

Σχολή Κοινωνικών Επιστημών

Αθλητικές Σπουδές: Κοινωνιολογία, Ιστορία, Ανθρωπολογία

Διπλωματική Εργασία

**Έμφυλες ταυτότητες και αθλητισμός. Η περίπτωση της γυναικείας ομάδας
ποδοσφαίρου του Αστήρα Χαλκίδας”**

Τρύφων Παπαδόπουλος

Επιβλέπων καθηγητής:

Διαμαντής Μαστρογιαννάκης

ΣΕΠ ΕΑΠ

Β' αξιολογήτρια:

Μιμήνα Πατεράκη

ΣΕΠ ΕΑΠ

Χαλκίδα, Ιανουάριος 2024

Περίληψη

Η παρακάτω διπλωματική εργασία επικεντρώνεται στην ανάλυση των έμφυλων ταυτοτήτων στον αθλητισμό και συγκεκριμένα στο ποδόσφαιρο. Ο σκοπός της μελέτης είναι να διερευνήσει ακριβώς τις έμφυλες ταυτότητες στον αθλητισμό, εστιάζοντας συγκεκριμένα στη γυναικεία ομάδα ποδοσφαίρου του Αστέρα Χαλκίδας. Μέσα από την ανάλυση των εμπειριών των γυναικών αθλητριών, ο ευρύτερος στόχος είναι το να αναδειχθούν προκλήσεις, διακρίσεις ή θετικές πτυχές που επηρεάζουν τη σχέση τους με τον αθλητισμό. Η άντληση των ερευνητικών δεδομένων πραγματοποιήθηκε μέσω της χρήσης ποιοτικής έρευνας. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε μέσω της συλλογής ερευνητικών δεδομένων με τη χρήση της συνέντευξης. Συγκεκριμένα, οι συνεντευξιζόμενες είναι ποδοσφαιρίστριες της ομάδας του Αστέρα Χαλκίδας. Μέσα από την έρευνα αναδεικνύονται οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες ποδοσφαιρίστριες στο να κατανοήσουν και να συμβαδίσουν με τις κοινωνικές προσδοκίες και τους αθλητικούς ρόλους. Επίσης, αναλύονται οι ευκαιρίες που προσφέρει ο αθλητισμός στη διαμόρφωση θετικών ταυτοτήτων και στην ενδυνάμωση των γυναικών μέσα από τη συνεργασία και την αλληλεπίδραση με την ομαδική δυναμική. Η ανάλυση επισημαίνει τον ρόλο του αθλητισμού ως κοινωνικό πλαίσιο, το οποίο διαμορφώνει και ανανεώνει τις έμφυλες ταυτότητες. Παρατηρούνται στοιχεία που αποδεικνύουν πώς ο αθλητισμός δεν είναι μόνο ένα μέσον άσκησης, αλλά και ένας χώρος που προωθεί την αυτοσυνείδηση, την αυτοεκτίμηση και την κοινωνική ενσωμάτωση για τις γυναίκες που ασχολούνται με τον αθλητισμό. Συνοψίζοντας, η διπλωματική αυτή εργασία, παρά τους περιορισμούς της, αναδεικνύει τη σύνθετη δυναμική μεταξύ αθλητισμού και έμφυλων ταυτοτήτων, προσφέροντας βαθύτερη κατανόηση της επίδρασης που έχει ο αθλητισμός στην ανάπτυξη και διαμόρφωση των ταυτοτήτων των γυναικών, ιδιαίτερα στο πεδίο του ποδοσφαίρου.

Λέξεις κλειδιά: έμφυλες, ταυτότητες, αθλητισμός, ποδόσφαιρο, γυναίκες, Αστέρας Χαλκίδας, ποιοτική έρευνα, MME

Abstract

The following thesis focuses on the analysis of gender identities in sports. The purpose of the study is to precisely investigate gender identities in sports, specifically focusing on the women's football team of Asteras Chalkidas. Through the analysis of the experiences of female athletes, the broader goal is to highlight challenges, discriminations, or positive aspects that impact their relationship with sports. The study was conducted through qualitative research, utilizing data collection via interviews. Specifically, the interviewees are football players from the Asteras Chalkidas team. The research in its entirety reveals the challenges faced by female football players in understanding and aligning with societal expectations and athletic roles. Additionally, it explores the opportunities that sports offer in shaping positive identities and empowering women through collaboration and interaction with group dynamics. The analysis emphasizes the role of sports as a social framework that shapes and renews gender identities. Elements are observed that prove sports to be not only a means of exercise but also a space that promotes self-awareness, self-esteem, and social integration for women involved in sports. In conclusion, despite its limitations, this thesis highlights the complex dynamic between sports and gender identities, providing a deeper understanding of the impact of sports on the development and shaping of women's identities, particularly in the field of football. **Keywords:** *gender, identities, sports, football, women, Asteras Chalkidas, qualitative research, media*

Πίνακας περιεχομένων

Περίληψη.....	2
Abstract.....	4
Εισαγωγή.....	6
1. Γυναικείος αθλητισμός και ποδόσφαιρο: ιστορικό πλαίσιο - έμφυλες θεωρητικές προσεγγίσεις.....	9
1.1 Η ιστορική αναδρομή του αθλήματος του ποδοσφαίρου.....	9
1.2 Ιστορική αναδρομή του γυναικείου ποδοσφαίρου.....	11
2. Έμφυλες θεωρητικές προσεγγίσεις.....	12
2.1 Ύπαρξη των κατεστημένων αντιλήψεων περί φύλου στις αθλητικές δραστηριότητες των ΗΠΑ & της Ευρώπης.....	14
2.2 Η ύπαρξη κατεστημένων αντιλήψεων περί φύλου στις αθλητικές δραστηριότητες της Αμερικής.....	15
2.3 Η ύπαρξη κατεστημένων αντιλήψεων περί φύλου στις αθλητικές δραστηριότητες σε Ευρωπαϊκό επίπεδο	17
2.4 Η δομή του ποδοσφαίρου Γυναικών στην Ελλάδα.....	20
2.5 Το ιστορικό της δικαστικής διαμάχης των γυναικών.....	23
3. Ο ρόλος των ΜΜΕ.....	25
4. Αστέρας Χαλκίδας.....	33
5. Μεθοδολογία Έρευνας.....	34
5.1 Η Φυσιογνωμία της Έρευνας (μέθοδος, εργαλείο ,δείγμα).....	34
5.2 Δεοντολογία Έρευνας.....	36
5.3 Περιγραφή της Συνέντευξης της Ποιοτικής Έρευνας.....	36
6. Ανάλυση Δεδομένων- Αποτελέσματα Έρευνας.....	37
6.1. Επεξεργασία των Δεδομένων.....	37
7. Συμπεράσματα έρευνας.....	50
7.1 Ερμηνεία των ευρημάτων.....	50
7.2 Ερευνητικοί περιορισμοί.....	52
8. Βιβλιογραφία.....	53
9. Παραρτήματα.....	61
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι. ΑΞΟΝΕΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ.....	61
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ. ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ.....	63
1. Συνέντευξη της αθλήτριας Χ.Μ.....	63
2. Συνέντευξη της αθλήτριας Τ.Ε.....	66
3. Συνέντευξη της αθλήτριας Β.Μ.....	71
4. Συνέντευξη της αθλήτριας Γ.Τ.....	75
5. Συνέντευξη της αθλήτριας Ε.Π.....	78
6. Συνέντευξη της αθλήτριας Α.Σ.....	81
7. Συνέντευξη της αθλήτριας Ι.Δ.....	84
8. Συνέντευξη της αθλήτριας Α.Μ.....	87

Εισαγωγή

Η μελέτη που ακολουθεί επικεντρώνεται στην πραγματικότητα των έμφυλων ταυτοτήτων στον χώρο του αθλητισμού, εστιάζοντας στη γυναικεία ομάδα ποδοσφαίρου του Αστέρα Χαλκίδας. Η διπλωματική εργασία εξετάζει το πώς οι έμφυλες ταυτότητες διαμορφώνονται, εκφράζονται και επιδρούν στην αθλητική πρακτική, αναλύοντας παράλληλα το ρόλο της γυναικείας ομάδας ποδοσφαίρου σε αυτό το πλαίσιο. Με βάση την πολυπλοκότητα των εμπειριών και των προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες αθλήτριες, η εργασία αποσκοπεί στην ανάδειξη των διαφορετικών πτυχών των έμφυλων ταυτοτήτων μέσα από το πρίσμα του ποδοσφαιρικού πεδίου, προσφέροντας συμπεράσματα για τη συγκεκριμένη ομάδα. Με βάση τη συστηματική παρακολούθηση και ανάλυση των εμπειριών, των προσδοκιών και των διλημμάτων των γυναικείων αθλητριών, η έρευνα αναζητά την κατανόηση και προώθηση των έμφυλων ταυτοτήτων στον αθλητικό χώρο. Η εργασία χωρίζεται σε δύο μέρη. Το πρώτο μέρος αποτελεί μία βιβλιογραφική ανασκόπηση η οποία εστιάζει στην μελέτη του αθλήματος του ποδοσφαίρου και του ρόλου που έχει μία γυναίκα αθλήτρια σε αυτό. Στο δεύτερο μέρος, παρουσιάζονται τα αποτελέσματα ποιοτικής έρευνας μέσω συνεντεύξεων γυναικών ποδοσφαιριστριών της ομάδας του Αστέρα Χαλκίδας, με στόχο την καλύτερη ανάλυση του πώς βιώνει μία γυναίκα αθλήτρια την συμμετοχή της στο αγώνισμα του ποδοσφαίρου.

Αρχικά, εξετάζοντας την ιστορική αναδρομή του ποδοσφαίρου, η εργασία προσεγγίζει το άθλημα του ποδοσφαίρου ως κοινωνικό φαινόμενο που αντικατοπτρίζει τις εξελίξεις και τις αλλαγές στην κοινωνία. Η αναπτυξιακή πορεία του ποδοσφαίρου, από τις πρώτες του μορφές μέχρι τη σημερινή του εκδοχή, αποτελεί βασικό πλαίσιο κατανόησης του ρόλου που διαδραματίζει στον αθλητικό πεδίο. Στην Ελλάδα, το ποδόσφαιρο κατέχει ιδιαίτερη θέση, όχι μόνο ως αθλητική δραστηριότητα αλλά και ως στοιχείο του κοινωνικού πολιτισμού. Η ιστορία του ποδοσφαίρου στην ελληνική επικράτεια αντικατοπτρίζει την εξέλιξη των

αντιλήψεων για τον αθλητισμό και τον ρόλο των φύλων σε διάφορες εποχές. Κατά τη διαδικασία της ανάλυσης, επικεντρωθήκαμε στο πώς μέσα από το ποδόσφαιρο εκφράζονται οι έμφυλες ταυτότητες. Αναδεικνύονται οι επιρροές που διαμορφώνουν τις προσδοκίες και τους ρόλους των γυναικών στο πλαίσιο αυτού του αθλητικού πεδίου. Ένα μέρος της έρευνας επικεντρώνεται στην ανάλυση της πορείας της γυναικείας ομάδας ποδοσφαίρου του Αστέρα Χαλκίδας. Αναδεικνύονται οι προκλήσεις, οι επιτυχίες και οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι αθλήτριες, προσφέροντας έτσι ένα συνολικότερο πλαίσιο κατανόησης της σχέσης μεταξύ έμφυλων ταυτοτήτων και αθλητισμού.

Επιπλέον, η μελέτη επικεντρώθηκε στον σημαντικό ρόλο που διαδραματίζουν τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης (ΜΜΕ) στον τρόπο που διαμορφώνονται και παρουσιάζονται οι έμφυλες ταυτότητες στο ποδόσφαιρο. Η ανάλυση της κάλυψης των αθλητικών γεγονότων σε τηλεοπτικά, ραδιοφωνικά και έντυπα ΜΜΕ επιτρέπει την κατανόηση του τρόπου με τον οποίο σχηματίζονται και διαμορφώνονται οι κοινωνικές αντιλήψεις για τον αθλητισμό και τη θηλυκότητα. Παρατηρείται ότι οι ΜΜΕ διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στον τρόπο που αντιλαμβανόμαστε το ποδόσφαιρο ως γυναικείο ή ανδρικό άθλημα. Η κατεύθυνση της κάλυψης, οι επιλογές στην παρουσίαση των αθλητριών, καθώς και οι συχνά υφιστάμενες στερεότυπες επιρροές στη γλώσσα και την αισθητική της κάλυψης, επηρεάζουν τις αντιλήψεις του κοινού σχετικά με τον ρόλο των γυναικών στο ποδόσφαιρο. Η ανάλυση της περίπτωσης της γυναικείας ομάδας ποδοσφαίρου του Αστέρα Χαλκίδας αποκαλύπτει τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες αθλήτριες στο πεδίο αυτό, καθώς και τις επιτυχίες που συνεισφέρουν στην αλλαγή των στερεοτύπων. Η αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων αναδεικνύει τη σημασία της ανάπτυξης διαφορετικών αφηγήσεων και αναπαραστάσεων για τον γυναικείο αθλητισμό.

Επιπλέον, προκειμένου να εμβαθύνουμε στο θέμα, πραγματοποιήθηκε ποιοτική έρευνα με σειρά ημιδομημένων συνεντεύξεων από αθλήτριες της γυναικείας ομάδας ποδοσφαίρου

του Αστέρα Χαλκίδας. Οι συνεντεύξεις αυτές αποτέλεσαν πολύτιμη πηγή πληροφοριών/δεδομένων και εμπειρικών δεδομένων, προσφέροντας μια εικόνα της εμπειρίας των αθλητριών σε σχέση με την έμφυλη ταυτότητα και το ρόλο των ΜΜΕ (όπως η τηλεόραση, το διαδίκτυο καθώς και ο τύπος). Οι συνεντεύξεις παρείχαν σημαντικές πληροφορίες για την επίδραση των ΜΜΕ στην καθημερινή ζωή και την εμπειρία των αθλητριών, καθώς και για τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν στον αθλητισμό. Οι συνεντεύξεις αυτές μάλιστα, έρχονται να εμπλουτίσουν την ανάλυση των ΜΜΕ και να προσφέρουν βαθύτερη κατανόηση των δυναμικών που διαμορφώνουν την εικόνα των γυναικών στο ποδόσφαιρο. Τα αποτελέσματα αυτής της ποιοτικής έρευνας αναδεικνύουν πτυχές της έμφυλης ταυτότητας που μένουν συχνά απαρατήρητες στην αθλητική επικαιρότητα και επιτρέπουν την κατανόηση της αθλητικής εμπειρίας από τη σκοπιά των γυναικών που συμμετέχουν σε αυτό το ανδροκρατούμενο πεδίο. Συνοψίζοντας, στο τέλος της έρευνας προέκυψαν κάποια σημαντικά συμπεράσματα, τα οποία θα αναλυθούν περαιτέρω.

1. Γυναικείος αθλητισμός και ποδόσφαιρο: ιστορικό πλαίσιο - έμφυλες θεωρητικές προσεγγίσεις

1.1 Η ιστορική αναδρομή του αθλήματος του ποδοσφαίρου

Το ποδόσφαιρο αποτελεί ένα από τα πιο γνωστά και τα πιο αγαπητά αθλήματα σε όλον τον κόσμο, ενώ η αγάπη του κοινού στο άθλημα αυτό, γίνεται αισθητή μέσα από την επισκευσιμότητα που παρατηρείται στα ποδοσφαιρικά γήπεδα όλου του κόσμου, κυρίως σε περιόδους όπου διεξάγονται δημοφιλή πρωταθλήματα αλλά και μεγάλες ποδοσφαιρικές διοργανώσεις

Η προϊστορία του ποδοσφαίρου φαίνεται πως αποτελεί αμφιλεγόμενο θέμα για την επιστημονική κοινότητα, δεδομένου ότι η ιστορία «είναι πάντα ένα λεπτό θέμα στους δημόσιους λόγους» (Döllinger, 2021, σελ. 13). Η γνώση ωστόσο που προκύπτει από τα ευρήματα αρχαιολόγων και από μελέτες ιστορικών, σχετικά με την ιστορία και τα έθιμα των κρατών ανά τον κόσμο, οδηγεί στο συμπέρασμα πως «πρόγονοι» του σύγχρονου ποδοσφαίρου μπορούν να θεωρηθούν πολλές παραλλαγές παιχνιδιών με μπάλα που παιζόταν παγκοσμίως (Bueno & Mateo, 2010).

Η Κίνα, η Αρχαία Ρώμη και η Ελλάδα της Κλασικής εποχής αποτελούν μερικά χαρακτηριστικά παραδείγματα (Bueno & Mateo, 2010), ενώ σύμφωνα με τον Vaidya (2020), στους παλιούς μεσοαμερικανικούς πολιτισμούς παιζόταν ομαδικό παιχνίδι με μπάλα από πέτρα (περισσότερα από 3,000 χρόνια στο παρελθόν). Η Αγγλία δεν θα μπορούσε να αποτελέσει εξαίρεση στην εξέλιξη αυτή, καθώς ήδη από τον 12ο αιώνα (Vaidya, 2020), υπήρχαν παιχνίδια τα οποία έμοιαζαν αρκετά με το ποδόσφαιρο, όπου περιλάμβαναν λακτίσματα και γροθιές προς την μπάλα, ενώ ο τρόπος διεξαγωγής τους ήταν οι δρόμοι και τα λιβάδια. Με το πέρασμα των χρόνων και με την ίδρυση της Ποδοσφαιρικής Ομοσπονδίας (Football Association) το 1863 στη χώρα, μπήκαν οι βάσεις προς την σταδιακή δημιουργία

και την ανάπτυξη του ποδοσφαίρου, όπως ακριβώς είναι ευρέως γνωστό σε όλους σήμερα (Döllinger, 2021).

. Στην σύγχρονη εποχή και όπως έχει διαμορφωθεί έως τώρα, το ποδόσφαιρο παρακολουθείται και παίζεται από άτομα που προέρχονται από ένα εύρος ηλικιών, ενώ φαίνεται πως και το φύλο των ατόμων διαφέρει. Το κοινό μάλιστα, προέρχεται τόσο από πλούσιες όσο και από φτωχότερες χώρες ανά τον κόσμο. Η βιομηχανία του ποδοσφαίρου επεκτείνεται σε όλο τον κόσμο με αποτέλεσμα σταδιακά να αυξάνεται και το πλήθος των οπαδών και των ακολούθων του αθλήματος, εντάσσοντας έτσι το άθλημα αυτό στατιστικά στην κορυφή των προτιμήσεων ανάμεσα σε άλλα αθλήματα (van Ours, 2021).

Η ανάπτυξη του επαγγελματικού ποδοσφαίρου, μέσα από τη δημιουργία συλλόγων και ομοσπονδιών, καθώς και η αυξημένη δημοτικότητα του, σε συνδυασμό με τις διεθνείς ποδοσφαιρικές συναντήσεις, οδήγησαν στην παγκόσμια διοίκησή του από τη FIFA (Fédération Internationale de Football Association).

Για τη διεξαγωγή αγώνων ποδοσφαίρου, και κάθε άλλου αθλητικού αγώνα, είναι απαραίτητη κατά κύριο λόγο η ύπαρξη κατάλληλων χώρων. Οι πρώτοι αθλητικοί χώροι που έχουν ως στόχο την διεξαγωγή αθλητικών αγώνων δημιουργήθηκαν στην Αρχαία Ελλάδα (Farmer et al., 2006), ενώ στη πορεία, οι Ρωμαίοι, μέσω της χρήσης διαφορετικών υλικών, κατασκεύασαν λειτουργικές εγκαταστάσεις, όπως το Κολοσσαίο, που θεωρείται "θρίαμβος λειτουργικότητας" (Farmer et. al., 2006, σελ. 20) με μεγάλη χωρητικότητα, εξαιρετική οπτική προς τον αγωνιστικό χώρο, καθίσματα, ξύλινο πάτωμα, ανελκυστήρες και πλούσιες υπηρεσίες. Το Κολοσσαίο, αποτελεί ένα τρανό παράδειγμα αθλητικής εγκατάστασης (για το τότε), όπου μαζεύονταν άνθρωποι από όλον τον κόσμο, με στόχο το να παρακολουθήσουν την διεξαγωγή αγώνων (Farmer et. al., 2006, σελ. 20).

1.2 Ιστορική αναδρομή του γυναικείου ποδοσφαίρου

Το γυναικείο ποδόσφαιρο δεν αποτελεί καινούργιο άθλημα, καθώς η οργάνωση γυναικείων ομάδων χρονολογείται από το 1895 στην Αγγλία. Σημαντική ανάπτυξη παρατηρείται, ειδικά μετά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο, με γυναικείους ποδοσφαιρικούς αγώνες που συγκεντρώνουν χιλιάδες θεατές. Ο πρώτος διεθνής γυναικείος αγώνας ποδοσφαίρου πραγματοποιήθηκε το 1920 ανάμεσα στις Dick Kerr Ladies της Αγγλίας και τη γαλλική France XI στο Παρίσι, λήγοντας με ισοπαλία 1-1. Ένα χρόνο αργότερα, στην Αγγλία, δημιουργήθηκε η ποδοσφαιρική ένωση γυναικών με 60 ομάδες (Σωτηρόπουλος, et.al., 2005).

Ειδικότερα, τη δεκαετία του '60, παρατηρείται ανάπτυξη του γυναικείου ποδοσφαίρου σε πολλές χώρες της Ευρώπης. Το 1971, παράλληλα, σημειώνεται η επίσημη αναγνώριση του γυναικείου ποδοσφαίρου μέσα από την Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Ποδόσφαιρου (UEFA). Σήμερα, η FIFA και η UEFA έχουν την ευθύνη για όλες τις διοργανώσεις του Γυναικείου Ποδοσφαίρου. Ιδιαίτερα, η οργάνωση της UEFA διεξάγει πρωταθλήματα γυναικών σε όλη την Ευρώπη, Πανευρωπαϊκά νεανίδων (κάτω των 19 ετών) (Under-19), καθώς και Πανευρωπαϊκά Κύπελλα γυναικείων συλλόγων (Σωτηρόπουλος et.al., 2005).

Είναι εξαιρετικά σημαντικό επίσης να επισημανθεί το γεγονός ότι η FIFA προώθησε όχι μόνο την ανάπτυξη του γυναικείου ποδοσφαίρου, αλλά επέδειξε ακόμα και μεγάλη δέσμευση ως προς την προώθηση των γυναικών σε διάφορους τομείς του ποδοσφαίρου. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση του αριθμού των γυναικείων διαιτητών, ενώ εντυπωσιακό αποτελεί το γεγονός ότι σε μεγάλες γυναικείες διοργανώσεις διαιτητεύουν αποκλειστικά γυναίκες. Επιπλέον, παρατηρείται εντατικοποίηση των προσπάθειών για την προαγωγή των γυναικών στις επιτροπές του γυναικείου ποδοσφαίρου της UEFA και της FIFA, καθώς και στις Ποδοσφαιρικές Ομοσπονδίες. Είναι αξιοσημείωτο το γεγονός ότι από το 2000, η κ.

Ευαγγελοπούλου-Βέργου Δήμητρα έχει ενεργό ρόλο στην επιτροπή γυναικείου ποδοσφαίρου της Ελληνικής Ποδοσφαιρικής Ομοσπονδίας (Σωτηρόπουλος et.al., 2005).

2. Έμφυλες θεωρητικές προσεγγίσεις

Μέσα από τη σταδιακή ενίσχυση της κοινωνικής και οικονομικής επιρροής των γυναικών, καθώς και τις αυξημένες ευκαιρίες που προκύπτουν από φιλελεύθερες- πολιτικές ατζέντες και την ίση νομοθεσία ως προς τα δικαιώματα των δύο φύλων, η συμμετοχή των γυναικών στο ποδόσφαιρο έχει αυξηθεί παγκοσμίως (Cox & Thompson, 2001). Παρά τις διαφοροποιήσεις στον βαθμό διείσδυσής τους σε αυτή την ανδρική αθλητική πρακτική, παρατηρείται σημαντική πρόοδος, σε εθνικό επίπεδο, με τις Ηνωμένες Πολιτείες να ξεχωρίζουν με περίπου 7,2 εκατομμύρια γυναικείες παίκτριες (Chadonic, 2000).

Καθώς όλο και περισσότερες ποδοσφαιρικές χώρες συμμετέχουν στο Παγκόσμιο Κύπελλο Γυναικών της FIFA, το γυναικείο ποδόσφαιρο κερδίζει επιπλέον δημοτικότητα ως θέαμα για το κοινό. Για παράδειγμα, ο τελικός αγώνας μεταξύ ΗΠΑ και Κίνας στο Παγκόσμιο Κύπελλο Γυναικών του 1999 προσέλκυσε πάνω από 92.000 θεατές και ένα διεθνές τηλεοπτικό κοινό που ξεπέρασε τα 40 εκατομμύρια. Ενώ η ακαδημαϊκή μελέτη των γυναικών στον αθλητισμό αυξάνεται σταθερά, τα τελευταία πέντε χρόνια έχει δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στον τομέα του γυναικείου ποδοσφαίρου. Το 1997, ο Newsham εκπόνησε έναν κοινωνιο-ιστορικό απολογισμό για την εξαιρετική ποδοσφαιρική ομάδα The Dick, Kerr Ladies Football team. Η ομάδα ξεκίνησε το 1917 στην Αγγλία, στοχεύοντας κυρίως στο να συγκεντρώσει κεφάλαια για φιλανθρωπικούς σκοπούς. Στα επόμενα χρόνια, προσέλκυσε πλήθη θεατών, φτάνοντας μέχρι και τους 27.000. Ωστόσο, το 1921, η Αγγλική Ποδοσφαιρική Ομοσπονδία αντέδρασε απαγορεύοντας τους να παίζουν σε γήπεδα συλλόγων, δηλώνοντας ότι "το παιχνίδι του ποδοσφαίρου είναι αρκετά ακατάλληλο για γυναίκες και δεν θα έπρεπε να ενθαρρύνεται" (Newsham, 1997: 49).

Σύμφωνα με τους Cox και Thompson (2001), η συμμετοχή των γυναικών στο χώρο του ποδοσφαίρου, ιδίως όταν υιοθετούν ανδρικά χαρακτηριστικά και δραστηριότητες, προκαλεί συχνά συζητήσεις για τα όρια των φύλων και τη σημασία της συμμετοχής τους. Οι εν λόγω προοδευτικές συζητήσεις υποστηρίζουν πως, όταν οι γυναίκες αναλαμβάνουν ανδρικά χαρακτηριστικά, λόγου χάρη, η συμμετοχή τους σε ανδροκρατούμενες δραστηριότητες, όπως το ποδόσφαιρο, τα όρια των φύλων διασταυρώνονται (Cox & Thompson, 2001). Από την άλλη πλευρά, αυτή η δραστηριότητα, όταν εκτελείται από γυναίκες, μπορεί να αμφισβητήσει την ετεροφυλοφιλία και μία γυναίκα εύκολα να χαρακτηριστεί «λεσβία». Οι γυναίκες ποδοσφαιριστές που αποκλίνουν από τα κυρίαρχα κοινωνικά χαρακτηριστικά/ρόλους, ενδέχεται να αμφισβητούνται για τη σεξουαλικότητά τους, χρησιμοποιώντας στιγματικές ετικέτες όπως "ψευδοάντρες" ή "λεσβίες". Αυτό συντηρεί τον αθλητισμό ως ένα «αρσενικό πεδίο», διατηρώντας την κυρίαρχη ιεραρχία του φύλου. Οι γυναίκες ποδοσφαιριστές αντιμετωπίζουν, συνεπώς, προκλήσεις τόσο μέσα όσο και έξω από τον αθλητισμό

Σύμφωνα με τη Pfister (2015), μια εξέχουσα φυσιογνωμία στην κοινωνιολογία του αθλητισμού στη Δανία, εξετάζεται η συμμετοχή και η αποδοχή των γυναικών στο ποδόσφαιρο, με τη χρήση ενός ποικίλου συνόλου θεωρητικών φακών. Οι κονστρουκτιβιστικές αντιλήψεις του φύλου συσχετίζονται με έννοιες της «διαρροής ηγεμονίας», της κοινωνικοποίησης, του habitus (έξις-προδιάθεση) και των κοινωνικών πεδίων. Η έρευνα για τις γυναίκες και το ποδόσφαιρο βασίζεται στην αναγνώριση των «διαρροών», δηλαδή στις συνήθειες αντιλήψεις περί ηγεμονικής αρρενωπότητας και της εδραιωμένης πολιτογράφησης του ποδοσφαίρου ως ανδρικό κοινωνικό πεδίο. Το γυναικείο ποδόσφαιρο απέκτησε ισχύ στην επιστημονική έρευνα βάσει μελετών που στηρίζονται σε συμμετοχική και εθνογραφική παρατήρηση. Οι δυσκολίες όσον αφορά στην συμμετοχή των γυναικών στο ποδόσφαιρο έχουν τις ρίζες τους στα έμφυλα στερεότυπα και στη σχετική

έλλειψη οικονομικών πόρων. Εξακολουθούν να υφίστανται ακόμα ερωτήματα για την εξήγηση της αυξανόμενης συμμετοχής των γυναικών στο χώρο του ποδοσφαίρου και την κατανόηση βασικών τομέων, όπως η κάλυψη από τα μέσα ενημέρωσης, όπου θα μπορούσε η προβολή της ισότητας να συμβάλλει στη νομιμοποίηση των επιτευγμάτων των γυναικών, αλλά και στην προώθηση της αποδοχής από το ευρύτερο κοινό.

Στα επόμενα χρόνια, η κοινωνιολογία του αθλητισμού πρέπει να θέσει ως απώτερο στόχο και προτεραιότητα την κατανόηση της συμμετοχής της γυναίκας στο ποδόσφαιρο, προωθώντας αλλαγές στην πολιτική και την δίκαιη κατανομή πόρων για την υποστήριξη και την ενθάρρυνση της συμμετοχής (Pfister, 2015).

2.1 Ύπαρξη των κατεστημένων αντιλήψεων περί φύλου στις αθλητικές δραστηριότητες των ΗΠΑ & της Ευρώπης

Σύμφωνα με τη Metheny (1965), πριν από πολλές δεκαετίες, κρίνονταν αναξιοπρεπές από κοινωνική άποψη για τις γυναίκες να συμμετέχουν σε αθλητικές δραστηριότητες που περιλαμβάνουν φυσική επαφή, όπως το ποδόσφαιρο ή άλλα αθλήματα επαφής. Μάλιστα, η συμμετοχή τους σε αθλήματα που απαιτούν εκτεθειμένο σώμα για μεγάλες αποστάσεις ή παρατεταμένα χρονικά διαστήματα θεωρούνταν απαγορευτική. Αντιθέτως, θεωρούνταν κοινωνικά αποδεκτά για τις γυναίκες αθλήματα όπως το μπάντμιντον, η τοξοβολία και το γκολφ. Σε αυτά τα αθλήματα, δεν απαιτείται η έντονη προβολή της δύναμης ή η σωματική επαφή, αλλά προωθείται η έκφραση των γενικών δεξιοτήτων και των χαρισμάτων των αθλητριών (Metheny, 1965).

Ακόμη, σύμφωνα με την Pfister (2003), ο αθλητισμός έκανε την εμφάνισή του κατά τον 19ο αιώνα. Μάλιστα, την περίοδο αυτή οι εκάστοτε αθλητικές δραστηριότητες έστρεψαν το ενδιαφέρον τους προς τη βελτίωση της δημόσιας υγείας, εξυπηρετώντας ως

προπαρασκευαστικό στάδιο για τη συμμετοχή των νέων στους Ναπολεόντειους πολέμους. Από τα παραπάνω, γίνεται κατανοητό το ότι η επινόηση και η εξέλιξη της φυσικής άσκησης συνέβη από άνδρες, εστιάζοντας κυρίως σε άνδρες, κάτι που θεωρητικά δικαιολογεί για το τότε, την στάση της κοινωνίας απέναντι στο ποιο φύλο επιτρέπεται θεωρητικά να συμμετέχει στο εκάστοτε άθλημα.

2.2 Η ύπαρξη κατεστημένων αντιλήψεων περί φύλου στις αθλητικές δραστηριότητες της Αμερικής

Σύμφωνα με τον Fasteau (1980), στον τομέα της Αμερικανικής κουλτούρας, ο αθλητισμός και ο ανδρισμός θεωρούνται συνυφασμένες έννοιες. Ειδικότερα, σύμφωνα με την Harris (1980), η ύπαρξη ανταγωνιστικών αθλημάτων αντιβαίνει στην καθιερωμένη εικόνα της κοινωνίας για τον ρόλο των γυναικών. Συνεπώς, τα ανταγωνιστικά αθλήματα αντιπροσωπεύουν το αντίθετο από αυτό που προβλέπεται κοινωνικά για τη συμπεριφορά των γυναικών, καταλήγοντας να επιβαρύνουν την εικόνα της γυναίκας.

Παράλληλα, για πολλούς, ο ήρωας ανδρικών ομάδων αντιπροσωπεύει την απόλυτη αρρενωπότητα με χαρακτηριστικά όπως η δύναμη, η σκληρότητα, η ρωμαλεότητα, η εμφάνιση και ο ανταγωνιστικός χαρακτήρας, συνήθως συνδεδεμένος με τη σχέση ή τον γάμο με την πιο γοητευτική γυναίκα (Griffin, 1998). Αντίθετα, οι ηρωίδες στον αθλητισμό προβάλλονται με διάφορα χαρακτηριστικά όπως η φροντίδα, η ευγένεια και η ανιδιοτέλεια (Hargreaves, 2000). Επιπλέον, σύμφωνα με τους Boutilier και SanGiovanni (1983) καθώς και τους Sabo και Runfola (1980), η περιορισμένη συμμετοχή στον αθλητισμό οφείλεται στο γεγονός ότι αυτός ο τομέας υποστηρίζει ένα σύστημα αξιών που ενισχύει σεξουαλικές προκαταλήψεις.

Η πρωτοβουλία των Τροπολογιών στον τομέα της εκπαίδευσης στις Ηνωμένες Πολιτείες το 1972, γνωστών ως Title IX, προκάλεσε σημαντικές αλλαγές στο Νόμο Αστικών Δικαιωμάτων του 1964 με σκοπό να παρέχει ολοκληρωμένη προστασία από διακρίσεις κατά

των Αμερικανών πολιτών, κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης εποχής. Ειδικότερα, η τροπολογία IX, ως επέκταση της Τροπολογίας VI του 1964 περί προστασίας των Αστικών Δικαιωμάτων, αναφέρεται στην απαγόρευση των διακρίσεων βασιζόμενων στο φύλο σε ομοσπονδιακά χρηματοδοτούμενα προγράμματα εκπαίδευσης (Blaufarb, 1976; Holmen & Parkhouse, 1981).

Συνεπώς, η εφαρμογή της Τροπολογίας IX επεκτείνεται σε όλα τα εκπαιδευτικά ιδρύματα που λαμβάνουν κρατική χρηματοδότηση, είτε άμεσα είτε έμμεσα μέσω επιχορηγήσεων, υποτροφιών ή ακόμη και μέσω της υποστήριξης ερευνητικών, ακαδημαϊκών ή εξωσχολικών προγραμμάτων. Η εμφάνιση του γυναικείου κινήματος, σε συνδυασμό με την υιοθέτηση της τροπολογίας IX που απαγόρευε τις διακρίσεις βάσει του φύλου στον αθλητικό τομέα, προκάλεσε μια ευρεία γκάμα σημαντικών αλλαγών στον τρόπο που αντιλαμβανόμαστε τον ρόλο των γυναικών στον χώρο του αθλητισμού, σύμφωνα με τις έρευνες των Blaufarb (1976) και Holmen & Parkhouse (1981).

Παράλληλα, προκύπτει ένα κύμα αισιοδοξίας για την πιθανή αύξηση της κοινωνικής αποδοχής της συμμετοχής των γυναικών στον αθλητισμό. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η κριτική και οι μεταρρυθμίσεις που πραγματοποιούνται στο φάσμα των παραδοσιακών ρόλων ανοίγουν τον δρόμο για μια ευρύτερη αποδοχή της συμμετοχής των γυναικών στον αθλητισμό. Επιπλέον, οι υποστηρικτές της τροπολογίας υποστήριζαν ότι, μετά από χρόνια αντίστασης, οι γυναίκες θα είχαν τη δυνατότητα να απολαμβάνουν πλήρως την εμπειρία της συμμετοχής τους σε αθλητικές δραστηριότητες, σύμφωνα με έρευνες των Blaufarb (1976) και Holmen & Parkhouse (1981).

Επιπλέον, οι ερευνητές Duquin (1980) και Snyder σε συνεργασία με τη Spreitzer (1977) εξετάζοντας τις δυνητικές επιδράσεις της τροπολογίας, προχώρησαν στην υπόθεση ότι μέσω της επέκτασης των φύλων στους αθλητικούς ρόλους και της παροχής νέων ευκαιριών για τις γυναίκες στον αθλητισμό, υπάρχει πιθανότητα μείωσης του κοινωνικού στιγματισμού

που επηρέαζε αρνητικά τον τομέα του γυναικείου αθλητισμού. Διαπιστώθηκε αναμφίβολα σημαντική αύξηση στα ποσοστά συμμετοχής των γυναικών στον αθλητισμό μετά την έγκριση της Τροπολογίας. Συγκεκριμένα, περισσότερες από 1,8 εκατομμύρια γυναίκες αρχίζουν να ασχολούνται με κάποιο είδος αθλήματος, ενώ πριν από αυτήν την ρύθμιση, ο αριθμός αυτός έφτανε μόλις τις 300.000, όπως παρατηρεί ο Hogan (1988). Αυτή η αυξημένη συμμετοχή γυναικών αποτελεί ένα ξεκάθαρο αποτέλεσμα της επιτυχημένης υιοθέτησης της νομοθετικής πρωτοβουλίας. Παρόλη την σημαντική αύξηση της συμμετοχής των γυναικών στον αθλητισμό, πρέπει να σημειωθεί ότι αυτό δεν απαιτεί αυτομάτως την υποχρεωτική δημιουργία βαθιάς κοινωνικής αποδοχής για τις αθλήτριες, ενισχύοντας έτσι την ανάγκη για περαιτέρω προσπάθειες στην ενίσχυση της κοινωνικής αποδοχής.

2.3 Η ύπαρξη κατεστημένων αντιλήψεων περί φύλου στις αθλητικές δραστηριότητες σε Ευρωπαϊκό επίπεδο

Σε παράλληλη κατεύθυνση, εντός των ίδιων πλαισίων, εξετάζεται η εξέλιξη του γυναικείου αθλητισμού στο πανευρωπαϊκό πεδίο. Από το 1981 και έπειτα, οι υπουργοί της Ευρώπης, αρμόδιοι για τον αθλητισμό, ενέκριναν ψήφισμα που είχε ως στόχο την προώθηση υψηλότερης συμμετοχής των γυναικών στον αθλητισμό με τη χρήση συγκεκριμένων προτάσεων. Από το 1981 και στη συνέχεια, προέκυψε πληθώρα προτάσεων και ψηφισμάτων που επιδίωξαν τη ρεαλιστική υλοποίηση της ισότητας των φύλων σε όλους τους τομείς και σε όλο το φάσμα του αθλητισμού. Ωστόσο, κατά την έκτακτη ανασκόπηση του 2013 από την Χατζή, καταδεικνύεται ότι παρά τις προσπάθειες, οι επιτυχίες παρέμειναν περιορισμένες (Χατζή, 2013).

Το άρθρο 2.5 της Λευκής Βίβλου περί αθλητισμού, το οποίο εκδόθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση το 2007, προβλέπει με σαφήνεια ότι όλοι οι πολίτες έχουν το δικαίωμα να απολαμβάνουν ίση πρόσβαση στον αθλητισμό, ανεξαρτήτως κοινωνικής τάξεως, καταγωγής,

αναπηρίας ή φύλου. Αυτή η αρχή επιδιώκει να διασφαλίσει τη δικαιοσύνη και την ισότητα ευκαιριών στον αθλητισμό, αναδεικνύοντας τη σημασία της αποκλειστικής εκτίμησης των ατόμων βάσει των ικανοτήτων τους, ανεξαρτήτως παρεχόμενων πόρων ή κοινωνικοοικονομικής θέσης. Είναι αναγκαίο να επισημανθεί ότι, παρά την έμφαση στη σημαντική αρχή της ισότητας των φύλων, κατά τη διάρκεια του Ευρωπαϊκού Έτους Εκπαίδευσης μέσω της Συνδρομής του Αθλητισμού το 2004, δεν πραγματοποιήθηκε καμία εκπαιδευτική ή κοινωνική πρωτοβουλία που να ενσωματώνει αποτελεσματικά τα θέματα της γυναικείας συμμετοχής και των υφιστάμενων διαφορών φύλου. Επιπλέον, το 2010, με την ψήφιση του αναθεωρημένου Κώδικα Δεοντολογίας του αθλητισμού από την επιτροπή υπουργών, εκδηλώθηκε η προσπάθεια εφαρμογής της ισότιμης συμμετοχής των γυναικών και των ανδρών σε όλα τα ατομικά και ομαδικά αθλήματα, ανεξαρτήτως φύλου, αποσκοπώντας στην εξάλειψη των διακρίσεων (Χατζή, 2013).

Συμφώνα με τα ευρήματα του Ευρωπαϊκού Βαρομέτρου Φυσικής Δραστηριότητας και Αθλητισμού του 2010, παρατηρείται ότι ο γυναικείος πληθυσμός εμφανίζει χαμηλότερα επίπεδα σωματικής δραστηριότητας σε σχέση με τους άνδρες, αποτελώντας μειονότητα στον τομέα του οργανωμένου αθλητισμού. Συγκεκριμένα, μόνο το 37% έχει αναφέρει ότι αθλείται τουλάχιστον μία φορά την εβδομάδα, σε σύγκριση με το 43% των ανδρών στην Ευρωπαϊκή Ένωση (Eurobarometer, 2010). Επιπλέον, όσον αφορά τη συμμετοχή των γυναικών σε οργανωμένες αθλητικές δραστηριότητες, προκύπτει ότι μόνο το 8% του γυναικείου πληθυσμού που συμμετείχε στην έρευνα ανήκει σε αθλητικούς συλλόγους. Αυτό το ποσοστό συγκρίνεται με το διπλάσιο ποσοστό των 16% για τους άνδρες που συμμετείχαν στην ίδια έρευνα, αναδεικνύοντας διακυμάνσεις στη συμμετοχή ανάλογα με το φύλο (Eurobarometer, 2010).

Σύμφωνα με την έρευνα των Currie και συν. (2004), που πραγματοποιήθηκε σε 41 ευρωπαϊκές χώρες και εξετάζοντας τις ηλικίες 13-15 ετών, προέκυψε ότι τα αγόρια είναι

σημαντικά πιο ενεργητικά σωματικά σε σχέση με τα κορίτσια σε όλο το φάσμα των ευρωπαϊκών χωρών. Επιπλέον, σύμφωνα με την έρευνα των Papaioannou, Karastogiannidou και Theodoraki (2004) στο Ελληνικό πεδίο, παρατηρούνται ιδιαίτερα χαμηλά ποσοστά συμμετοχής των γυναικών στην άθληση, ειδικότερα στις ηλικίες 12-17 ετών. Οι άνδρες φαίνεται να εμπλέκονται σε αθλητικές δραστηριότητες σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό σε σύγκριση με τις γυναίκες στον πληθυσμό της Ελλάδας. Στον τομέα της αθλητικής διοίκησης, κατά την άποψη του Suggs (2000), παρατηρείται έντονη ανισορροπία μεταξύ των φύλων. Είναι σπάνιο για μια γυναίκα να διοικεί αθλητικό τμήμα, ακόμη κι όταν έχει αναγνωριστεί ως ικανή και ισάξια με έναν άνδρα, όπως παρουσιάζει η έρευνα των Burton, Grappendorf και Henderson (2011). Σε παρόμοιο πλαίσιο, σύμφωνα με τη μελέτη των Burton και συν. (2008), οι άνδρες κρίνονται ως πιο αρμόδιοι σε θέματα διοίκησης στον αθλητισμό, παρά οι γυναίκες με ίσα προσόντα.

Ταυτόχρονα, ο Whisenant (2003) επισημαίνει την έλλειψη ισότητας, καθώς, μετά την έγκριση της τέταρτης τροπολογίας στην Αμερική, παρέχεται στα νεαρά κορίτσια η δυνατότητα συμμετοχής σε αθλητικά παιχνίδια, χωρίς ωστόσο να δίνεται η ευκαιρία στις γυναίκες να έχουν έλεγχο σε αυτά. Επιπλέον, στο ίδιο πλαίσιο σκέψης, επισημαίνεται το γεγονός ότι, παρά την αναγνώριση της ισότητας των φύλων σε θεωρητικό επίπεδο του αθλητισμού, δεν υλοποιείται πρακτικά. Επιπλέον, τονίζεται ότι η ύπαρξη προκαταλήψεων σχετικά με τα φύλα έχει επιδράσει σημαντικά στις ικανότητες και δεξιότητες των γυναικών (Heilman, Block & Martell, 1995).

Σύμφωνα με την έρευνα των Spence και Buckner (2000), όταν οι γυναίκες ασχολούνται με δραστηριότητες που κυριαρχούνται από άνδρες, θεωρούνται λιγότερο επιδέξιες σε σύγκριση με τους ανδρικούς συναθλητές τους. Επίσης, σύμφωνα με τα ευρήματα των Heflick και Goldenberg (2009), όταν οι γυναίκες θεωρούνται σωματικά ελκυστικές, εκλαμβάνονται ως λιγότερο επιδέξιες σε σύγκριση με τους ανδρικούς

συναθλητές τους. Η αναφορά των Riemer και Visio (2003) αναδεικνύει το δυσμενές γεγονός ότι, παρά τις προόδους, εξακολουθούν να υπάρχουν στερεότυπα φύλου. Για παράδειγμα, το Αμερικανικό ποδόσφαιρο και η πάλη θεωρούνται κυρίως ανδρικά αθλήματα, ενώ η ρυθμική γυμναστική αντιμετωπίζεται ως καθαρά γυναικείο άθλημα.

2.4 Η δομή του ποδοσφαίρου Γυναικών στην Ελλάδα

Οι γυναικείες ποδοσφαιρικές διοργανώσεις στη χώρα μας ξεκινάνε το 1986 με την εμφάνιση του οργανωμένου πρωταθλήματος. Κατά τα πρώτα τρία χρόνια (1986-1989), το πρωτάθλημα λειτουργούσε ανεπίσημα, με τα σωματεία να διοργανώνουν τις αναμετρήσεις. Η σημαντική αλλαγή έγινε το 1989/90, όταν η ΕΠΟ ίδρυσε την Επιτροπή Γυναικείου Ποδοσφαίρου, αναλαμβάνοντας τον έλεγχο του πρωταθλήματος. Το 1992 προστέθηκε η Β' Εθνική Κατηγορία, ενώ σήμερα υπάρχει επίσης η Γ' Εθνική, δημιουργώντας ένα ευρύτερο πεδίο ανταγωνισμού στον χώρο του γυναικείου ποδοσφαίρου (*Gazzetta*, n.d.).

Μέχρι και το 2003, το πρωτάθλημα της Α' Εθνικής λειτουργούσε ως ενιαίο. Από το 2004 έως το 2011, διαμορφώθηκε σε δύο φάσεις. Στην αρχική φάση, οι ομάδες χωρίζονταν σε δύο ομίλους (Βόρειος και Νότιος) με βάση γεωγραφικά κριτήρια. Οι κορυφαίες ομάδες κάθε ομίλου προκρινόταν στην τελική φάση, όπου διεξάγονταν διπλές νοκ άουτ αναμετρήσεις ή ένας όμιλος με δύο γύρους, ανάλογα την περίοδο. Κατά τη σεζόν 2010-2011, το πρωτάθλημα επανήλθε σε ενιαία δομή με συμμετοχή 13 ομάδων. Την επόμενη περίοδο μειώθηκαν σε δέκα και διατηρήθηκαν έτσι έως τη σεζόν 2016-17. Από τη σεζόν 2017-18, οι συμμετέχουσες ομάδες αυξήθηκαν σε δώδεκα. Το πρωτάθλημα παρέμεινε ενιαίο μέχρι τη σεζόν 2019-2020, όταν επανήλθε η διαίρεση σε δύο ομίλους και σε δύο φάσεις διοργάνωσης (*Gazzetta*, n.d.).

Στο πρωτάθλημα της Α' Κατηγορίας Γυναικών, οι ομάδες συμμετέχουν σε δύο ομίλους, Βόρειο και Νότιο, με ομάδες όπως ΠΑΟΚ, Αρης, Θεόνη και άλλες. Η διοργάνωση διαδραματίζεται σε δύο φάσεις, Α' και Β', παρέχοντας ευρύ πεδίο ανταγωνισμού. Στην Β'

Κατηγορία Γυναικών, υπάρχουν τέσσερις όμιλοι, με τις τέσσερις πρώτες ομάδες κάθε ομίλου να προκρίνονται και τις δύο τελευταίες να υποβιβάζονται. Αυτή η δομή προάγει την ανταγωνιστικότητα και την προαγωγή των καλύτερων ομάδων. Το Πρωτάθλημα Γ' Κατηγορίας Γυναικών περιλαμβάνει οκτώ ομίλους με γεωγραφικά κριτήρια, και οι πρώτες ομάδες από κάθε όμιλο προωθούνται. Αυτή η δομή συνεισφέρει στη διαφοροποίηση και την ευκαιρία συμμετοχής για περισσότερες ομάδες (*Gazzetta*, n.d.).

Στη Β' Κατηγορία του γυναικείου ποδοσφαίρου οι ομάδες που συμμετέχουν είναι οι παρακάτω: Πανσερραϊκή, Ροδόπη 87', Εθνικός Καλαμάτας, Κιλκισιακός, Αετοί, Νεφέλες ΑΠΣ, Θεσσαλονίκης 2015, Βόλος 2004, Παμπαιανικός, Ιάσων Ιλίου, Αθηναϊκή ΑΕ, Νέες Ατρομήτου 2018, Αγίου Δημητρίου, Νέοι Δραπετσώνας ΑΟ, Λεοντικός ΑΣ, Βριλήσσια, Πήγασος Θριασίου 2012 ΑΟ, Ατρόμητος Ζαρουχλείκων, Ίκαρος Πετρωτού ΑΟ, Χανιά ΑΟ, Αμαζόνες Κορινθίας ΑΠΣΓ, Τριαντών Ιαλυσού ΑΣ, Σταυρός Άρης Κορίνθου ΑΟ, Καλυθίων, Μαγνησιακός ΑΣΒ, Δόξα Πηγαδακίων ΑΟ, Σειρήνα Γρεβενών ΑΟ, Νίκη Τραγανού ΑΠΟ, Βασίλισσα Νότου ΠΟΙ, Διαγόρας Ραχών ΑΓΣ, Σαπφώ ΑΠΣ, Ποντίων Δραπετσώνας ΑΣ, Λέοντες Θεσσαλονίκης ΑΟ, Τράχωνες Αλίμου ΑΟ, Καρυάτιδες Σπάρτης Κωακός Φιλίνος ΑΟ,, Ατρόμητος Αθηνών, Βασίλισσα Θράκης και Αστέρης Αγίας Βαρβάρας (*Gazzetta*, n.d.).

Στη Γ' Κατηγορία του γυναικείου ποδοσφαίρου, η οποία είναι χωρισμένη σε επτά ομίλους, συμμετέχουν οι παρακάτω ομάδες: Μέντεκας Καλαμαριάς, Ποντιακός Αλεξ., Σουφλί 2018, Καβάλα '86 Εθνικός Αλεξ., Αναγέννηση Αλεξ., Αμαζόνες Θεσπρωτίας, Απειρωτάν Ανατολής, Veria Ladies, Κεραυνός Θεσπρωτίας, Κέρκυρα, Κοίλων Κοζάνης, ΝΠΣ Βόλος, Τρίκαλα, Λέοντες Τυρνάβου, Πιερίδες Μούσες, Νηριήδες Φθίας, ΑΕ Λήμνου, Λαμία, ΜΑΣ Κούκου, ΑΕΚ, Άγιος Θωμάς, ΑΟ Μελισσίων, Γυναίκες Περιστερίου, Ακράτητος, Παναθηναϊκός, ΠΑΣ Λέσβου Αιολικός, Παιανιακός,, Αστέρης Χαλκίδας, Θρίαμβος Χαϊδαρίου, ΑΕ Μυκόνου, Φωστήρας Καισαριανής, , Φοίνικας Καλλιθέας,

Απολλωνίδες Ερέτριας, Νέοι Εργοτέλη, ΑΟ Χάλης Βαρυπέτρου, Ζωή ΑΟ, Εθνικός ΟΦΠΦ, Στίλβη Χανίων (*Gazzetta*, n.d.).

Σχεδόν εκατό σωματεία, για την ακρίβεια ενενήντα τέσσερα, πήραν μέρος στα πρωταθλήματα, παρά την αλλαγή που έφερε μαζί της η πανδημία των τελευταίων χρόνων. Η εμφάνιση του Covid-19 καθυστέρησε προγραμματισμένες δράσεις της ΕΠΟ ως προς την διάδοση του ποδοσφαίρου των Γυναικών και δημιούργησε παραπάνω προβλήματα σε έναν ήδη δύσκολο δρόμο για κάθε κορίτσι που θέλει να ασχοληθεί με το συγκεκριμένο άθλημα. Η Κατερίνα Φαλίδα, προπονήτρια στην ομάδα της Εθνικής Κορασίδων και πτυχιούχος του ΤΕΦΑΑ του πανεπιστημίου Αθηνών με ειδίκευση στο ποδόσφαιρο, καθώς και κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος στη Διοίκηση Αθλητισμού στο Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου και του διπλώματος UEFA Pro αναφέρει τα εξής: «Λόγω πανδημίας, δύο χρόνια τα κορίτσια ήταν ανενεργά. Δεν έπαιζαν ποδόσφαιρο. Κάποιες ομάδες αναγκάστηκαν να αποσυρθούν λόγω οικονομικών δυσκολιών» (*Gazzetta*, n.d.).

Τα χρήματα που παρέχει η Ομοσπονδία στα σωματεία έχουν διπλασιαστεί τα τελευταία δύο χρόνια, στο πλαίσιο προσπάθειας διατήρησης της βιωσιμότητάς τους. Η Ομοσπονδία δηλαδή, διπλασίασε τα χρήματα στα σωματεία, ενώ πριν από την εμφάνιση του Covid-19 στη ζωή των ανθρώπων, μία έρευνα της UEFA πάνω στην συμμετοχή των κοριτσιών και των γυναικών στο ποδόσφαιρο, έδειξε αύξηση 200% σε δελτία την τελευταία πενταετία. Και παρά την πανδημία του Covid-19, από τις 14 ομάδες που συμμετέχουν στο πρωτάθλημα της Superleague αυτή την στιγμή σε γυναικεία τμήματα, μόνο επτά ανήκουν στον Ερασιτέχνη κατηγορία. Συγκεκριμένα, οι ομάδες ΠΑΟΚ, Αρης, Ατρόμητος στην Α' Εθνική και οι Παναθηναϊκός, ΑΕΚ, ΟΦΗ, Βόλος ΝΠΣ στη Γ' Εθνική (*Gazzetta*, n.d.).

Η αρχηγός του ΠΑΟΚ, Θωμάη Βαρδαλή, όταν κλήθηκε να απαντήσει σε ερωτήσεις σχετικά με το πώς θα μπορούσε να αναπτυχθεί παραπάνω το γυναικείο ποδόσφαιρο στη χώρα, απάντησε τα παρακάτω: «Θα βοηθούσε αν όλοι οι μεγάλοι σύλλογοι έκαναν γυναικεία

τμήματα, θα υπήρχε μεγαλύτερος ανταγωνισμός. Και για τους φιλάθλους, αν υπήρχε ένα ντέρμπι, μεγαλύτερο ενδιαφέρον. Όπως και από τα ΜΜΕ θα υπήρχε μεγαλύτερο ενδιαφέρον. Είναι ένας κύκλος αυτός». Τα λόγια της Τατιάνας Γεωργίου, βρίσκονται στο ίδιο μήκος κλίματος: «Έτσι θα βελτιωθεί η κατάσταση στη χώρα. Αν κάνουν όλοι οι μεγάλοι σύλλογοι τμήματα γυναικών. Όπως έκανε ο Παναθηναϊκός. Να υπάρχει ανταγωνισμός. Να μη θέλουν οι Ελληνίδες να φύγουν στο εξωτερικό για να εξελιχθούν» (*Gazzetta*, n.d.).

Ο Αντώνης Πριόνας, ομοσπονδιακός τεχνικός επί πολλά έτη σε Νεάνιδες – Κορασίδες – Γυναίκες, καθώς και νυν επικεφαλής στο τμήμα ανάπτυξης ποδοσφαίρου στη Καλλιθέα, σημειώνει τα εξής: «Μόνο αν συμβεί αυτό θα αναπτυχθεί περισσότερο το σπορ, κακά τα ψέματα. Αν αναπτυχθεί υπό την αιγίδα των επαγγελματικών ομάδων των ανδρών, ώστε να υπάρχει οικονομική σταθερότητα και σταδιακά ακόμα μεγαλύτερη δημοφιλία» (*Gazzetta*, n.d.).

2.5 Το ιστορικό της δικαστικής διαμάχης των γυναικών

Τον Μάρτιο του 2019, οι 28 ποδοσφαιρίστριες της Εθνικής των ΗΠΑ κατέθεσαν για πρώτη φορά μήνυση κατηγορώντας την Ομοσπονδία για "θεσμοποιημένη διάκριση λόγω φύλου". Η αγωγή αυτή βασίστηκε σε δύο σημαντικούς νόμους, τον νόμο περί ίσων αμοιβών και τον τίτλο VII του νόμου περί πολιτικών δικαιωμάτων, επικεντρώνοντας σε δύο κύριους τομείς: τις ίσες αμοιβές και τις συνθήκες εργασίας. Ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι η αντίδραση της USSF (Ομοσπονδίας Ποδοσφαίρου των ΗΠΑ) το Μάρτιο του 2020 ήταν αρνητική, αποκηρύσσοντας τις παίκτριες και υποστηρίζοντας πως δεν εκτελούν ίση δουλειά με τους άνδρες συναθλητές τους. Το συγκεκριμένο επιχείρημα βασίστηκε στην ιδέα ότι η συνολική ικανότητα ποδοσφαίρου επηρεάζεται σημαντικά από φυσικά χαρακτηριστικά όπως η ταχύτητα και η δύναμη. Επιπλέον, το περιστατικό είχε ως αποτέλεσμα την παραίτηση του τότε προέδρου, Κάρλος Κορντέιρο, και την ανάληψη της θέσης από τη Σίντι Πάρλοου

Κόουν, με τους δύο αυτούς να διεκδικούν την προεδρία στις εκλογές που προγραμματίζονται για τις 5 Μαρτίου (*Gazzetta*, n.d.).

Τον Μάιο του 2020, η αγωγή των αθλητριών υπέστη σημαντικό πλήγμα, καθώς ο δικαστής του Περιφερειακού Δικαστηρίου των ΗΠΑ, Γκάρι Κλάουσνερ, απέρριψε την πρόταση του USSF, απορρίπτοντας ουσιαστικά το αίτημα για ίση αμοιβή. Κατέληξε πως κατά τη διάρκεια της περιόδου αυτής, κάθε παίκτρια κατείχε περισσότερα χρήματα ανά παιχνίδι σε σχέση με τους ανδρικούς συναθλητές της. Ο δικαστής επίσης αποφάνθηκε ότι οι ισχυρισμοί σχετικά με τις συνθήκες εργασίας, βάσει του Title VII - που περιλάμβαναν ζητήματα όπως η χρήση πτήσεων τσάρτερ, οι επιλογές διαμονής, ο αριθμός του προσωπικού υποστήριξης και τα καταλύματα διαμονής - μπορούσαν να προχωρήσουν. Ωστόσο, αυτή η πτυχή της αγωγής επιλύθηκε εξωδικαστικά τον Δεκέμβριο του 2020 (*Gazzetta*, n.d.).

Η αίτηση των αθλητριών για ίση αμοιβή αναδεικνύει μια σημαντική πτυχή της διαφορετικής αντιμετώπισής τους στο χώρο του ποδοσφαίρου. Παρότι καμία από αυτές δεν έδειξε προθυμία να εγκαταλείψει τον αγώνα, όλες οι αθλήτριες επέμειναν στο αίτημά τους για ίση αμοιβή. Στην έφεσή τους, επεσήμαναν ότι το ζήτημα της ίσης αμοιβής δεν εξετάστηκε σωστά, καθώς δεν λήφθηκαν υπόψη τα ποσοστά αμοιβής και η ανάγκη των γυναικών να επιτυγχάνουν περισσότερες νίκες για να λάβουν τα μόνους τους. Σημαντικό είναι επίσης το γεγονός ότι οι ανδρικές και γυναικείες ομάδες έχουν διαφορετικές δομές αμοιβής, λόγω της εκπροσώπησής τους από διαφορετικά σωματεία. Ενώ οι άνδρες ακολουθούν ένα μοντέλο "pay to play", όπου αμοιβονται κατά τη συμμετοχή τους στην εθνική ομάδα, οι γυναίκες αντιμετωπίζουν διαφορετικά μοντέλα αμοιβών. Αυτό αναδεικνύει την πολυπλοκότητα των σχέσεων αμοιβής στον χώρο του ποδοσφαίρου (*Gazzetta*, n.d.).

Προκειμένου να κατανοήσουμε καλύτερα την ανισότητα στις αμοιβές μεταξύ ποδοσφαιριστών και ποδοσφαιριστριών, αξίζει να επισημάνουμε ότι το σύστημα συμβάσεων των ποδοσφαιριστριών παρουσιάζει υβριδικές πτυχές. Σύμφωνα με αυτό, ορισμένες

ποδοσφαιρίστριες, υπέγραψαν συμβόλαια πλήρους απασχόλησης με ετήσιο μισθό 100.000 δολαρίων. Αυτές οι αθλήτριες λαμβάνουν αμοιβή ανεξαρτήτως συμμετοχής σε αγώνες ή προπονήσεις, ενώ προσφέρονται και παροχές, όπως άδεια γονικότητας. Ωστόσο, οι υπόλοιπες ποδοσφαιρίστριες λαμβάνουν πληρωμή μόνο κατά τη συμμετοχή τους στην εθνική ομάδα, και αυτό συνήθως συνδέεται με μπόνους. Οι ανισότητες εντοπίζονται ιδίως στα μπόνους, όπου οι παίκτες της ανδρικής ομάδας λαμβάνουν υψηλότερα ποσά από εκείνα των γυναικών. Για παράδειγμα, ένας άνδρας ποδοσφαιριστής καλείται σε Παγκόσμιο Κύπελλο κερδίζοντας 67.000 δολάρια, ενώ μια γυναίκα λαμβάνει μόνο 37.500 δολάρια. Έτσι, τα αντίστοιχα μπόνους για τις νίκες ή τις ήττες αναδεικνύουν τη διαφορετική αντιμετώπιση μεταξύ των δύο φύλων (*Gazzetta*, n.d.).

Παρατηρούμε, λοιπόν, ότι η αντίληψη των ποδοσφαιρικών αντρικών και γυναικείων ομάδων διαφέρει σε θέματα αμοιβών. Ενώ οι ποδοσφαιριστές λαμβάνουν εντυπωσιακά μπόνους για την κατάκτηση του Παγκοσμίου Κυπέλλου, οι ποδοσφαιρίστριες βρίσκονται αντιμέτωπες με σημαντικά χαμηλότερες απολαβές. Παρά τις διακηρύξεις της USSF για συλλογικές συμβάσεις, οι ποδοσφαιρίστριες υποστηρίζουν, ότι οι ανισότητες στα μπόνους καταδεικνύουν τις αδικίες που εξακολουθούν να υφίστανται στον κόσμο του ποδοσφαίρου. Επιπλέον, η έλλειψη ελέγχου επί των μπόνους της FIFA από την USSF, έρχεται σε αντίθεση με την απαίτηση για διαφάνεια και ισονομία στον χώρο του αθλητισμού (*Gazzetta*, n.d.)

3. Ο ρόλος των MME

Η έρευνα των Konstantinidou & Papadopoulou (2014) επισημαίνει, ότι ο ρόλος των MME στη διαμόρφωση των αθλητικών ρόλων και των στερεοτύπων έχει μελετηθεί κυρίως μετά τη δεκαετία του '80, κάτι που γίνεται φανερό και μέσα από διαχρονικές έρευνες, όπως αυτές των Boutilier και SanGiovanni (1983) και Lumpkin και Williams (1991). Οι έρευνες αυτές αποκάλυψαν, ότι μόνο το 5% των αθλητικών ρεπορτάζ καλύπτουν τις αθλήτριες, με το 91% να επικεντρώνεται στους άνδρες αθλητές. Επιπλέον, ελάχιστη προβολή πήραν τα

γυναικεία ομαδικά αθλήματα ή τα αθλήματα που θεωρούνταν "ανδρικά". Αυτή η περιορισμένη προβολή επηρέασε την αντιπροσώπευση των αθλητριών, με τα αθλητικά μοντέλα να είναι κυρίως άνδρες σε όλες τις φάσεις της ζωής τους (Weiss & Knoppers, 1982).

Τα αποτελέσματα των αρχικών ερευνών καθώς και των πιο πρόσφατων, που εξετάζουν την ποσότητα και ποιότητα της προβολής των γυναικείων αθλημάτων, δείχνουν ότι δεν έχει σημειωθεί σημαντική αύξηση στην κάλυψη του γυναικείου αθλητισμού. Η έρευνα των Cooky, Messner και Hextrum (2013) υποστηρίζει ότι το ποσοστό και η ποιότητα της προβολής των γυναικείων σπορ μειώθηκαν, παρά την αυξημένη συμμετοχή των γυναικών στον αθλητισμό. Αυτό το φαινόμενο αποδίδεται στο γεγονός ότι τα MME μεταφέρουν ένα μήνυμα, ότι ο αθλητισμός εξακολουθεί να είναι "από και για τους άνδρες". Ενώ υπήρξε ισότιμη αντιμετώπιση στους τελευταίους Ολυμπιακούς αγώνες, οι έρευνες αποκαλύπτουν μια τάση των MME να διατηρούν και να ενισχύουν στερεότυπα μέσω της χαμηλής και επιλεκτικής προβολής των γυναικείων αθλημάτων (Vincent, 2003; Cooky, Wachs, Messner & Dworkin, 2010).

Τα MME και ο ρόλος των μοντέλων που παρουσιάζονται σε αυτά διαδραματίζουν καίριο κομμάτι στην κοινωνικοποίηση των παιδιών και στον προσδιορισμό της αντίληψης για αθλητικούς ρόλους και στερεότυπα. Σύμφωνα με τους Elueze και Jones (1998), αυτή η επίδραση συμβαίνει μέσω τεσσάρων τρόπων: α) αποκλεισμός των γυναικών από τα MME, β) περιορισμένη κάλυψη των γυναικείων αθλημάτων, γ) επιλεκτική κάλυψη αθλητικών γεγονότων που ενισχύουν τη θηλυκή εικόνα, όπως το καλλιτεχνικό πατινάζ και η συγχρονισμένη κολύμβηση, και δ) υποτίμηση των γυναικείων αθλητικών επιδόσεων. Επιπλέον, οι Messner, Duncan και Jensen (1993) επισημαίνουν ότι τα MME ενισχύουν κοινωνικές προκαταλήψεις, υποβαθμίζοντας τον γυναικείο αθλητισμό σε σχέση με τον "αληθινό" αθλητισμό των ανδρών και παρουσιάζοντας ορισμένα αθλήματα ως ασφαλή για

την κοινωνικά αποδεκτή εικόνα της γυναίκας, όπως η γυμναστική, η αντισφαίριση και το πατινάζ.

Η έρευνα της Pirinen (1997) για την απεικόνιση αθλητριών σε γυναικεία περιοδικά στη Φιλανδία, εντόπισε τρεις προσεγγίσεις. Η πρώτη προσέγγιση χαρακτηρίζεται ως πετυχημένες αθλήτριες, όπου η παρουσίαση της αθλητικής ισχύος θεωρείται δεδομένη, ενδεχομένως λόγω της υψηλής παρουσίας γυναικών σε θέσεις εξουσίας στη Φιλανδία, και ο αθλητισμός θεωρείται ουδέτερο πεδίο. Η δεύτερη προσέγγιση αναφέρεται στην εικόνα των αθλητριών, όπου η αποδοχή επικεντρώνεται στη θηλυκή εμφάνιση, απορρίπτοντας την αρρενωπή εικόνα. Ενδιαφέρουσα ήταν η διαφορά στην αποδοχή μεταξύ "θηλυκότητας" και "αρρενωπότητας" στο γυναικείο σώμα, όπως παρουσιαζόταν σε γυναικεία περιοδικά που ακολουθούν την κλασσική συνταγή άνδρας-δυνατός, γυναίκα-αδύναμη. Τέλος, η τρίτη προσέγγιση εξετάζει τη ζωή και τη σεξουαλικότητα των αθλητριών στην προσωπική τους ζωή.

Η ανάδειξη της προσωπικής ζωής των αθλητριών διαιρείτο σε δύο κατηγορίες: ως αθλήτρια-μητέρα-σύζυγος, θεωρούμενη αποδεκτή, και ως αθλήτρια με κρυμμένη σεξουαλική ζωή, που θεωρείται μη αποδεκτή και δεν αναφέρεται. Γενικά, τα MME προβάλλουν το μοντέλο της επιτυχημένης αθλήτριας με θηλυκή εμφάνιση και οικογενειακή ζωή. Κατά την τελευταία πενταετία του 20ου αιώνα, τα MME φαίνεται ότι διατηρούν περισσότερο τα στερεότυπα ρόλων, παρά προωθούν τα γυναικεία αθλήματα, εστιάζοντας περισσότερο στα θηλυκά χαρακτηριστικά παρά στις αθλητικές ικανότητες των αθλητριών (Weiss & Glenn, 1992).

Το 1988, τα MME επικεντρώθηκαν περισσότερο στη περίπτωση της Φλόρενς Γκρίφιθ σε σχέση με την περίπτωση της Ολυμπιονίκης Τζάκι Τζόινερ-Κέρσι. Το γεγονός αυτό έπαιξε σημαντικό ρόλο όχι μόνο εξ αιτίας των σημαντικών αθλητικών της ικανοτήτων, αλλά και διότι η αθλήτρια αυτή είχε συνδεθεί περισσότερο με τον θηλυκό παρά με τον αθλητικό της ρόλο (Kane & Greendorfer, 1994). Έρευνα σε περιοδικά ανέδειξε την προβολή κυρίως του

θηλυκού ρόλου αθλητριών στην αντισφαίριση, ενώ επικεντρωνόταν περισσότερο στην εξωτερική εμφάνιση παρά στην αθλητική τους ικανότητα (Hilliard, 1984). Σύμφωνα με τον Messner (1990), τα MME αντιμετώπιζαν τις αθλήτριες είτε ως "sex objects" είτε τις παρουσίαζαν ως σεξουαλικά παρεκκλίνουσες, εάν έδειχναν αθλητική υπεροχή.

Σε μια ανάλυση του φωτογραφικού υλικού αθλητικού περιοδικού, οι Rintala και Birell (1984) ανέδειξαν ότι λιγότερο από το 1/3 των φωτογραφιών περιλάμβαναν αθλήτριες, με τον αριθμό να μειώνεται όταν οι φωτογραφίες τοποθετούνταν στις πρώτες και κεντρικές σελίδες. Οι Duncan και Sayaonong (1989) αποκάλυψαν μηδενική εκπροσώπηση των αθλητριών σε μεγάλα αμερικανικά περιοδικά, ενώ οι Duncan και συν. (1994) ανέδειξαν ότι το 92% των ρεπορτάζ στον ηλεκτρονικό τύπο εστίαζε σε άνδρες αθλητές, με μόλις το 5% να αφιερώνεται στις γυναίκες, με αναλογία 23 προς 1 στην τηλεόραση και 28.8 προς 1 στις εφημερίδες. Οι Barnett και Wright (1994) επίσης παρατήρησαν έλλειψη γυναικείων αθλητικών μοντέλων στα MME σε σύγκριση με τους άνδρες αθλητές.

Η έρευνα του Munnings (1995) αποκάλυψε ότι η τηλεοπτική κάλυψη αγώνων μεταξύ ανδρών ανερχόταν στο 95%, ενώ αυτή για τους αγώνες μεταξύ γυναικών ήταν μόλις 5%. Ένα κύριο εύρημα αυτής της έρευνας αφορούσε τους χαρακτηρισμούς βάση των κοινωνικών θεωρήσεων για άνδρες και γυναίκες. Η αντίληψη των ανδρών ως ικανών και δυνατών συγκρινόταν με την αντίληψη των γυναικών ως χαριτωμένου θεάματος. Σύμφωνα με την έρευνα, οι αθλήτριες είχαν καλύτερη κάλυψη από τα MME, όταν ασχολούνταν με αθλήματα αισθητικής, όπως γυμναστική, πατινάζ, συγχρονισμένη κολύμβηση και αντισφαίριση, σε σχέση με αυτές που ασχολούνταν με "ανδρικά" αθλήματα, όπως καλαθοσφαίριση και ράγκμπι (Lumpkin & Williams, 1991).

Η έρευνα του Duncan (1990) για τις φωτογραφίες από τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 1984 και 1988 ανέδειξε ότι τα περιοδικά κυρίως δημοσίευαν φωτογραφίες αθλητριών σε θηλυκές, προκλητικές πόζες, κυρίως από αθλήματα θεωρούμενα "γυναικεία,"

αναδεικνύοντας τη διαφορετικότητα της γυναίκας από τον άνδρα αθλητή. Στην αμερικανική τηλεόραση, η παρουσίαση επικεντρωνόταν κυρίως σε επαγγελματικά ποδόσφαιρο, μπάσκετ, μπίτζμπολ, πυγμαχία, γκολφ, αντισφαίριση, μπόουλινγκ, και αγώνες με αυτοκίνητα, προσαρμοσμένη σε έναν ανδρικό τρόπο επιλογής των αθλημάτων (Gantz & Wenner, 1991).

Στον τηλεοπτικό σταθμό, μόνο το γκολφ και η αντισφαίριση παρουσιάζονταν με γυναίκες αθλήτριες, με την τακτική να αλλάζει κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων προς "γυναικεία" αθλήματα όπως η γυμναστική, η κολύμβηση, οι καταδύσεις και το πατινάζ. Η παρουσίαση εστιάζονταν στο προφίλ των αθλητριών, στις κόντρες, στην προσωπική τους ζωή, θεωρούμενες σαν σαπουνόπερα, με έμφαση στις γυναίκες περισσότερο από τους άνδρες (Daddario, 1997). Έρευνα για το Παγκόσμιο Πρωτάθλημα Στίβου του 1995, ανέδειξε ότι οι γυναίκες αθλήτριες δεν απολάμβαναν ίδια αντιμετώπιση με τους άνδρες αθλητές από τους σχολιαστές. Αυτό γινόταν κατά κύριο λόγο σε λιγότερο "γυναικεία" αθλήματα του στίβου, όπως ο μαραθώνιος, η σφαίρα και το δίσκο (Elueze & Jones, 1998).

Στην έρευνα της Lenskyj (1998), αναδεικνύεται η τάση υποβάθμισης του ρόλου των αθλητριών στα ΜΜΕ, όπου συχνά οι γυναίκες θεωρούνται μειοψηφία ή "sexinappropriate", δηλαδή σεξουαλικά μη αποδεκτές. Ενδιαφέρον παρουσιάζει η προτίμηση για την κάλυψη ατομικών αθλημάτων, ενώ οι ομαδικές δραστηριότητες και τα "ανδρικά" ατομικά αγωνίσματα λαμβάνουν λιγότερη προσοχή (Pirinen, 1997). Το φαινόμενο αυτό ενισχύει τα στερεότυπα, μειώνοντας την προβολή των ομαδικών αθλημάτων και των αθλητικών κατηγοριών που θεωρούνται "ανδρικά". Οι έρευνες που πραγματοποιήθηκαν από την αρχή του 21ου αιώνα έως και τις πιο πρόσφατες ημέρες αναδεικνύουν μια διαφοροποίηση στην κάλυψη του αθλητισμού, ειδικά κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων. Αν και η προβολή γενικώς αυξήθηκε, αυτή η αύξηση φαίνεται να είναι επιλεκτική, επηρεαζόμενη από τον τύπο του αθλήματος και την κατηγορία του. Συγκεκριμένα, επικεντρώνεται περισσότερο σε ατομικά αθλήματα, ενώ τα ομαδικά αθλήματα και τα "ανδρικά" ατομικά αγωνίσματα

λαμβάνουν λιγότερη προσοχή. Βασιζόμενες στα στερεότυπα που επικρατούσαν ακόμη και στον προηγούμενο αιώνα, οι γυναίκες φαίνεται ότι συνεχίζουν να αντιμετωπίζουν περιορισμούς σε αθλήματα που απαιτούν σωματική επαφή με τον αντίπαλο κατά τη στιγμή του ανταγωνισμού. Οι προβλεπόμενες εικόνες που παρουσιάζονται από τα ΜΜΕ δημιουργούν στερεότυπα, περιορίζοντας τις δυνατότητες των γυναικών στον αθλητισμό. Φαίνεται λοιπόν ότι κοινωνικά θεωρείται θετικό να επισημαίνεται μια γυναίκα, όταν ασχολείται με αθλήματα όπως το τένις ή τη γυμναστική, τα οποία αναδεικνύουν τη θηλυκότητα και τη χάρη της κίνησης. Ωστόσο, δεν θεωρείται θετικό να ασχολείται με αθλήματα, όπως το ποδόσφαιρο ή η πυγμαχία, σύμφωνα με τα πρότυπα που προβάλλονται από τα ΜΜΕ (Krane et al., 2004).

Έρευνα της Jones (2004) στην ιστοσελίδα ABC News Online κατά τη περίοδο των Ολυμπιακών Αγώνων στο Σίδνεϋ, φάνηκε από τα αποτελέσματα, ότι ενώ εμφανίζεται μια βελτίωση τόσο κατά την έκταση της αθλητικής κάλυψης των γυναικών, όσο και κατά την αύξηση του γυναικείου φάσματος αγωνισμάτων και αθλημάτων, οι στερεότυπες περιγραφές, οι οποίες χαρακτήριζαν τις αθλήτριες ως συναισθηματικά ευάλωτες έμειναν, αντίθετα με τους άνδρες αθλητές, οι οποίοι σπάνια σχολιαζόταν για τον συναισθηματισμό τους. Στην αρχή του 21ου αιώνα φαίνεται μάλιστα, ότι τα μέσα μαζικής ενημέρωσης εξακολουθούν να αφιερώνουν αδιαφορία στην ανάδειξη των γυναικείων σπορ, της τάξης του 5-8%, παρά το ότι ο γυναικείος αθλητισμός προσέγγιζε περίπου το 40% (Adams & Tuggle, 2004). Τα ΜΜΕ συνεχίζουν να επικεντρώνονται σε "γυναικεία" αθλήματα, συνδέοντας τις αθλήτριες όχι μόνο με την εμφάνισή τους αλλά και με το είδος του αθλήματος που επιλέγουν (Billings, Halone & Denham, 2002). Στην κάλυψη των Ολυμπιακών Αγώνων, το NBC επικεντρώνονταν στο καλλιτεχνικό πατινάζ και τη γυμναστική, ενώ ορισμένα αθλήματα, όπως η σφαίρα και ο δίσκος, παρέμεναν σε δεύτερη μοίρα (Tuggle, Huffman & Rosengard, 2002). Επιπλέον, οι Adams και Tuggle (2004) καταγράφουν πτώση στην κάλυψη γυναικείων ομαδικών

αθλημάτων, όπως καλαθοσφαίριση, ποδόσφαιρο και σόφτμπολ, επισημαίνοντας ότι τα ΜΜΕ επιλέγουν να καλύπτουν ένα άθλημα μόνο αν το θεωρούν "κατάλληλο" για τις γυναίκες.

Η τυποποίηση των αθλημάτων ως κατάλληλα ή μη για γυναίκες συνεχίζει να επηρεάζει τα σχόλια των μέσων ενημέρωσης, τις αντιλήψεις για την εμφάνιση των αθλητριών και την κάλυψη των ΜΜΕ. Έρευνα από τους Duke και Greer (2008) αποκάλυψε ότι ανδρικά στερεότυπα επικρατούσαν σε φωτογραφίες αθλητριών σε "ανδρικά" αθλήματα, ενώ γυναικεία στερεότυπα εμφανίζονταν σε "γυναικεία" αθλήματα. Η έρευνα της Bostic (2009) σε αμερικανικές εφημερίδες έδειξε ότι το 84.4% των στηλών εστιάζουν σε ανδρικά αθλήματα, ανεξάρτητα από το φύλο του ρεπόρτερ, με μόλις το 9% σε γυναικεία. Παρά τις αναμενόμενες αυξήσεις κατά τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2008, ο γυναικείος αθλητισμός δέχτηκε περιορισμένη κάλυψη. Η έρευνα της Jones (2011) για τους χειμερινούς Ολυμπιακούς Αγώνες του 2010 αποκάλυψε ότι οι αθλητές/τριες σε "κατάλληλα" αθλήματα παρουσιάζονταν διαφορετικά σε οπτικό και λεκτικό επίπεδο σε σχέση με αυτούς που συμμετείχαν σε "ακατάλληλα" αθλήματα.

Μελέτη των Jones και Greer (2011), εξέτασε την πιθανότητα αλλαγής των ευρύτερων αντιλήψεων ως προς την εικόνα των αθλητριών, μέσα από φωτογραφίες που έρχονται σε αντίθεση με τα στερεότυπα στο χώρο του αθλητισμού. Τα ευρήματα της έρευνας έδειξαν, ότι η σύντομη έκθεση σε εικόνες οι οποίες έρχονται σε αντίθεση με τα στερεότυπα, δεν μπορούν να αλλάξουν τις αντιλήψεις ως προς τα στερεότυπα στο χώρο του αθλητισμού. Ο χώρος του ποδοσφαίρου θεωρείται ανδροκρατούμενος χώρος στα μέσα μαζικής ενημέρωσης, με έρευνες να φανερώνουν δυσανάλογη τηλεοπτική κάλυψη του γυναικείου ποδοσφαίρου απέναντι στο ανδρικό (Caple, Greenwood & Lumby, 2011; Matteucci, 2012). Κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων στο Πεκίνο το 2008, οι αναφορές σε άνδρες και γυναίκες ήταν ίδιες, αλλά μόνο λόγω της επίδρασης των Ολυμπιακών Αγώνων (Ferretti, Zurri, DosViana & Vilha, 2011).

Η έρευνα των Jones και Greer (2011) εξετάζει την πιθανότητα αλλαγής των αντιλήψεων για την εικόνα των αθλητριών μέσω φωτογραφιών που αντιβαίνουν στα στερεότυπα του αθλητισμού. Παρά τα ευρήματα που υποδεικνύουν ότι η σύντομη έκθεση σε τέτοιες εικόνες δεν επηρεάζει σημαντικά τις αντιλήψεις για τα στερεότυπα, το παράδειγμα της Εθνικής ομάδας γυναικών των ΗΠΑ στο Παγκόσμιο Κύπελλο του 1999 ξεχωρίζει. Το ποδόσφαιρο, που θεωρείται γυναικείο άθλημα στην Αμερική, είχε τεράστια τηλεθέαση και εκμεταλλεύτηκε τη δυναμική του προβάλλοντας αθλήτριες όπως η Mia Hamm ως είδωλα. Ωστόσο, άλλα αθλήματα που θεωρούνται "ανδρικά," όπως πάλη και πυγμαχία, προβάλλονται μέσω στερεοτύπων ρόλων και αρρενωπότητας. Η έρευνα των Cooky και συνεργατών (2010) υπογραμμίζει ότι τα ΜΜΕ διατηρούν μονολιθικές αντιλήψεις για την κοινωνική ανισότητα στον αθλητισμό, ενώ δεν αντιμετωπίζουν την καταπίεση των γυναικών, παρά τη συμμετοχή τους στο NCAA.

Οι Kamphoff και συν. (2011) σε ανάλυση των εξώφυλλων του περιοδικού ESPN στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, από το 1987 έως το 2010, έδειξαν ότι το 6.1% ήταν γυναίκες και αυτές εμφανίζονταν σε «γυναικεία» αθλήματα σε σέξι πόζες. Ο ρόλος των μέσων μαζικής ενημέρωσης στην Ελλάδα σε έρευνα σε αθλητικές σελίδες, έδειξε ότι οι τίτλοι των σελίδων και των άρθρων, τα σχόλια, οι εικόνες και οι φωτογραφικές τεχνικές αναπαράγουν την πατριαρχική άποψη ως προς τον αθλητισμό (Αλεξανδράκης, 1997). Η Γιάσογλου και συν. (2004), σε έρευνά τους σχετικά με την απεικόνιση των Ελληνίδων αθλητριών σε αθλητικό τύπο, ο οποίος διεξήχθη την περίοδο πριν από τους Ολυμπιακούς Αγώνες της Αθήνας το 2004, έδειξαν πως η κάλυψη των γυναικείων αγωνισμάτων και αθλημάτων ήταν ελάχιστη και επικεντρωνόταν κυρίως σε αθλήτριες υψηλού επιπέδου ατομικών αγωνισμάτων και συγκεκριμένα στα αθλήματα του στίβου και της αντισφαίρισης. Από τα ομαδικά αθλήματα, προβάλλονταν κατά κύριο λόγο η καλαθοσφαίριση και η πετοσφαίριση, αθλήματα στα οποία η θεματολογία αφορούσε κατά βάση διεθνείς αγώνες.

Επιπλέον, έρευνα καταδεικνύει ότι οι αθλήτριες παραδέχονται τη μικρότερη προβολή των αθλημάτων τους στα ΜΜΕ σε σύγκριση με τους άνδρες αθλητές, υπογραμμίζοντας την ανάγκη για αλλαγές στην αντιμετώπιση του γυναικείου αθλητισμού, σύμφωνα με τη μελέτη της Κωνσταντινίδου (2013). Χαρακτηριστικό παράδειγμα στον ελλαδικό χώρο αποτελεί το άθλημα της υδατοσφαίρισης, το οποίο άθλημα συγκεκριμένα, σε έρευνες στα μέσα της δεκαετίας του '90 (Κωνσταντινίδου και συν., 1995) χαρακτηριζόταν ως ένα «ανδρικό» άθλημα. Ύστερα από την προβολή των συνεχών επιτυχιών των γυναικείων εθνικών ομάδων, σε μία έρευνα για τον χαρακτηρισμό του συγκεκριμένου αθλήματος το 2011, αυτό κατατάχθηκε στην κατηγορία του "ουδέτερου" και κατάλληλου και για τα δύο φύλα. Φαίνεται λοιπόν, ότι η επαναλαμβανόμενη και μακροχρόνια έκθεση της κοινωνίας σε ερεθίσματα από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, είναι πιθανόν να έχει μεγάλο αντίκτυπο ως προς την αλλαγή των αντιλήψεων για τον γυναικείο αθλητισμό (Jones & Greer, 2011).

Οι εντονότερες διαφορές στην ανάδειξη των αθλητριών εμφανίζονται μεταξύ διαφορετικών ειδών αγωνισμάτων/αθλημάτων, επικυρώνοντας προηγούμενες έρευνες που υπογραμμίζουν τη σαφώς μικρότερη προβολή των αθλητριών σε "ανδρικά" σπορ, ιδίως όταν πρόκειται για ομαδικά αθλήματα. Ειδικότερα, τα αθλήματα που θεωρούνται "γυναικεία", όπως η συγχρονισμένη κολύμβηση, το καλλιτεχνικό πατινάζ και η ρυθμική γυμναστική, καθώς και αυτά που θεωρούνται πιο "κατάλληλα" για τις γυναίκες, όπως η ενόργανη γυμναστική και οι καταδύσεις, έχουν σημαντικά υψηλότερη παρουσία στα ΜΜΕ, σύμφωνα με μια ευρεία σειρά ερευνητικών ευρημάτων (Tuggle et al., 2002). Η προβολή αυτών των "γυναικείων" αθλημάτων σχετίζεται στενά με τα στερεότυπα που επικρατούν στην κοινωνία και τη σχέση τους με τη θηλυκότητα (Pederson, 2003).

4. Αστέρας Χαλκίδας

Ο αθλητικός σύλλογος Αστέρας Χαλκίδας αποτελεί μία νέα γυναικεία ποδοσφαιρική ομάδα που εδρεύει στην πρωτεύουσα της Εύβοιας, με σύγχρονες ακαδημίες ποδοσφαίρου

αλλά και με ένα project ικανό να δημιουργήσει μία πολύ νεανική και ανταγωνιστική ομάδα στο χώρο του γυναικείου ποδοσφαίρου. Η ποδοσφαιρική ομάδα γυναικών του Αστέρα Χαλκίδας είναι από τις πιο πρόσφατες νεοσύστατες ομάδες του νομού Ευβοίας, καθώς ιδρύθηκε το 2017 και αυτή τη σεζόν αγωνίζεται στη γ' εθνική κατηγορία γυναικών. Χαρακτηριστικό του συλλόγου αποτελεί το γεγονός ότι συγκροτείται από πολύ έμπειρες αθλήτριες που έχουν συμμετάσχει στην α' εθνική κατηγορία, αλλά και νεότερες αθλήτριες, οι οποίες κάνουν τα πρώτα τους βήματα στο χώρο του γυναικείου ποδοσφαίρου.

5. Μεθοδολογία Έρευνας

5.1 Η Φυσιογνωμία της Έρευνας (μέθοδος, εργαλείο ,δείγμα)

Η μέθοδος που αξιοποιήθηκε στην παρούσα έρευνα, βασίζεται στην ποιοτική προσέγγιση, με επίκεντρο τις ημιδομημένες συνεντεύξεις, ως κύριο μέσο συλλογής δεδομένων. Οι συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν με ποδοσφαιρίστριες της γυναικείας ομάδας ποδοσφαίρου του Αστέρα Χαλκίδας, αποσκοπώντας στην κατανόηση των έμφυλων ταυτοτήτων στον αθλητικό τομέα. Κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων, η ανοικτή δομή επέτρεψε την ελεύθερη έκφραση των συμμετεχόντων, ενθαρρύνοντάς τες να μοιραστούν τις προσωπικές τους εμπειρίες και αντιλήψεις. Η σκόπιμη επιλογή συμμετεχόντων εξασφάλισε την ποικιλία απόψεων, ενώ η ευέλικτη προσέγγιση επέτρεψε την ανάδειξη νέων θεμάτων κατά τη διαδικασία. Για την επιλογή των αθλητριών της ομάδας του Αστέρα Χαλκίδας για τις συνεντεύξεις στην έρευνα, πραγματοποιήθηκε μία προσεκτική διαδικασία και επιλογή. Καταρχάς, πραγματοποιήθηκε αναζήτηση με σκοπό το να εντοπιστούν αθλήτριες με εμπειρία και ενδιαφέρον για τα θέματα που εξετάζει η έρευνα, από ένα εύρος ηλικιών. Σε συνεργασία με τον προπονητή της ομάδας, κατέστη εφικτή η επικοινωνία με τις αθλήτριες, που είχαν το αντίστοιχο ενδιαφέρον για τη συμμετοχή τους στην έρευνα, και θέλησαν να μοιραστούν τις απόψεις και εμπειρίες τους για το ποδόσφαιρο. Επιπλέον, η ανάλυση των δεδομένων που

προκύπτουν από τις συνεντεύξεις θα πραγματοποιηθεί με τη χρήση θεματικών κατηγοριών/αξόνων, αναδεικνύοντας τα κοινά μοτίβα και τις ενδιαφέρουσες πτυχές των συνεντεύξεων.

Μέσα από αυτήν την μέθοδο, η έρευνα αποκαλύπτει τις ποικίλες διαστάσεις των έμφυλων ταυτοτήτων στον αθλητισμό, προσφέροντας βαθύτερη κατανόηση και προοπτική στο θέμα. Οι συνεντεύξεις στο πλαίσιο αυτής της έρευνας αποτελούν βασικό κομμάτι της μεθοδολογίας. Επιλέγονται ως μέσο επικοινωνίας με τις ποδοσφαιρίστριες του Αστέρα Χαλκίδας, προσφέροντας ένα πλούσιο πεδίο εκφραστικότητας. Οι συνεντεύξεις εστιάζουν στην ελεύθερη έκφραση απόψεων και εμπειριών, ενθαρρύνοντας τις ποδοσφαιρίστριες να μοιραστούν τις προσωπικές τους αντιλήψεις για τις έμφυλες ταυτότητες στον αθλητισμό. Η διαδικασία είναι ανοικτή και ευέλικτη, επιτρέποντας την ανάδειξη βαθύτερων συναισθημάτων και πτυχών των θεμάτων που εξετάζονται.

Πιο συγκεκριμένα, το δείγμα της έρευνας περιλαμβάνει αθλήτριες ποδοσφαίρου που συμμετέχουν στην ομάδα του Αστέρα Χαλκίδας. Η ηλικιακή κατηγορία των συμμετεχόντων κυμαίνεται από 18 έως 44 ετών, προσφέροντας ένα ευρύ φάσμα εμπειριών και αντιλήψεων για τον ρόλο των έμφυλων ταυτοτήτων στον αθλητισμό. Η επιλογή αυτή στοχεύει στην ποικιλομορφία απόψεων και στην καλύτερη κατανόηση των διαφορετικών πτυχών που επηρεάζουν τις ποδοσφαιρίστριες σε διάφορα στάδια της ζωής τους. Άλλα κοινωνικά χαρακτηριστικά του δείγματος αφορούν το εάν έχουν αδέρφια, το μορφωτικό επίπεδο των γονέων τους και τη σχέση αυτών με τον αθλητισμό. Το δείγμα της έρευνας αποτελείται από γυναίκες διαφορετικών ηλικιών που φέρουν ποικίλες εμπειρίες σχετικά με τις έμφυλες διακρίσεις στο ποδόσφαιρο. Αυτό δίνει τη δυνατότητα να εξεταστούν διαφορετικές πτυχές της γυναικείας ποδοσφαιρικής εμπειρίας, λαμβάνοντας υπόψη τις διαφορετικές φάσεις της ζωής των αθλητριών. Η ποικιλία των ηλικιών συνεισφέρει στην ανάδειξη πιθανών εξελίξεων και προκλήσεων που οι αθλήτριες μπορεί να αντιμετωπίζουν κατά τη διάρκεια της ποδοσφαιρικής τους πορείας. Με αυτό τον τρόπο, η έρευνα αποσκοπεί στην πλήρη

κατανόηση των δυναμικών που επηρεάζουν τις έμφυλες ταυτότητες στον κόσμο του ποδοσφαίρου.

5.2 Δεοντολογία Έρευνας

Η μεθοδολογία της έρευνάς, που επικεντρώνεται στις έμφυλες ταυτότητες και τον αθλητισμό με εστίαση στη γυναικεία ομάδα ποδοσφαίρου του Αστέρα Χαλκίδας, είναι συνολικά δεοντολογικά καθοδηγούμενη. Η ποιοτική προσέγγιση επιλέχθηκε για να επιτρέψει βαθιές κατανοήσεις των φαινομένων.

Κατά τη διεξαγωγή, τηρήθηκαν αυστηρά ηθικά πρότυπα: ενημέρωση και συγκατάθεση, απόρρητο, σεβασμός, ουδετερότητα, και διαφάνεια. Με αυτόν τον τρόπο, η έρευνα προσέφερε όχι μόνο επιστημονικά ακριβή αποτελέσματα αλλά είναι και ηθικά αξιόπιστη και σεβαστή προς τους συμμετέχοντες, ενσωματώνοντας ουσιαστικά τις αρχές της δεοντολογίας στο ερευνητικό πλαίσιο. Έτσι, η έρευνα υπακούει σε αυστηρές δεοντολογικές αρχές, καθώς οι συμμετέχοντες ενημερώθηκαν πλήρως για τους σκοπούς της έρευνας, τη δομή των συνεντεύξεων και τη χρήση των δεδομένων. Οι δεοντολογικές αρχές, περιλαμβανομένης της πλήρους ενημέρωσης για τους σκοπούς της έρευνας και της προστασίας της ανωνυμίας, συνθέτουν ένα ηθικό πλαίσιο που διασφαλίζει την ευστοχία και τον σεβασμό κατά την εκτέλεση της έρευνας.

5.3 Περιγραφή της Συνέντευξης της Ποιοτικής Έρευνας

Η συνέντευξη με τις ποδοσφαιρίστριες της ομάδας του Αστέρα Χαλκίδας, ξεκίνησε με γενικές ερωτήσεις δημογραφικού χαρακτήρα (πχ. ηλικία, μορφωτικό επίπεδο γονέων, εάν έχουν αδέρφια κλπ), με στόχο την κατανόηση του πλαισίου της ζωής τους. Έπειτα, ακολούθησαν ερωτήσεις σχετικά με τον αθλητισμό, εξετάζοντας πώς επηρεάστηκαν από πρότυπα ή την οικογένειά τους, και αναδεικνύοντας τη σχέση τους με το οικογενειακό περιβάλλον, καθώς και το εάν υπήρξαν εμπόδια στην ενασχόλησή τους με το ποδόσφαιρο. Ο

διάλογος εστιάστηκε στην πορεία τους στο ποδόσφαιρο, αναδεικνύοντας τις δυνατότητες που προσφέρει ο αθλητισμός στην ανάπτυξη του ατόμου.

Για τις ανάγκες της έρευνας και την επεξεργασία των δεδομένων, οι συνεντεύξεις δομήθηκαν σε τρεις κύριους άξονες, με στόχο την κατανόηση ποικίλων πτυχών της ποδοσφαιρικής εμπειρίας των συμμετεχόντων. Συγκεκριμένα, σε ερωτήσεις για κοινωνικό και δημογραφικό προφίλ: πλήρης ηλικία, επίπεδο μόρφωσης των γονιών, ενδιαφέροντα της οικογένειας για τον αθλητισμό, ύπαρξη αδερφών, επιρροή άλλων μελών της οικογένειας, σε ερωτήσεις για την ενασχόληση με το ποδόσφαιρο: κίνητρα για την έναρξη στο ποδόσφαιρο, αντίδραση του οικογενειακού περιβάλλοντος, παρατηρούμενες έμφυλες διακρίσεις και υποτιμητικές συμπεριφορές, αλλαγές στη συμπεριφορά του περιβάλλοντος, και τέλος, σε ερωτήσεις για την κοινωνική και επαγγελματική ζωή: αντιδράσεις από το κοινωνικό και επαγγελματικό περιβάλλον, πίεση για εγκατάλειψη του αθλήματος, λόγοι για ενδεχόμενη διακοπή του ποδοσφαίρου, επιρροή στην προσωπική ζωή και σε επαγγελματικές ευκαιρίες λόγω της συμμετοχής στο ποδόσφαιρο. Με αυτήν την προσέγγιση, προσδίδεται δομή και συνοχή στη συλλογή δεδομένων, ενώ οι ερωτήσεις σχεδιάστηκαν με προσοχή για να αναδείξουν τις ποικίλες εμπειρίες και αντιλήψεις των συμμετεχόντων. Οι άξονες και οι ερωτήσεις της συνέντευξης συνοψίζονται στο Παράρτημα I της διπλωματικής εργασίας.

6. Ανάλυση Δεδομένων- Αποτελέσματα Έρευνας

6.1. Επεξεργασία των Δεδομένων

Το δείγμα της έρευνας περιλαμβάνει αθλήτριες με εύρος ηλικίας το οποίο κυμαίνεται από 18 έως 44 ετών. Τα κοινωνικά, μορφωτικά χαρακτηριστικά των ιδίων αλλά και του οικογενειακού περιβάλλοντός τους, οι προκλήσεις που έχουν αντιμετωπίσει στην αθλητική, κοινωνική, επαγγελματική πορεία ποικίλλουν και μεταβάλλονται ανά τα χρόνια. Το γεγονός αυτό αδιαμφισβήτητα δημιουργεί διαφορετικές εμπειρίες τόσο ως προς τις

αντιστάσεις όσο και ως προς τις έμφυλες διακρίσεις που αντιμετώπισαν κατά την αθλητική τους καριέρα. Αυτές οι δυναμικές επηρεάζουν τις έμφυλες ταυτότητες στο πεδίο του γυναικείου ποδοσφαίρου δημιουργώντας έτσι διαφορετικές εμπειρίες στις αθλήτριες. Οι αθλήτριες λοιπόν ανάλογα με την ηλικία τους και την πορεία τους στον αθλητισμό βίωσαν διαφορετικά τις διαφοροποιήσεις που συμβαίνουν στο πεδίο του γυναικείου ποδοσφαίρου.

Από την μελέτη διακρίνονται δύο βασικές κατηγορίες εμπειριών που είναι σε άμεση συνάφεια με την ηλικία των αθλητριών (18-28 ετών και 36-44 ετών) και βασίζεται στις ερωτήσεις της συνέντευξης που αφορούν:

- στην ύπαρξη έμφυλων διακρίσεων στην ώρα προπόνησης ή παιχνιδιού ή κάποιες υποτιμητικές συμπεριφορές από τους προπονητές,
- στις αντιδράσεις που λαμβάνουν από το κοινωνικό - επαγγελματικό κύκλο,
- στους λόγους προσωρινής ή παντοτινής διακοπής της ενασχόλησης με το άθλημα
- στις αντιστάσεις που δημιουργούνται τόσο στη δημιουργία σχέσεων ή επαγγελματικών ευκαιριών.

Όπως αναδεικνύεται από τις συνεντεύξεις της πρώτης ηλικιακής ομάδας με εύρος ηλικιών από 18 έως 28 ετών παρατηρείται ότι:

Η Β.Μ. η οποία είναι 28 ετών, δεν είχε κανένα πρόβλημα από το οικογενειακό της περιβάλλον ώστε να μην ασχοληθεί με το ποδόσφαιρο. Ποτέ δεν αντιμετώπισε ή αντιλήφθηκε υποτιμητικές συμπεριφορές από το προπονητή ή από οπαδούς κατά την διάρκεια προπόνησης ή αγώνα. Λόγω του νεαρού της ηλικίας της, δεν υπάρχει κάποιο ενδεχόμενο να σταματήσει προσωρινά ή παντοτινά το άθλημα. Μόνο ένας τραυματισμός ή κάποιο πρόβλημα υγείας θα αποτελούσαν ανασταλτικό παράγοντα στη συνέχιση ενασχόλησής της με το ποδόσφαιρο.

Η Α.Μ. 25 ετών, έλαβε υποστήριξη από το οικογενειακό της περιβάλλον για την ενασχόλησή της με το ποδόσφαιρο και συγκεκριμένα από τον παππού της και τη μητέρα της. Δεν έχει βιώσει έμφυλες διακρίσεις κατά τη διάρκεια της προπόνησης ή του παιχνιδιού. Κάποιες προσβλητικές συμπεριφορές από τον προπονητή, αναφέρονται ως μεμονωμένο περιστατικό στο παρελθόν. Ο λόγος προσωρινής ή παντοτινής διακοπής από το άθλημα του ποδοσφαίρου, αποτελεί η χαμηλή αμοιβή.

Η Γ.Τ. 25 ετών, έχει λάβει μεγάλη υποστήριξη για την ενασχόληση της με το άθλημα από την οικογένεια. Ουδέποτε παρατήρησε ή δέχτηκε έμφυλη διάκριση και αρνητικές συμπεριφορές από προπονητή ή από οπαδούς. Η ενασχόληση της με το ποδόσφαιρο δεν έχει σταθεί εμπόδιο στη σύναψη σχέσης ή στην επαγγελματική σταδιοδρομία της. Πιθανοί λόγοι διακοπής της ενασχόλησής της με το άθλημα είναι η ηλικία ή η δημιουργία οικογένειας.

Η Α.Σ. 18 ετών, έχει λάβει ενθάρρυνση από την οικογένειά της. Δεν έχει εισπράξει υποτιμητικά σχόλια κατά τον αγώνα ή την προπόνηση. Επίσης, δεν δέχτηκε αρνητικές αντιδράσεις από το κοινωνικό της κύκλο όταν έμαθε ότι ασχολείται με το ποδόσφαιρο ούτε στάθηκε εμπόδιο η ενασχόλησή της με το ποδόσφαιρο, στη δημιουργία σχέσης. Οι σπουδές σε συνδυασμό με την αλλαγή τόπου διαμονής θα μπορούσαν να αποτελέσουν ανασταλτικό παράγοντα για την ενασχόλησή της με το ποδόσφαιρο.

Η Ι.Δ. 18 ετών αναφέρει ότι μόνο η μητέρα της αντέδρασε αρνητικά με την ενασχόλησή της με το ποδόσφαιρο. Έχει βιώσει προσβλητικά σχόλια από την προπονήτρια της κατά τη διάρκεια της προπόνησης, στο παρελθόν. Αναφέρει ότι το κλίμα στα γήπεδα είναι πολύ φιλικό. Υπάρχει ενθουσιασμός από το αντίθετο φύλλο και γενικότερα από το ευρύτερο κοινωνικό της κύκλο, όταν μαθαίνουν ότι ασχολείται με το ποδόσφαιρο. Πιθανή αιτία διακοπής της ενασχόλησης με το ποδόσφαιρο, ενδέχεται να είναι η επαγγελματική της καριέρα για λόγους βιοπορισμού.

Αντίστοιχα, από την ανάλυση των απαντήσεων των αθλητριών της δεύτερης ηλικιακής ομάδας με εύρος ηλικιών από 36 έως 44 ετών, αναδεικνύονται τα ακόλουθα:

Η Χ.Μ. 36 ετών, είχε βιώσει αρνητικές αντιδράσεις κατά την ενασχόλησή της με το ποδόσφαιρο από την μητέρα της λόγω των στερεοτυπικών αντιλήψεων της. Κατά την διάρκεια αγώνων έχει δεχθεί υποτιμητικά σεξιστικά σχόλια κυρίως από οπαδούς και διαιτητές. Το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον σχολίασε αρνητικά την ενασχόλησή της με το ποδόσφαιρο. Οικογενειακές υποχρεώσεις ή η εγκυμοσύνη θα ήταν λόγοι εγκατάλειψης του αθλήματος.

Η Τ.Ε. 44 ετών, δεν έλαβε ενθάρρυνση από το οικογενειακό της περιβάλλον με την ενασχόλησή της με το ποδόσφαιρο. Αντιμετώπισε υποτιμητικές συμπεριφορές κατά την διάρκεια προπόνησης από την ανδρική ομάδα. Συχνά γίνονταν το επίκεντρο ειρωνικών σχολείων τόσο επαγγελματικά αλλά και κοινωνικά. Η ρόλος της ως μητέρα και οι οικογενειακές απαιτήσεις είναι αιτίες διακοπής του αθλήματος.

Η Ε.Π. 34 ετών, βίωσε εντάσεις από την μητέρα της καθώς θεωρούσε ανάρμοστο το γεγονός ότι η γυναίκα μπορεί να παίζει ποδόσφαιρο. Έχει βιώσει σεξιστικά σχόλια στο παρελθόν κατά τη διάρκεια αγώνα, όμως παρατηρεί ότι τα τελευταία χρόνια έχουν εξαλειφθεί οι έμφυλες διακρίσεις στο χώρο του ποδοσφαίρου. Τονίζει το γεγονός ότι όλο και περισσότερα κορίτσια ασχολούνται με το ποδόσφαιρο πλέον, δημιουργούνται ομάδες και ακαδημίες και επισημαίνει ότι η τηλεόραση προβάλλει αγώνες γυναικείου ποδοσφαίρου, γεγονός που βοηθάει στη διαφορετική προσέγγιση του αθλήματος από τους γονείς. Όπως και οι προαναφερθέντες αθλήτριες έτσι και η Ε.Π. θεωρεί ότι οι ανάγκες της οικογένειας και ο ρόλος της ως μητέρα είναι λόγοι διακοπής με το άθλημα.

Λαμβάνοντας υπόψη της συνεντεύξεις των αθλητριών σε συνδυασμό με τις ενσωματωμένες βιβλιογραφικές αναφορές παρατηρούμε ότι τα βιώματα που έχουν οι

αθλήτριες σχετικά με τις έμφυλες αντιλήψεις, διακρίσεις και τις διαφοροποιήσεις που συμβαίνουν στο πεδίο του γυναικείου ποδοσφαίρου, διαφέρουν ανάλογα με το ηλικιακό γκρουπ. Συγκεκριμένα, οι νεότερες αθλήτριες ηλικίας 18 ως 28 ετών, στην πλειοψηφία τους δεν έχουν βιώσει διακρίσεις, αντιστάσεις ή υποτιμητικές συμπεριφορές στο ξεκίνημα της αθλητικής τους καριέρας, στον επαγγελματικό τομέα ή από την οικογένειά τους. Αντιθέτως, οι αθλήτριες από το δεύτερο ηλικιακό γκρουπ ηλικίας 36 έως 44 ετών, έχουν υποστεί υποτιμητικά, αρνητικά και ειρωνικά σχόλια από το αντίθετο φύλλο για την ενασχόλησή τους με το άθλημα τόσο στο επαγγελματικό όσο και στο κοινωνικό περιβάλλον τους. Επίσης, έχουν δεχθεί αντιστάσεις από το οικογενειακό περιβάλλον, ιδίως από τις μητέρες τους, λόγω των στερεοτυπικών αντιλήψεων αυτών για το γυναικείο ποδόσφαιρο.

Οι γυναίκες αθλήτριες της πρώτης ηλικιακής ομάδας, αναφέρουν ως εμπόδιο στην ενασχόλησή τους με το ποδόσφαιρο, θέματα όπως η χαμηλή αμοιβή, επαγγελματική τους καριέρα σε άλλο πεδίο εκτός του ποδοσφαίρου, πιθανές σπουδές σε συνδυασμό με αλλαγή τόπου διαμονής. Κοινός ανασταλτικός παράγοντας για τις γυναίκες αθλήτριες της δεύτερης ηλικιακής ομάδας, για τη συνέχιση της ενασχόλησης τους με το ποδόσφαιρο, είναι η δημιουργία οικογένειας και ο ρόλος τους ως μητέρες σε αυτές.

Σύμφωνα με τα παραπάνω ευρήματα, γίνεται αντιληπτή η πρόοδος του ποδοσφαίρου γυναικών καθώς και η βελτίωση της θέσης της γυναίκας αθλήτριας στο επαγγελματικό και κοινωνικό πεδίο. Αξιοσημείωτο είναι το διαρκώς αυξανόμενο ενδιαφέρον από τις γυναίκες για την ενασχόληση τους με το ποδόσφαιρο. Μάλιστα, διακρίνεται η επιθυμία από νεότερες γυναίκες ή μικρά κορίτσια να ενταχθούν στο οργανωμένο ποδόσφαιρο. Παλαιότερες προκαταλήψεις και στερεότυπα που επιβεβαίωναν την αναπαραγωγή της ανδρικής κουλτούρας στο ποδόσφαιρο δεν συναντώνται στις βιωματικές εμπειρίες των νεότερων αθλητριών.

Οι χαμηλές οικονομικές απολαβές εμποδίζουν την παραμονή των γυναικών στο χώρο και οι αθλήτριες, κατά κύριο λόγο μεγαλύτερης ηλικίας, αποχωρούν ή αγωνίζονται σε ομάδες μικρότερων κατηγοριών με λιγότερες αγωνιστικές απαιτήσεις, ώστε να μπορούν να αφοσιωθούν και στο ρόλο τους ως μητέρες στην οικογένεια τους. Γενικότερα, η οικογένεια και η μητρότητα είναι ανασταλτικοί παράγοντες για την συνέχιση της ενασχόλησης της γυναίκας με το άθλημα, γεγονός που εκδηλώνει μια έμφυλη ανισότητα, κατά την οποία επιβεβαιώνονται οι παραδοσιακοί έμφυλοι ρόλοι, που επιτάσσουν τη γυναίκα, περιορισμένη στην κατοικία της και επιφορτισμένη με εργασίες του σπιτιού και φροντίδας των μελών της οικογενείας της, μειώνοντας έτσι τη δυνατότητα ενασχόλησης με το ποδόσφαιρο.

Εμβαθύνοντας περαιτέρω στις απαντήσεις των συμμετεχόντων της έρευνας, καθώς και τους άξονες (Βλ. Παραρτήματα) μέσα στους οποίους κινήθηκε η συνέντευξη, αναδύονται επιπρόσθετα ερευνητικά συμπεράσματα. Ακολουθεί ανάλυση των αξόνων της έρευνας με βάση τις απαντήσεις των συμμετεχόντων ξεχωριστά.

.

Άξονας Συνέντευξης 1: Κοινωνικό και Δημογραφικό Προφίλ

Η πρώτη αθλήτρια (Χ. Μ), ηλικίας 36,5 ετών, προέρχεται από οικογένεια με διαφορετικά επίπεδα εκπαίδευσης, καθώς η μητέρα της έχει τελειώσει το δημοτικό και ο πατέρας της το λύκειο. Ο πατέρας της, που ασχολείται και με την πυγμαχία, συνεχίζει τον αθλητισμό ερασιτεχνικά. Επιπλέον, η αθλήτρια έχει δύο μεγαλύτερα αδέρφια, και συνεπώς, η οικογενειακή της προέλευση παρουσιάζει διαφορετικούς αθλητικούς προσανατολισμούς. Στην συνέχεια, η αθλήτρια στην δεύτερη συνέντευξη (Τ.Ε.), ηλικίας σαράντα τεσσάρων ετών, προέρχεται από οικογένεια με μόρφωση το δημοτικό επίπεδο (και οι δύο γονείς). Υπάρχει έλλειψη αθλητικού υποβάθρου από τους γονείς, οι οποίοι ασχολούνταν με το καφενείο και με τις αγροτικές εργασίες. Η αθλήτρια έχει τρία αδέρφια, δύο κορίτσια και ένα αγόρι. Κανένα από τα μέλη της οικογενείας της δεν είχε προηγούμενη σχέση με το

ποδόσφαιρο. Η ίδια, ενθουσιάστηκε και ξεκίνησε να ασχολείται με αυτό μετά από την παρακολούθηση μιας γυναικείας ομάδας του ΠΑΟΚ.

Η τρίτη αθλήτρια Β. Μ., η οποία είναι 28 ετών, έχει δύο γονείς οι οποίοι έχουν και οι δύο πτυχίο. Ως προς την σχέση των γονέων της με τον αθλητισμό, φαίνεται πως ο πατέρας της ήταν ποδοσφαιριστής, ενώ η μητέρα της δεν είχε κάποια σχέση με τον αθλητισμό. Έχει έναν αδελφό και μία αδελφή, οι οποίοι και οι δύο ασχολούνται με το ποδόσφαιρο. Η αγάπη της για το ποδόσφαιρο προέκυψε από τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004, κυρίως από την ολλανδική γυναικεία ομάδα. Στη συνέχεια, η 25χρονη αθλήτρια (Γ. Τ), προέρχεται από οικογένεια με γονείς που έχουν ολοκληρώσει το γυμνάσιο και έχουν ασχοληθεί και οι δύο με τον αθλητισμό. Έχει μία αδερφή που επίσης ασχολείται με το ποδόσφαιρο. Η οικογένειά της, και ιδιαίτερα ο πατέρας της που αγωνίζεται στην ομάδα του Άρη Θεσσαλονίκης, την ενθάρρυνε να ξεκινήσει το ποδόσφαιρο από μικρή ηλικία, ασκώντας θετική επίδραση στην επιλογή της στο να ασχοληθεί με τον αθλητισμό.

Η αθλήτρια Ε.Π., ηλικίας τριάντα τεσσάρων ετών, προέρχεται από οικογένεια με γονείς που είναι απόφοιτοι Λυκείου. Ο πατέρας της, έχει ασχοληθεί με πολλά αθλήματα όπως το τένις, το βόλεϊ και το ποδόσφαιρο και επηρέασε το αθλητικό της ενδιαφέρον. Έχει δύο αδερφές. Υπήρξαν μικρο-εντάσεις με τη μητέρα της, όταν αποφάσισε να ασχοληθεί με το ποδόσφαιρο. Στη συνέχεια, ακολουθεί η Α. Σ., η οποία είναι 18χρονη αθλήτρια και προέρχεται από οικογένεια με γονείς που έχουν τελειώσει πανεπιστήμιο. Ο πατέρας της ασχολούνταν με το ποδόσφαιρο. Είναι μοναχοκόρη. Η επιρροή της οικογένειας της στο θέμα του ποδοσφαίρου φαίνεται να είναι θετική και το οικογενειακό περιβάλλον φαίνεται να ήταν εμπλεκόμενο με τον χώρο του ποδοσφαίρου.

Η αθλήτρια της έβδομης συνέντευξης (Ι. Δ.), είναι δεκαοκτώ ετών. Η μητέρα της έχει πτυχίο από το Μετσόβιο, ενώ ο πατέρας της ασχολείται με το εμπόριο. Στην οικογένειά της, ο πατέρας είχε παίζει πόλο στον ΝΟΧ. Έχει έναν μικρότερο αδελφό. Η επιρροή για το

ποδόσφαιρο προέρχεται κυρίως από τους φίλους και το περιβάλλον της γειτονιάς. Τέλος, κατά την όγδοη συνέντευξη η Α. Μ. είναι μία αθλήτρια 25 ετών. Και οι δύο της γονείς έχουν ολοκληρώσει το Γυμνάσιο, ενώ η οικογένειά της έχει ερασιτεχνική σχέση με το ποδόσφαιρο (πατέρας) και το τένις (μητέρα). Έχει μία αδερφή, 10 χρόνια μεγαλύτερη. Η θετική επίδραση από τον παππού και η έμμεση πίεση από τη μητέρα της επηρεάζουν την επιλογή της για το ποδόσφαιρο.

Με βάση τον πρώτο άξονα και τις συνεντεύξεις των αθλητριών, μπορούν να προκύψουν κάποια συμπεράσματα. Η πρώτη αθλήτρια, 36,5 ετών, έχει οικογενειακή σύνδεση με τον αθλητισμό μέσα από τον πατέρα της που ασχολείται με την πυγμαχία. Για την δεύτερη αθλήτρια, 44 ετών, ο αθλητισμός δεν ήταν κύρια δραστηριότητα της, αλλά ξεκίνησε το ποδόσφαιρο μετά από ενθουσιασμό της για μια γυναικεία ομάδα του ΠΑΟΚ. Η τρίτη αθλήτρια, 28 ετών, επηρεάστηκε από τους Ολυμπιακούς του 2004 και την ολλανδική γυναικεία ομάδα, αν και μόνο ο πατέρας της ασχολήθηκε με το ποδόσφαιρο. Η τέταρτη αθλήτρια, 25 ετών, ξεκίνησε το ποδόσφαιρο επηρεασμένη από την οικογένειά της, ιδιαίτερα από τον πατέρα της που παίζει στην ομάδα του Άρη Θεσσαλονίκης. Η πέμπτη αθλήτρια, 34 ετών, αντιμετώπισε εντάσεις με τη μητέρα της όταν αποφάσισε να ασχοληθεί με το ποδόσφαιρο. Η έκτη αθλήτρια, 18 ετών, έχει οικογενειακή σύνδεση με τον αθλητισμό μέσω του πατέρα της που ασχολείται με το ποδόσφαιρο. Η έβδομη αθλήτρια, 18 ετών, έχει γονείς με διαφορετικά εκπαιδευτικά υπόβαθρα, ενώ ο πατέρας της ήταν αθλητής στον ΝΟΧ. Τέλος, η ογδόη αθλήτρια, 25 ετών, έχει οικογενειακή σύνδεση με τον αθλητισμό μέσω του πατέρα της που ασχολούνταν με το ποδόσφαιρο.

Άξονας Συνέντευξης 2: Ενασχόληση με το Ποδόσφαιρο

Κατά την πρώτη αθλήτρια σύμφωνα με τον δεύτερο άξονα συνέντευξης, το κίνητρο της για το ποδόσφαιρο έρχεται από τον ρόλο των αδερφών της, ιδιαίτερα του μικρότερου, και

από την πρόσκληση που έλαβε από προπονητή της στο γυμνάσιο. Αρχικά, η μητέρα της αντιδρούσε αρνητικά, θεωρώντας το ποδόσφαιρο ανδρικό άθλημα, ενώ ο πατέρας της το υποστήριζε. Παρά τις έμφυλες διακρίσεις που αντιμετώπιζε κατά τη διάρκεια του 2000-2008, πλέον δεν αντιμετωπίζει κάτι παρόμοιο. Η δεύτερη αθλήτρια ξεκίνησε το ποδόσφαιρο μετά από την επαφή της με τη γυναικεία ομάδα στην Χαλκίδα. Αν και η αρχική αντίδραση των γονέων της ήταν αρνητική αυτό άλλαξε, όταν αντιλήφθηκαν την αφοσίωση και την αγάπη της για το ποδόσφαιρο. Έπειτα, προχωρώντας στην τρίτη αθλήτρια, φαίνεται πως πηγή έμπνευσης της ήταν η εθνική ομάδα των Κάτω Χωρών, με τη μητέρα της να αισθάνεται αρχικά ανησυχία για την εμπλοκή της με το ποδόσφαιρο, ενώ ο πατέρας της την υποστήριξε και την προπόνησε. Παρά τις έμφυλες διακρίσεις που αντιμετώπισε στα νεαρά της χρόνια, η στάση της οικογένειάς της και η θετική εμπειρία με τους προπονητές της συνέβαλαν στην αφοσίωσή της ως προς το άθλημα του ποδοσφαίρου. Αν και αναγνωρίζει βελτίωση στην κοινωνική αντίληψη ως προς το γυναικείο ποδόσφαιρο, θεωρεί πως εξακολουθούν να υπάρχουν στερεότυπα στη συμπεριφορά των άλλων, όπως η ίδια αναφέρει *“there are still some stereotypes about female football players. However, from the time I started the sport until now the conditions have been improved significantly”*.

Σύμφωνα με την τέταρτη συνεντευξιαζόμενη, η ενθαρρυντική προσέγγιση του πατέρα της, που πάντα της έλεγε πως είναι καλό να ασχολείται κανείς με ένα άθλημα, την ώθησε να ξεκινήσει το ποδόσφαιρο. Η αντίδραση του οικογενειακού περιβάλλοντός της ήταν θετική, χωρίς αρνητικές προκαταλήψεις, και δεν παρατηρεί έμφυλες διακρίσεις ή υποτιμητικές συμπεριφορές κατά τη διάρκεια της προπόνησης. Κατά την πέμπτη συνεντευξιαζόμενη, η ενθάρρυνση για να ξεκινήσει το ποδόσφαιρο προήλθε από τα παιδιά της γειτονιάς της, που παίζανε γειτονικό ποδόσφαιρο. Παρά τις αρχικές αντιδράσεις από τη μητέρα της, αργότερα τη στήριξε ψυχολογικά. Δεν παρατηρεί έμφυλες διακρίσεις ή υποτιμητική συμπεριφορά από προπονητές και παρατηρεί θετικές αλλαγές στη συμπεριφορά της οικογένειας, των φίλων και

του προπονητή από τότε που ξεκίνησε το ποδόσφαιρο. Η ενθάρρυνση για τη συνέχιση προέρχεται από την αγάπη της για το ποδόσφαιρο.

Σύμφωνα με την έκτη συνεντευξιαζόμενη, η έναρξη της ποδοσφαιρικής της πορείας υποστηρίχθηκε από τον πατέρα της και τον γυμναστή του σχολείου, ενώ είχε και την ενθάρρυνση πολλών φίλων της. Διακρίνει απόλυτη στήριξη και ενθάρρυνση από την οικογένειά της. Δεν αντιμετώπισε έμφυλες διακρίσεις στην προπόνηση, καθώς τα τμήματα ήταν πάντα μεικτά. Ποτέ δεν βίωσε υποτιμητική συμπεριφορά από τον προπονητή, ο οποίος συμπεριφερόταν ισότιμα και στα αγόρια και στα κορίτσια, όπως η ίδια αναφέρει *«Όχι, ποτέ στις ακαδημίες. Πάντα τα τμήματα ήταν μεικτά. Όχι, όχι δεν έχω παρατηρήσει διακρίσεις»*. Η στήριξη από οικογένεια, φίλους, συμμαθητές και προπονητή, καθώς και η συνεργασία με την ανδρική ομάδα, συντελούν στη συνέχιση και στη βελτίωση των ατομικών επιδόσεών της.

Κατά την έβδομη συνεντευξιαζόμενη, η έναρξη της αθλητικής πορείας της οφείλεται στους φίλους της και στην παρακολούθηση του γυναικείου ποδοσφαίρου. Αν και η αρχική αντίδραση της μητέρας της ήταν αρνητική, ο πατέρας της ήταν υποστηρικτικός. Παρατηρείται πιθανή εμφάνιση έμφυλων διακρίσεων στην προπόνηση, αλλά η αθλήτρια δεν δίνει σημασία.

Ο προπονητής χαρακτηρίζεται ως *"gentleman"* με θετική συμπεριφορά, ενώ παρατηρεί αλλαγές στο περιβάλλον της. Τέλος, σύμφωνα με την όγδοη συνεντευξιαζόμενη, η έναρξη της αθλητικής της πορείας οφείλεται στο οικογενειακό της περιβάλλον, καθώς είχε θετική ανταπόκριση και ενθάρρυνση από την οικογένειά της. Δεν παρατηρούνται έμφυλες διακρίσεις, και παρότι υπήρχαν κάποια άσχημα γεγονότα με προηγούμενο προπονητή, πλέον δεν υπάρχει υποτιμητική συμπεριφορά από τους τωρινούς προπονητές της. Επίσης, παρατηρούνται αλλαγές στο περιβάλλον λόγω του ποδοσφαίρου, αλλά και ενθάρρυνση από την οικογένεια της και τους παππούδες της για να συνεχίσει τη προσπάθειά της.

Συνολικά, από τα παραπάνω μπορούν να προκύψουν κάποια συμπεράσματα. Συγκεκριμένα, προκύπτει ότι η ενθάρρυνση από την οικογένεια, ειδικά από τους πατέρες, αποτελεί σημαντικό κίνητρο για την έναρξη της ενασχόλησής τους με το ποδόσφαιρο, ενώ σε κάποιες περιπτώσεις αρχικά ίσως οι μητέρες να παρουσιάσουν κάποια επιφυλακτική στάση. Επιπλέον, οι αρχικές αντιδράσεις από την οικογένεια μπορεί να είναι αρνητικές σε κάποιες περιπτώσεις, αλλά στη συνέχεια, η αφοσίωση και η αγάπη των αθλητριών επηρέασαν θετικά τις στάσεις των οικογενειών τους. Έπειτα, οι έμφυλες διακρίσεις και οι υποτιμητικές συμπεριφορές στην προπόνηση αναφέρθηκαν σε ορισμένες περιπτώσεις, αλλά συνολικά υπάρχει επίγνωση για βελτιώσεις στην κοινωνική αντίληψη. Η ενθάρρυνση μάλιστα από φίλους, η παρακολούθηση του γυναικείου ποδοσφαίρου αλλά και η θετική στήριξη από τον πατέρα παίζουν πολύ σημαντικό ρόλο στην έναρξη και στη συνέχιση της ενασχόλησής τους με το ποδόσφαιρο. Η αναγνώριση θετικών αλλαγών στη συμπεριφορά της οικογένειας, των φίλων και των προπονητών αποτελεί κίνητρο για την συνέχιση της προσπάθειας. Συνολικά, η υποστήριξη από το περιβάλλον, η αφοσίωση, και οι θετικές εμπειρίες με την οικογένεια και τους προπονητές συνεισφέρουν στην θετική ενασχόληση των αθλητριών με το ποδόσφαιρο.

Άξονας Συνέντευξης 3: Κοινωνική και Επαγγελματική Ζωή

Η πρώτη συνεντευξιαζόμενη, ως προς τον τρίτο άξονα της συνέντευξης, επισημαίνει την αυξημένη υποστήριξη από γονείς και φίλους προς τις γυναικείες ομάδες ποδοσφαίρου. Συχνά όμως, έρχεται αντιμέτωπη με ειρωνείες, ειδικά σχετικά με τον ρόλο της ως μητέρα-αθλήτρια. Η δεύτερη συνεντευξιαζόμενη, αντιμετώπισε διακρίσεις στο παρελθόν, αλλά η κατάσταση βελτιώθηκε με τον χρόνο. Δηλώνει ότι ποτέ δεν αντιμετώπισε προβλήματα ή υποτιμητική συμπεριφορά από προπονητές. Σημειώνει βελτίωση στη στήριξη από την οικογένεια και τους φίλους της. Η παρουσία μεταξύ ανδρών την κινητοποιεί να βελτιώσει τις ατομικές της επιδόσεις, ενώ λαμβάνει αναγνώριση και σεβασμό από τον έξω κόσμο. Το

ποδόσφαιρο δεν επηρεάζει αρνητικά τις προσωπικές της και επαγγελματικές της ευκαιρίες. Σκέφτεται την ενδεχόμενη διακοπή λόγω ηλικίας και μείωσης των αντοχών της, αλλά η ιδέα αυτή της προκαλεί ψυχολογική αναστάτωση. Στη συνέχεια, η τρίτη αθλήτρια, εξέπληξε μερικά άτομα μέσα από την ενασχόλησή της με το ποδόσφαιρο. Η έκπληξη της οικογένειάς της συνοδεύτηκε από θετική αντίδραση. Δεν έχει αντιμετωπίσει πίεση για εγκατάλειψη του αθλήματος και δεν βλέπει τον λόγο να σταματήσει το ποδόσφαιρο. Η συμμετοχή της δεν επηρεάζει αρνητικά τις σχέσεις της ή τις επαγγελματικές ευκαιρίες της.

Η τέταρτη συνεντευξιζόμενη λαμβάνει θετικές αντιδράσεις από τον κοινωνικό και επαγγελματικό της κύκλο για το ποδόσφαιρο και δεν έχει αντιμετωπίσει πίεση για εγκατάλειψη. Σκέφτεται να διακόψει το ποδόσφαιρο μόνο μελλοντικά, για λόγους ηλικίας, ενώ η συμμετοχή της δεν επηρεάζει αρνητικά σχέσεις ή επαγγελματικές της ευκαιρίες. Έπειτα, η πέμπτη αθλήτρια, λαμβάνοντας θετικές αντιδράσεις από το κοινωνικό και επαγγελματικό της περιβάλλον, συνεχίζει με πάθος το ποδόσφαιρο και θεωρεί πιθανό να διακόψει προσωρινά ή οριστικά μόνο για λόγους ηλικίας ή τραυματισμού, ενώ η ενασχόλησή της δεν επηρεάζει αρνητικά τις σχέσεις ή τις επαγγελματικές της ευκαιρίες. Στη συνέχεια, η έκτη αθλήτρια, δεν αναφέρει προβλήματα ως προς το κοινωνικό της κύκλο, ενώ δεν μπορεί να αναφερθεί στον επαγγελματικό τομέα λόγω ηλικίας *«είμαι μικρή ακόμα»*, όπως επισημαίνει. Κανείς δεν τολμά να την πιέσει να σταματήσει το άθλημά της. Πιθανόν σε περίπτωση μετακόμισης σε περιοχή χωρίς γυναικεία ομάδα, να αναγκαστεί να διακόψει το άθλημα. Δεν έχει αντιμετωπίσει πρόβλημα στις διαπροσωπικές τις σχέσεις λόγω της απασχόλησής της με το ποδόσφαιρο, αντιθέτως, η ενασχόλησή της αυτή αποτελεί θετικό στοιχείο για τα νέα άτομα που την γνωρίζουν.

Η έβδομη αθλήτρια, λαμβάνει θετικές αντιδράσεις από το κοινωνικό περιβάλλον ως προς το ποδόσφαιρο, αν και υπάρχουν και κάποια μεμονωμένα περίεργα σχόλια. Στο παρελθόν, είχε αντιμετωπίσει πιέσεις για εγκατάλειψη του αθλήματος. Σκέφτεται πιθανούς

επαγγελματικούς λόγους για διακοπή του στο μέλλον, αλλά μέχρι τώρα δεν έχει επιπτώσεις στις σχέσεις και την επαγγελματική ζωή, καθώς διατηρεί φιλία και με τις συμπαίκτριές της. Τέλος, η όγδοη συνεντευξιαζόμενη θεωρεί πως το κοινωνικό περιβάλλον παρουσιάζει περιορισμένη ευαισθητοποίηση για το γυναικείο ποδόσφαιρο. Η ίδια, δεν αντιμετωπίζει κάποια πίεση με σκοπό την εγκατάλειψη του αθλήματος, καθώς το ποδόσφαιρο παραμένει προτεραιότητά της. Ωστόσο, η οικονομική ανισότητα σε σχέση με τους άνδρες αποτελεί βασικό αίτιο διακοπής. Τέλος, το ποδόσφαιρο δεν έχει επηρεάσει τις σχέσεις και την επαγγελματική ζωή της αρνητικά.

Από τον τρίτο άξονα της έρευνας και τις συνεντεύξεις των αθλητριών, προκύπτουν κάποια συμπεράσματα. Αρχικά, φαίνεται ότι η υποστήριξη από τους φίλους και την οικογένεια αντιπροσωπεύει σημαντική πτυχή για την εξέλιξη του γυναικείου ποδοσφαίρου. Απαιτείται μάλιστα περαιτέρω ευαισθητοποίηση για να αντιμετωπιστούν οι προκλήσεις και να δημιουργηθούν θετικές κοινωνικές αντιλήψεις. Φαίνεται μάλιστα ότι το γυναικείο ποδόσφαιρο επηρεάζει θετικά τις επαγγελματικές ευκαιρίες χωρίς σημαντικά εμπόδια. Ως προς την κοινωνική αποδοχή, φάνηκε ότι οι θετικές αντιδράσεις δείχνουν πως η κοινωνία αρχίζει να αποδέχεται το γυναικείο ποδόσφαιρο. Οι αθλήτριες, συχνά βιώνουν ποικίλες επιπτώσεις από το ποδόσφαιρο, περιλαμβανομένης της κοινωνικής, προσωπικής και επαγγελματικής τους ζωής. Η επιμονή των αθλητριών και αγάπη για το άθλημά τους συχνά προκαλεί πιέσεις, οι οποίες όμως αντιμετωπίζονται με πάθος, με απώτερο σκοπό την προώθηση του γυναικείου αθλήματος. Έπειτα, μέσα από τις συνεντεύξεις φάνηκε ότι οι αλλαγές στις κοινωνικές και αθλητικές πολιτικές αποτελούν κρίσιμο παράγοντα για την εξέλιξη του γυναικείου ποδοσφαίρου. Συνολικά, οι συνεντεύξεις αναδεικνύουν την ανάγκη για συνεχή εξέλιξη, υποστήριξη και ευαισθητοποίηση για την πλήρη ένταξη των γυναικών στον αθλητισμό.

7. Συμπεράσματα έρευνας

7.1 Ερμηνεία των ευρημάτων

Στα συμπεράσματα της έρευνας, λαμβάνοντας υπόψη και την ανασκόπηση της βιβλιογραφίας, προκύπτει ένα πλούσιο και ενδιαφέρον πανόραμα σχετικά με τις εμπειρίες των γυναικών ποδοσφαιριστριών. Οι συνεντεύξεις αποκαλύπτουν όχι μόνο τα προσωπικά τους κίνητρα και τη σχέση τους με το ποδόσφαιρο, αλλά και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν σε κοινωνικό και επαγγελματικό επίπεδο. Η ενσωμάτωση των διαπιστώσεων στο ευρύτερο πλαίσιο της βιβλιογραφίας αναδεικνύει τη σημασία της προώθησης της ισότητας στον αθλητισμό και την ανάγκη για αλλαγές που θα διασφαλίσουν δίκαιες συνθήκες και αναγνώριση για τις γυναίκες στον χώρο του ποδοσφαίρου.

Οι συνεντεύξεις αποκαλύπτουν σημαντικά συμπεράσματα για τη σχέση των αθλητριών με το ποδόσφαιρο. Η οικογενειακή υποστήριξη και ενθάρρυνση παίζουν κρίσιμο ρόλο στη συνέχιση της αθλητικής δραστηριότητας. Επιπλέον, η ενασχόληση με το ποδόσφαιρο επηρεάζει τις προσωπικές και κοινωνικές σχέσεις, αναδεικνύοντας τη σημασία του αθλήματος στη ζωή των αθλητριών. Επιπλέον, παρατηρείται η σημασία της συνύπαρξης με αντρικές ομάδες στην προπόνηση, για τη βελτίωση των ατομικών επιδόσεων, αν και υπάρχουν προκλήσεις όπως η διαφορετική μυοσκελετική δύναμη. Τα οικονομικά θέματα και οι ανισότητες στις αμοιβές ανάμεσα στα φύλα αντιπροσωπεύουν πρόκληση για τις γυναίκες ποδοσφαιριστές στην Ελλάδα. Ο ρόλος των γονιών και η συνεχής υποστήριξή τους αποτελούν κινητήριο δύναμη για τη συνέχιση της αθλητικής τους πορείας. Παράλληλα, παρατηρείται ότι η έμφυλη ισότητα στον αθλητισμό δεν είναι ακόμα αυτονόητη, καθώς

υπάρχουν προκλήσεις στην αμοιβαία αναγνώριση των επιδόσεων μεταξύ ανδρών και γυναικών.

Πιο συγκεκριμένα, η έρευνα πάνω στις οκτώ ξεχωριστές συνεντεύξεις προσφέρει ενδιαφέροντα συμπεράσματα για τον ρόλο των γυναικών στο ποδόσφαιρο και τις συνθήκες που αντιμετωπίζουν. Παρατηρούμε ότι, παρά τη σημαντική πρόοδο στην κοινωνική αποδοχή του γυναικείου ποδοσφαίρου, υπάρχουν ακόμα αρκετές προκλήσεις. Η οικογενειακή υποστήριξη αναδεικνύεται σημαντική, αν και χρειάζεται εξέλιξη για να αντανακλά τον πραγματικό ρόλο των γυναικών στο ποδόσφαιρο. Η έμφυλη διάκριση εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση, αλλά παρατηρούμε επίσης την ανάγκη για περαιτέρω βελτίωση των επαγγελματικών ευκαιριών για τις γυναίκες στον αθλητισμό. Η πολυπολιτισμική πτυχή αναδεικνύεται ως κρίσιμη, απαιτώντας προσέγγιση που να λαμβάνει υπόψη τη διαφορετικότητα των αθλητριών. Η εκπαίδευση και η ευαισθητοποίηση προκύπτουν ως ζωτικές για την εξάλειψη προκαταλήψεων και διακρίσεων.

Πέραν αυτού, η έρευνα αποτυπώνει πως η πρακτική του ποδοσφαίρου επηρεάζει πολλούς τομείς της ζωής, συμπεριλαμβανομένων των σχέσεων, της κοινωνικής αποδοχής και των επαγγελματικών ευκαιριών. Συνολικά, αναδεικνύεται η ανάγκη για συνεχή πρόοδο προς την πλήρη ένταξη και αναγνώριση των γυναικών στον αθλητισμό, ειδικά στο ποδόσφαιρο. Το κατά πόσο αυτή η αναγνώριση θα επεκταθεί περαιτέρω, εξαρτάται από τη συνεχή δέσμευση προς την ισότητα και την αποδοχή στον αθλητισμό. Οι ερωτήσεις περί κοινωνικής αποδοχής αναδεικνύουν την ανάγκη για ευαισθητοποίηση και αλλαγή στην κοινωνία προκειμένου να αναγνωριστεί πλήρως η συμβολή των γυναικών στον αθλητισμό, καθώς και η ανάγκη ενίσχυσης των προσπαθειών για ισότητα στον αθλητισμό. Το κίνητρο πίσω από τη συνέχιση της ενασχόλησης είναι η προσωπική αγάπη για το ποδόσφαιρο, ενώ οι οικογενειακές στηρίξεις παραμένουν βασική πηγή ενθάρρυνσης.

7.2 Ερευνητικοί περιορισμοί

Κάθε έρευνα συνοδεύεται από την αναγνώριση περιορισμών που διαμορφώνουν την πορεία και τα αποτελέσματά της. Στο πλαίσιο αυτό, η παρούσα έρευνα δεν αποτελεί εξαίρεση και επισημαίνει ορισμένους περιορισμούς που επηρέασαν τη συλλογή και την ανάλυση των δεδομένων. Οι ερευνητικοί περιορισμοί περιλαμβάνουν τον περιορισμένο όγκο πληροφοριών σχετικά με την ομάδα ποδοσφαίρου του Αστήρα Χαλκίδας. Η έλλειψη λεπτομερών στοιχείων σχετικά με την ιστορία, τη σύνθεση της ομάδας, και τις εμπειρίες των παικτριών αποτέλεσε πρόκληση για την πλήρη κατανόηση του πλαισίου της έρευνας. Επιπλέον, η περιορισμένη πρόσβαση σε εκτενές υλικό ή συνεντεύξεις από παρόμοιες ομάδες στον ελληνικό χώρο μείωσε τη συγκριτική ανάλυση. Αυτός ο περιορισμός ενδέχεται να επηρεάσει τη γενίκευση των αποτελεσμάτων σε ευρύτερο πλαίσιο. Παρά τους περιορισμούς αυτούς, η έρευνα αντλεί σημαντικά συμπεράσματα, υπογραμμίζοντας τη σημασία της διαφορετικότητας και της ανάγκης για περαιτέρω έρευνα στον ευρύτερο τομέα του αθλητισμού.

8. Βιβλιογραφία

- Adams, T., & Tuggle, C.A. (2004). ESPN's sports center and coverage of women's athletics: "It's a Boys' Club". *Mass Communication & Society*, 7(2), 237-48.
- Αλμπανίδης, Ε., & Κωνσταντινίδου, Ξ. (1996). *Η γυναίκα στους Ολυμπιακούς αγώνες, Άθληση & Κοινωνία*, 14, 105-17.
- Barnett, N.P., & Wright, P. (1994). Psychological considerations for women in sports. *Clinics in Sport Medicine*, 13, 297-313.
- Billings, A., Halone, K., & Denham, B. (2002). Man, that was a pretty shot. An analysis of gendered broadcast commentary surrounding the 2000 men's & women's NCAA final four basketball Championships. *Mass Communication & Society*, 5(3), 295-315.
- Blaufarb, M. (1976). Retrospect on a year of title IX discussion. *Dubuque*, IA: Brown.
- Boutilier, M. A., & SanGiovanni, L. (1983). *The sporting woman*. Champaign IL: Human Kinetics.
- Bostic, B.A. (2009). No title IX in journalism: an analysis of subject gender in newspaper sports columns. *Unpublished thesis prepared for the degree of Master of journalism*. University of North Texas, USA.
- Bueno, J. A., & Mateo, M. Á. (2010). *Historia del fútbol* (Vol. 1). EDAF.
- Burton, L. J., Grappendorf, H., & Henderson, A. C. (2011). Perceptions of gender in athletic administration: Utilizing role congruity theory to examine potential prejudice against women. *Journal of Sport Management*, 25, 36-45.
- Burton, L. J., Grappendorf, H., Henderson, A., Field, G. B., & Dennis, J. A. (2008). The relevance of athletic participation for women: Examining hiring

preferences to entry-level management positions using role congruity

theory. *International Journal of Sport Management*, 9, 175-192.

Caple, H., Greenwood, K., & Lumby, C.(2011). What league? The representation of female athletes in Australia television sports coverage. *Media International Australia*, 140,137-46.

Chadonic, M. (2000). *Sports marketing: Branding women athletes*. New York: Centre for Marketing Intelligence

Champaign, IL: Human Kinetics. Elueze, R., & Jones, R.L. (1998). A quest for equality. A gender comparison of the BBC's TV coverage of the 1995 World Athletics Championship. *Women in Sport & Physical Activity*, 7(1), 45-67.

Γιάσογλου, Β., Παπαδοπούλου, Σ., Χαραχούσου, Υ., & Καμπίτση, Α. (2004). Η απεικόνιση των Ελληνίδων αθλητριών στον έντυπο αθλητικό τύπο. *Γυναίκα & Άθληση*, 3(1), 46-56.

Cooky, C., Messner, M.A., & Hextrum, R.H. (2013). Women play sport, but not on TV: A longitudinal study of televised news. *Communication & Sport*, 1(3), 203-30.

Cooky, C., Wachs, F.L., Messner, M., & Dworkin, S.L. (2010). It's not about the game: Dominus, race, class, gender and sexuality in contemporary media. *Sociology of Sport*, 27(2), 139-59

Cox, B., & Thompson, S.M. (2001). Facing the Bogey : Women , Football and Sexuality. Newsham, G.J. (1997). *In a league of their own!* London: Scarlet Press.

Currie, C., Roberts, C., Morgan, A., Smith, R., Settertobulte, W., Samdal, O., & Rasmussen, V. B. (2004). Young people's health in context: Health behavior in school-aged children (HBSC) study: International report from the 2001/2002 survey. *Health Policy for Children and Adolescents*, No. 4. Copenhagen, Sweden: World Health Organization.

- Daddario, G. (1997). Gendered sports programming. 1992 Summer Olympic coverage and the feminine narrative form. *Sociology of Sport*, 14(2), 103-20.
- Dancan, M.C., & Sayaovong, A. (1989). Visual image and gender in sport illustrated for kinds. Proceedings of 9th Annual Conference of North American. *Society for Sociology of Sport*. Washington DC: NASSS.
- Döllinger, D. (2021). *From Custom to Code: A Sociological Interpretation of the Making of Association Football* (Doctoral dissertation, Department of Sociology, Uppsala University).
- Duke, A., & Greer, J. (2008). Athlete as "model" or athlete as "power"? An analysis of gender stereotypes in photographs of athletic women in magazines. *Unpublished paper presented at The Association for Education in Journalism & Mass Communication Annual Convention*, Chicago, IL.
- Duncan, M.C. (1990). Sports photographs and sexual difference: images of women and men in the 1984 & 1988 Olympic Games. *Sociology of Sport*, 7(1), 22-43.
- Duncan, M.C., Messner, M., Williams, L., Jensen, K., & Birell, S. (1994). Gender stereotyping in televised sports. In S., Birell, & S.L., Cole (Eds), *Women, Sport & Culture*, (pp 249-72).
- Duquin, M. E. (1980). The dynamics of athletic persistence. In Straub, W.F. (Ed.). *Sport psychology, an analysis of Athlete behavior*. New York: Movement Publications
- Eurobarometer, (2010). *Sport and physical Activity*. Ανακτήθηκε από http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_334_en.pdf
- Farmer, P., Γαργαλιάνος, Δ., & Αυθίνος, Ι. (2006). *Αθλητικές Εγκαταστάσεις*. Αθήνα: Εκδόσεις Κλειδάριθμος
- Fasteau, M. F. (1980). Sports: The Training Ground. In Sabo, D. F. Jr., & Runfol, R. (Eds.). *Jock: sports and male identity* (pp. 44-53). Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

Ferretti, M.A., Zurri, P.R., Dos Viana, A.E.S., & Vilha Jr., F.M. (2011). Female soccer in the

Beijing Olympic games. *Motriz Revista de Educacao Fisica*, 17(1), 117-27.

Gantz, W., & Wenner, L.A. (1991). Men, women and sports. Audience experiences and effects. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 35, 233-43.

Griffin, P. (1998). Strong women, deep closets: lesbians and homophobia in sport. *Windsor*, Ontario: Human Kinetics.

Hargreaves, J. (2000). Heroines of sport. London: Routledge.

Harris, D. V. (1980). Femininity and athleticism: Conflict or consonance. In Sabo, D. & Runfol, R. (1980). (Eds.). *Jock: sports & male identity* (pp. 222- 239). Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.

Heflick, N. A., & Goldenberg, J. L. (2009). Objectifying Sarah Palin: evidence that objectification causes women to be perceived as less competent and less fully human. *Journal of Experimental Social Psychology*, 45, 598-601. doi:10.1016/j.jesp.2009.02.008

Heilman, M. E., Block, C. J., & Martell, R. F. (1995). Sex stereotypes: Do they influence perceptions of managers? *Journal of Social Behaviour and Personality*, 10, 237-252.

Hilliard, D. (1984). Media images of male and female professional athletes. An interpretive analysis of magazine articles. *Sociology of Sport*, 1, 251-62.

Hogan, C. L. (1988). The eroding of Title IX. *Chicago Tribune*, 14, 7-8.

Jones, A. (2011). Visual and verbal gender cues in the televised coverage of the 2010 winter Olympics. *International Journal of Interdisciplinary Social Sciences*, 6(2), 199-216.

Jones, A., & Greer, J. (2011). You don't look like an athlete: the effects of feminine appearance on audience perceptions of female athletes and women's sports. *Sport Behaviour*, 34(4), 358-78.

Jones, D. (2004). Half the story? Olympic women on ABC news online. *Media International Australian Corporating Culture & Policy*, 110, 31-145.

- Kamphoff, C.S., Armentrout, S., Milius I.E., & Fallon, K. (2011). Gender representation on the cover of ESPN. *The Magazine*, 1998 – Present. Proceedings of National Convention & Exposition. San Diego: AAHPERD.
- Kane, M.J., & Greendorfer, S.L. (1994). The media's role in accommodating and resisting stereotyped images of women in sport. *Women, Media & Sport: Challenging Gender Values* (pp 28- 44).
- Konstantinidou, X., & Papadopoulou, S. (2014). ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ MASS MEDIA AND WOMEN'S SPORT.
- Krane, M.J., Choi, P.Y.L., Baird, S.M., Aimar, C.M., & Kauer, K.J. (2004). Living the paradox: Female athletes negotiate femininity and muscularity. *Sex Roles*, 50, 315-29.
- Κωνσταντινίδου, Ξ. (2013). Κοινωνιολογικές παράμετροι που καθορίζουν το προφίλ των γυναικών που ασχολούνται με τον αγωνιστικό αθλητισμό στην Ελλάδα. *Αδημοσίευτη διδακτορική διατριβή*, ΤΕΦΑΑ, ΔΠΘ, Κομοτηνή.
- Κωνσταντινίδου, Ξ., Χαραχούσου, Υ., & Σεμαλιτιανού, Ε. (1995). Ανδρικά και γυναικεία σπορ. Απόψεις φοιτητών για τον διαχωρισμό τους. *Πρακτικά 4ου Διεθνούς Συνεδρίου Φυσικής Αγωγής & Αθλητισμού, 19-21 Μαΐου*, ΤΕΦΑΑ, ΔΠΘ, Κομοτηνή.
- Lenskyj, H. (1998). 'Inside Sport' or 'On the margins'? *International Review for the Sociology of Sports*, 33(1), 19-32.
- Lumpkin, A., & Williams, L.D. (1991). An analysis of Sports Illustrated feature articles 1954-1987. *Sociology of Sport*, 8, 1-15.
- Matteucci, I. (2012). Sport as a cultural model: Italian women's soccer over the past ten years. *The International Journal of the History of Sport*, 29(2), 353-73.
- McCree, R.D. (2011). The death of a female boxer: Media, sport nationalism and gender. *Sport & Social Issues*, 35(4), 327-49.
- Messner, M.A. (1990). When bodies are weapons: masculinity and violence in sport.

Messner, M.A., Duncan, M.C., & Jensen, K. (1993). Separating the men from the girls. *The gendered language of televised sport. Gender & Society*, 7(1), 121-37.

Metheny, E. (1965). Connotations of movement in sport and dance. *Dubuque: William C. Brown*.

Munnings, F. (1995). How does gender stereotyping hurt female athletes? *Blackwell Science*, 113-6.

Papaioannou, A., Karastogiannidou, C., & Theodorakis, Y. (2004). Sport involvement, sport violence and health behaviours of Greek adolescents. *European Journal of Public Health*, 14, 168-172.

Pederson, P.M. (2003). Examining stereotypical written and photographic reporting on the sports page: An analysis of newspaper coverage of interscholastic athletics. *Women in Sport & Physical Activity*, 12(1), 67-75.

Pfister, G. (2003). Women and sport in Iran: keeping goal in the hijab? In Hartmann-Tews, I. & G. Pfister (Eds.). *Sport and Women: Social Issues in International Perspective* (207223).

Pfister, G. (2015). Assessing the sociology of sport: On women and football. *International Review for the Sociology of Sport*, 50(4-5), 563-569.
<https://doi.org/10.1177/1012690214566646>

Pirinen, R.M. (1997). The construction of women's positions in sport: a textual analysis of articles on female athletes in Finnish women's magazines. *Sociology of Sport*, 14(3), 290-30.

Ποδόσφαιρο Γυναικών: Η “επανάσταση” έρχεται και στην Ελλάδα... | *Gazzetta*. (n.d.).

Www.gazzetta.gr. Retrieved November 25, 2023, from
<https://www.gazzetta.gr/gwomen/football/2098867/podosfairo-gynaikon-i-epanastasierhetai-kai-stin-ellada>

- Riemer, B. A., & Visio, M. E. (2003). Gender typing of sports: An investigation of Metheny's classification. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 74, 193-204
- Rintala, J., & Birell, S. (1984). Fair treatment for the active player. A content analysis of young athlete magazine. *Sociology of Sport*, 1, 231-50.
- Sabo, D., & Runfol, R. (1980). Jock: Sports and male identity. *Engelwood Cliffs*.
- Snyder, E., & Spreitzer, E. (1977). Participation in Sports as Related to Education Expectations among high school girls. *Sociology of Education*, 50, 313-325.
- Solomon, M. (2012). *Women sports and the media*. Proceedings of the 5th IOC Conference on Women & Sport, (p 45-7), 16-18 February, L.A.: IOC
- Spence, J. T., & Buckner, C. E. (2000). Instrumental and expressive traits, trait stereotypes, and sexist attitudes: What do they signify? *Psychology of Women Quarterly*, 24, 44-62.
- Suggs, W. (2000). Poll finds strong public backing for gender equity in college athletics. *Chronicle of Higher Education*, 46, A40.
- Σωτηρόπουλος, Α., Γκίσης, Γ., Μπεκρής, Ε., Κασέτα, Μ., Κωνσταντινίδου, Ξ., Ζέρβα, Α., Σουγλής, Α., & Πανταζής, Δ. (2005). *Εγχειρίδιο ποδοσφαίρου*. Αθήνα: Εκδόσεις Τελέθριον.
- Το χάσμα αμοιβών Ανδρών και Γυναικών στο ποδόσφαιρο των ΗΠΑ και η ιστορική απόφαση για το equal pay | Gazzetta. (n.d.). [Www.gazzetta.gr](https://www.gazzetta.gr/gwomen/football/2091864/hasma-amoiwon-andron-kaigynaikon-sto-podosfairo-ton-ipa-kai-i-istoriki).
<https://www.gazzetta.gr/gwomen/football/2091864/hasma-amoiwon-andron-kaigynaikon-sto-podosfairo-ton-ipa-kai-i-istoriki>*
- Tuggle, C., Huffman, S., & Rosengard, D. (2002). A descriptive analysis of NBC's coverage of the 2000 Summer Olympics. *Mass Communication & Society*, 5, 361-75.
- Vaidya, A. S. (2020). Different Techniques And Benefits of Football. *Aayushi International Interdisciplinary Research Journal*, 7(1), 37-39.

Van Ours, J. C. (2021). Common international trends in football stadium attendance. *PLoS one*, 16(3), e0247761.

Vincent, J. (2003). Newspaper coverage of female athletes competing in selected sports in the 1996 Centennial Olympic Games: The more things change the more they stay the same. *Women in Sport & Physical Activity*, 12(1), 1-22.

Weiss, M.R., & Glenn, S.D. (1992). Psychological development and females' sport participation. An interactional perspective. *Quest*, 44, 138-57.

Weiss, M.R., & Knoppers, A. (1982). The influence of socializing agents on female collegiate volleyball.

Whisenant, W. (2003). How Women have faired as interscholastic athletic administrators since the passage of title IX. *Sex Roles*, 49, 179-84.

Χατζή Β. (2013). *Διπλωματική Εργασία: Έλληνιδες προπονήτριες ποδοσφαίρου και έμφυλα στερεότυπα: μια πρώτη ποιοτική προσέγγιση*. Θεσσαλία: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Τμήμα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού.

9. Παραρτήματα

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι. ΑΞΟΝΕΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

Α. Ερωτήσεις που αφορούν σε κοινωνικό και δημογραφικό προφίλ

- Ποια είναι η ηλικία σας;
- Ποιο είναι το μορφωτικό επίπεδο των γονιών σας;
- Ασχολήθηκαν οι γονείς σας με τον αθλητισμό;
- Έχετε αδέρφια;
- Σας έχει επηρεάσει κάποιος άλλος από την οικογένειά σας να ασχοληθείτε με το ποδόσφαιρο;

Β. Ερωτήσεις που αφορούν την ενασχόληση με το ποδόσφαιρο

- Τι σας παρακίνησε να ξεκινήσετε το ποδόσφαιρο, η οικογένεια, οι φίλοι, ένας σύντροφος;
- Πώς αντέδρασε το οικογενειακό περιβάλλον σας όταν έμαθε ότι ασχολείστε με το ποδόσφαιρο;
- Παρατηρείτε κάποιες έμφυλες διακρίσεις στην ώρα της προπόνησης του παιχνιδιού; - Παρατηρείτε υποτιμητικές συμπεριφορές από τον προπονητή;
- Παρατηρείτε κάποιες αλλαγές ως προς τη συμπεριφορά της οικογένειας, φίλων, προπονητή από τότε που ξεκινήσατε το άθλημα;
- Ποιος σας ενθαρρύνει να συνεχίσετε το άθλημα σήμερα ;
- Πιστεύετε ότι η συνύπαρξη με την αντρική ομάδα, την ώρα της προπόνησης, σας βοηθάει να βελτιώσετε τις ατομικές σας επιδόσεις;

Γ. Ερωτήσεις που αφορούν την κοινωνική και επαγγελματική ζωή

- Τι αντιδράσεις λαμβάνετε από τον κοινωνικό και επαγγελματικό κύκλο σας, όταν μαθαίνουν πως ασχολείστε με το άθλημα του ποδοσφαίρου;
- Έχετε πειστεί τόσο ώστε να εγκαταλείψετε το άθλημα ;

- Ποιος θα ήταν ο λόγος να διακόψετε το άθλημα προσωρινά ή παντοτινά;

-Σας έχει αποτρέψει η ενασχόληση σου με το ποδόσφαιρο στη δημιουργία σχέσης ή σε κάποια επαγγελματική ευκαιρία;

1. Συνέντευξη της αθλήτριας Χ.Μ.

-Ποια είναι η ηλικία σας;

Είμαι τριάντα έξι μισό.

- Ποιο είναι το μορφωτικό επίπεδο των γονιών σας;

Η μητέρα μου έχει τελειώσει το δημοτικό και ο πατέρας μου το λύκειο.

-Ασχολήθηκαν οι γονείς σας με τον αθλητισμό;

Ο πατέρας μου μόνο ασχολούτανε και ασχολείται με την πυγμαχία παλαιότερα επαγγελματικά τώρα περισσότερο ερασιτεχνικά μετά τη δουλειά κάποιες μέρες θα πάει για προπόνηση.

-Έχετε αδέρφια;

Ναι δύο μεγαλύτερα, δύο αδερφούς.

-Σας έχει επηρεάσει κάποιος άλλος από την οικογένειά σας να ασχοληθείτε με το ποδόσφαιρο;

Ναι, ναι εννοείται... τα αδέρφια μου. Ιδίως ο μικρότερος, που είμαστε πιο κοντά ηλικιακά.

Από μικρή με έπαιρνε μαζί του στις προπονήσεις ή όταν έβλεπε την ΑΕΚ στο γήπεδο ή στο καφενείο όταν είχε παιχνίδια.

-Τι σας παρακίνησε να ξεκινήσετε το ποδόσφαιρο, η οικογένεια ,οι φίλοι, ένας σύντροφος; *Σίγουρα έπαιξε μεγάλο ρόλο στο να αγαπήσω το ποδόσφαιρο και να μπω σε ομάδα ο αδερφός μου που σου είπα, αλλά θυμάμαι στο γυμνάσιο είχα έναν προπονητή και μία φίλη συμπαίκτρια που όταν ξεκίνησε η ομάδα με φωνάζανε για να τους βοηθήσω. Αυτό ξεκίνησε το 99 και συνεχίζω μέχρι τώρα ακάθεκτη.*

-Πώς αντέδρασε το οικογενειακό περιβάλλον σας όταν έμαθε ότι ασχολείστε με το ποδόσφαιρο;

Η μαμά το έβλεπε πολύ αρνητικά... δεν ήθελε με τίποτα, το θεωρεί καθαρά ανδρικό άθλημα ενώ ο μπαμπάς δεν είχε κανένα πρόβλημα, ήθελε να ασχολούμαστε με όποιο άθλημα και αν είναι και πάντα με υποστήριζε. Μετά όμως θυμάμαι τη μητέρα μου να με ακολουθεί στα παιχνίδια. Δεν ήταν η ίδια όπως στην αρχή. Νομίζω ότι η μητέρα μου φοβόταν την ομοφυλοφιλία και καλά μην γίνω ομοφυλόφιλη, είχε άλλα στερεότυπα.

- Παρατηρείτε κάποιες έμφυλες διακρίσεις στην ώρα της προπόνησης του παιχιδιού;

Κοίτα μη λέω ψέματα, τότε υπήρχαν. Εκεί γύρω στο 2000 μέχρι το 2008 περίπου, ιδίως με οπαδούς, αλλά και διαιτητές κάποιες φορές. Ήθελαν να κοροϊδέψουν, το ένιωθα μερικές φορές, αλλά το κρύβανε. Ακουγόntonουσαν κάποια σεξιστικά σχόλια κατά την διάρκεια του παιχιδιού, αλλά τα αφήνουμε πίσω...προχωράμε μπροστά...

-Παρατηρείτε υποτιμητικές συμπεριφορές από τον προπονητή;

Όχι, όχι ποτέ... ούτε καν, ποτέ.

-Παρατηρείτε κάποιες αλλαγές ως προς τη συμπεριφορά της οικογένειας, φίλων, προπονητή από τότε που ξεκινήσατε το άθλημα;

Γενικότερα βλέπω ότι ασχολούνται κάθε χρόνο όλο και περισσότερα κορίτσια. Τις υποστηρίζουν περισσότερο οι γονείς, τις ενθαρρύνουν και οι φίλοι τους. Τουλάχιστον τώρα που είμαι μέσα στο γήπεδο δεν υπάρχουν διακρίσεις. Με τους προπονητές δεν είχα ποτέ πρόβλημα, δεν νομίζω να υπάρχει τώρα.

-Ποιος σας ενθαρρύνει να συνεχίσετε το άθλημα σήμερα ;

Από μόνη μου. Κανένας. Θέλω να ασχοληθεί και η κόρη μου με το ποδόσφαιρο. Θέλω να τη βάλω σε ομάδα. Είναι και οι συμπαίκτριες που με υποστηρίζουν.

-Πιστεύετε ότι η συνύπαρξη με την αντρική ομάδα ,την ώρα της προπόνησης, σας βοηθάει να βελτιώσετε τις ατομικές σας επιδόσεις;

Σίγουρα, γιατί βλέπεις ότι είναι πιο δυνατοί από σένα και θες να φτάσεις στο ίδιο επίπεδο, για να μη σε υποτιμήσουν μελλοντικά.

- Τι αντιδράσεις λαμβάνετε από τον κοινωνικό και επαγγελματικό κύκλο σας, όταν μαθαίνουν πως ασχολείστε με το άθλημα του ποδοσφαίρου;

Ειρωνεύονται μερικές φορές ... μου λένε πού πας μητέρα με δύο παιδιά; Εσύ κοπέλα και παίζει ποδόσφαιρο; Είναι μόνο για άντρες και συνεχίζουν να το λένε μέχρι τώρα .

Επαγγελματικά ίσα-ίσα όχι επειδή δουλεύω στο Νοσοκομείο είμαι νοσηλεύτρια και με γιατρούς πολλές φορές κανονίζουμε πέντε επί πέντε, δεν με υποτιμάνε, ίσα-ίσα που τους αρέσει .

-Έχετε πειστεί τόσο ώστε να εγκαταλείψετε το άθλημα ;

Όχι το είχα κάνει από επιλογή επειδή έφτιαζα οικογένεια. Λόγω της οικογένειας καθαρά.

- Ποιος θα ήταν ο λόγος να διακόψετε το άθλημα προσωρινά η παντοτινά;

Μόνο τα παιδιά μου, η οικογένεια.

-Σας έχει αποτρέψει η ενασχόληση σου με το ποδόσφαιρο στη δημιουργία σχέσης ή σε κάποια επαγγελματική ευκαιρία;

Όχι, όχι ,ποτέ, ούτε επαγγελματικά...ευτυχώς.

- Ποια είναι η ηλικία σας;

Σαραντα τέσσερα.

-Ποιο είναι το μορφωτικό επίπεδο των γονιών σας;

Και οι δύο δημοτικό.

-Ασχολήθηκαν οι γονείς σας με τον αθλητισμό;

Όχι, όχι κανένα. Καφενείο όλη μέρα. Δουλειές αγροτικές, καταλαβαίνεις... χωριό τώρα..

-Έχετε αδέρφια;

Έχω άλλα τρία αδέρφια, δύο κορίτσια και ένα αγόρι.

-Σας έχει επηρεάσει κάποιος άλλος από την οικογένειά σας να ασχοληθείτε με το ποδόσφαιρο;

Από την οικογένεια;.. όχι κανείς τους. Ήταν πολύ ξένο όλο αυτό. Γενικά, να γυμνάζεσαι να αθλείσαι σε κάποια ομάδα, δεν τους ένοιαζε καν.

-Τι σας παρακίνησε να ξεκινήσετε το ποδόσφαιρο, η οικογένεια ,οι φίλοι, ένας σύντροφος;

Τίποτα από αυτά. Είχα βρεθεί στην Καστοριά και είχα δει ένα ημερολόγιο από μία γυναικεία ομάδα του ΠΑΟΚ Θεσσαλονίκης .Ήταν πρωτόγνωρο να βλέπεις μία γυναικεία ομάδα, όμως πάντα μου άρεσε το ποδόσφαιρο από μικρή, αλλά δεν μπορούσα να κάνω κάτι, γιατί μόνο οι άντρες παίζανε ποδόσφαιρο. Είχα ενθουσιαστεί τόσο πολύ και εκεί που το συζητάγαμε, μου λέει κάποιος ότι ξεκινάει στη Χαλκίδα γυναικεία ομάδα. Εκεί το έψαξα, την βρήκα και κάπως έτσι ξεκίνησα.

-Πώς αντέδρασε το οικογενειακό περιβάλλον σας όταν έμαθε ότι ασχολείστε με το ποδόσφαιρο;

Τότε, μου λέγανε «πού πας κοπέλα, τι είναι αυτά; Θα χτυπήσεις. Είναι ανδρικό το ποδόσφαιρο».

Δηλαδή, με έβλεπαν σαν εξωγήινο, τότε στο χωριό, έτσι θεωρώ εγώ. Μετά από λίγο καιρό, όμως, που ντυνόμουν με τα αθλητικά και τις φόρμες και είχα τον σάκο μου στην πλάτη, υπήρχε ένας ενθουσιασμός. Τους φαινόταν παράξενο αλλά με βλέπανε και λέγανε «πώς το κάνεις και τα καταφέρνεις». Τελικά, το συνηθίσανε, θέλανε δεν θέλανε.

- Παρατηρείτε κάποιες έμφυλες διακρίσεις στην ώρα της προπόνησης του παιχνιδιού;

Λοιπόν, ναι.. παλιότερα. Τώρα τα πράγματα είναι αλλιώς. Παλαιότερα, δηλαδή όταν θέλαμε να κάνουμε προπόνηση σε ένα γήπεδο και ήταν και η ανδρική ομάδα, μας φωνάζανε «που πάτε εσείς; Δικό μας είναι το γήπεδο!». Μας θεωρούσαν κατώτερες και στους αγώνες κορόιδευαν, αλλά με το πέρασμα του χρόνου θεωρώ πως οι γυναίκες βελτίωσαν τις επιδόσεις τους και έτσι σταμάτησαν αυτές οι διακρίσεις. Μάλιστα, και η τηλεόραση βοήθησε, που έδειχνε ομάδες από παντού καθώς και ότι το γυναικείο ποδόσφαιρο ήταν πιο εξελιγμένο σε άλλες χώρες. Ακόμη, βοήθησε και ότι στους Ολυμπιακούς αγώνες το 2004 στην Ελλάδα, ήρθαν εδώ γυναικείες ομάδες ποδοσφαίρου και τις βλέπαμε και μπαίναμε στο κλίμα. Δηλαδή, ότι υπήρχαν και γυναίκες σε αυτό το άθλημα.

-Παρατηρείτε υποτιμητικές συμπεριφορές από τον προπονητή;

Όχι, όχι προσωπικά. Δεν υπήρχαν προβλήματα από προπονητές και γυμναστές. Πάντα, υπήρχε σεβασμός.

-Παρατηρείτε κάποιες αλλαγές ως προς τη συμπεριφορά της οικογένειας, φίλων, προπονητή από τότε που ξεκινήσατε το άθλημα;

Πολλές, πάρα πολλές διαφορές. Ειδικά, στο αγωνιστικό κομμάτι τα κορίτσια βελτιώνονται όλο και περισσότερο. Επίσης, υπάρχει ένας σεβασμός από τους έξω προς εμάς. Ξεκάθαρα, μας έχουν σεβαστεί και μας υπολογίζουν περισσότερο, ιδίως οι άντρες. Εντάξει, υπάρχουν και

κακοπροαίρετοι αλλά γενικά έχει ελαττωθεί κατά πολύ η κακή κριτική προς εμάς, ειδικά από το

'99 που παίζω έχουν αλλάξει πολύ. Μιλάμε για είκοσι τέσσερα χρόνια , από τότε και συνεχώς πάμε προς το καλύτερο σε όλα, έτσι....;

-Ποιος σας ενθαρρύνει να συνεχίσετε το άθλημα σήμερα ;

Βασικά, οι φίλοι μου, η παρέα μου γενικά αλλά και οι παλιές συμπαίκτριες. Όσο για το οικογενειακό περιβάλλον μου... όλοι φωνάζουν «πού πας; Μαζέψου σπίτι! Μαγείρεψε κανένα φαγητό!», αυτά μου λένε, γελώντας.

-Πιστεύετε ότι η συνύπαρξη με την αντρική ομάδα ,την ώρα της προπόνησης, σας βοηθάει να βελτιώσετε τις ατομικές σας επιδόσεις;

Ε, ναι σίγουρα. Βλέποντας πόσο οι άντρες είναι πιο δυνατοί, θα νομίζει κανείς ότι το κάνεις και για να σε προσέξουν. Δηλαδή, «Κοίτα, είμαι και εγώ εδώ! Είμαι δυνατή!», γιατί εδώ που τα λέμε όταν βλέπεις μια ανδρική ομάδα θες να κάνεις το κάτι παραπάνω. Όχι, για να τους φτάσεις. Αυτό δεν γίνεται. Αλλά, να τους αποδείξεις ότι είσαι εδώ και μπορείς και παίζεις ποδόσφαιρο.

- Τι αντιδράσεις λαμβάνετε από τον κοινωνικό και επαγγελματικό κύκλο σας, όταν μαθαίνουν πως ασχολείστε με το άθλημα του ποδοσφαίρου;

Εντάξει, ουσιαστικά τους φαίνεται περίεργο. Σκέψου ότι εγώ στο χωριό μου ξεκίνησα πρώτη. Κανένα άλλο παιδί δεν έπαιζε μέχρι τότε. Με τα χρόνια έφτιαξα μία γυναικεία ομάδα εκεί, αλλά είδα ότι λίγα κορίτσια παρέμειναν σε αυτό το άθλημα. Σύντομα κατάλαβα ότι πρέπει να το αγαπάς για να συνεχίσεις και πιστεύω ότι η κοινωνία μας δεν βοηθάει ιδιαίτερα σε αυτό. Παρατηρώ όμως ότι τώρα αυξάνεται η συμμετοχή στο άθλημα από τις μικρές ακόμη ηλικίες. Το δυστυχές είναι ότι τα παιδιά μεγαλώνοντας τα παρατάνε. Λίγες μένουνε και συνήθως μετά το αγωνιστικό ακολουθάνε το προπονητικό μέρος του αθλήματος.

-Έχετε πιεστεί τόσο ώστε να εγκαταλείψετε το άθλημα ;

Ε, υπάρχουν κάποια θέματα. Ιδίως όταν παίζουμε σε αγώνες, υπάρχει εκνευρισμός από το οικογενειακό μου περιβάλλον, μου λένε « πού πας τώρα; Άσε την μπάλα! Έχουμε δουλειές...». Σε γενικές γραμμές έχω υποστηρικτική βοήθεια όταν θέλω να παίξω ή να προπονηθώ αλλά με γκρίνια. Έχω την αίσθηση ότι οι άντρες έχουν περισσότερες απαιτήσεις από εσένα , μονάχα στη σκέψη ότι παίζεις ποδόσφαιρο. «Αντέχει, αυτή, παίζει και ποδόσφαιρο, είναι δυνατή!» λένε. Αλήθεια, δεν έχω βιώσει κάποια υποτιμητική συμπεριφορά ώστε να με κάνει να νιώσω άσχημα και να με αποτρέψει από το ποδόσφαιρο. Ίσα-ίσα με θεωρούν δυναμική ακριβώς επειδή παίζω ποδόσφαιρο.

- Ποιος θα ήταν ο λόγος να διακόψετε το άθλημα προσωρινά η παντοτινά;

Δεν μπορώ να πιστέψω ότι θα σταματήσω να παίζω ποδόσφαιρο. Είναι ένα άθλημα που αγαπώ. Αγαπώ να παίζω ποδόσφαιρο. Σκέψου ότι είμαι είκοσι τέσσερα χρόνια στο ποδόσφαιρο και ο μόνος λόγος που διέκοψα να παίζω ήταν όταν χρειάστηκε να γεννήσω τα παιδιά μου. Αλλά και πάλι, θυμάμαι πόσο πολύ ήθελα να γυρίσω πίσω στα γήπεδα. Νομίζω, πως ο μόνος λόγος που θα μπορούσε να με κάνει να διακόψω παντοτινά το ποδόσφαιρο είναι καθαρά το θέμα ηλικίας. Βέβαια, να ξέρεις ότι όσο περνάνε τα χρόνια και παίζεις ποδόσφαιρο βλέπεις πόσες αντοχές έχεις. Εγώ, έτσι το βλέπω. Μάλιστα αφού φεύγω από το γήπεδο ή όταν τελειώνω την προπόνηση λέω «ακόμα μπορώ, ακόμα αντέχω» και έτσι κάθε φορά αναλογίζομαι και μετράω τις δυνατότητές μου. Ίσως... αν το αφήσω ...δεν ξέρω, θα πέσω σίγουρα ψυχολογικά.

-Σας έχει αποτρέψει η ενασχόληση σου με το ποδόσφαιρο στη δημιουργία σχέσης ή σε κάποια επαγγελματική ευκαιρία;

Όχι , όχι ποτέ. Το ποδόσφαιρο ποτέ δεν στάθηκε εμπόδιο στις σχέσεις μου ούτε και στις επαγγελματικές ευκαιρίες που μου παρουσιάστηκαν. Γενικά, έχω περάσει πολύ ωραία. Έχω πολύ ωραίες εμπειρίες καθ' όλη την ενασχόληση μου με το ποδόσφαιρο. Φαντάσου ότι από το '99 που έπαιζα Β' Εθνική και φτάσαμε μετά από λίγο καιρό να είμαστε Α' Εθνική και έχουμε

καταφέρει να παίζουμε σε όλη την Ελλάδα. Θυμάμαι ότι όταν παίζαμε στο Βόρειο Όμιλο ταξιδεύαμε σε Δράμα, Ξάνθη & Κατερίνη, ενώ όταν παίζαμε στο Νότιο Όμιλο ταξιδεύαμε σε Κρήτη, Ρόδο, Αθήνα & Πελοπόννησο. Έζησα τόσο όμορφες εμπειρίες και έχω αναμνήσεις που μου έχουν μείνει χαραγμένες βαθιά τόσο στη μνήμη μου όσο και στην καρδιά. Τώρα, βέβαια είμαστε Γ' Εθνική. Σαφώς πιο χαλαρά, δεν έχουν πολλές απαιτήσεις. Δεν με χαλάει καθόλου, είναι και η ηλικία μου τέτοια πλέον, που μειώνονται και οι αντοχές, ξέρεις...

3. Συνέντευξη της αθλήτριας B.M.

-How old are you?

Twenty eight.

-What is the educational level of your parents?

Both have a bachelor's degree.

- Have your parents been involved in sports?

Yes. Actually, my father plays professional football, but my mother has nothing to do with sports and football. She has been working in industries all her life career.

- Have you got any siblings?

Yes, I have a brother and a sister and they both play football.

- Has anyone in your family ever been an influencer for you to get you involved in football?

I wan influenced by no one. Not even my father, who played football. I was fully inspired by Olympic Games, that took place in Greece in 2004. I was impressed by woman's football teams and especially my country's national team, the Netherlands.

- What motivated you to start playing football, someone from your family, your friends or any partner?

None of them. I remember in 2004, after the Greece's National team won the Euro games, I was totally impressed and excited. It was then that I thought "why not start playing football".

- How did your family feel about your involvement in football?

I think that my dad liked it, because he also played football and he was my coach for many years. On the contrary, my mother was a bit cautious. She was afraid that I might get injured and end up in the hospital. However, she has got used to it and she realized that it's a part of my life which I love.

- Are there any other disparities during training or in the game?

I remember when I was younger, our coach used to give us mixed "girls and boys training". In case that I was better than a boy in manners or able to get past him with a good dribble, then the fathers could say to their sons "Well, did you let the girl beat you? ". It was a kind of a shame.

-Is there any disrespectful behavior from the coach?

No, I have never had any issues with the coach or the team's trainer. They always treat girls with respect and equal terms as they did with the boys.

- Have you noticed any changes in the behavior of family, friends, coach since you started the football sport?

In my country, there are still some stereotypes about female football players. However, from the time I started the sport until now the conditions have been improved significantly. It is fact that more and more girls are taking part in woman's football through years' time, nevertheless there is still a lot of work to be done.

-Who encourages you to continue with the sport today?

At the moment, no one. I am an immigrant in this country, and I work here as a teacher of physical education at the Refugee Accommodation Structures (hotspot) in Ritsona area. My involvement in football was the only opportunity I had to do something for myself. So, I found this woman's football team online interesting enough and I knew that by playing football I could spend my free time creatively in some way. Moreover, in that way I related to other girls in the team, and I really enjoyed my time by doing what I love most in my life.

-Do you believe that training alongside the men's team helps you improve your individual performance?

It definitely helps me. You see, I know I can't match them in terms of physical strength or fitness. What helps me more is that I can improve my technical skills like dribbling for example but yes training alongside the men certainly helps me.

-How do people from your social and professional field react when they learn that you are involved in football?

Since it's part of my job to teach football to immigrants, sometimes they look at me strangely. Especially, the Muslims find the idea of a woman playing football unusual enough. The same idea is true for people from other countries in Asia. However, as soon as they get to know me better, they realize that I truly know very well football, they respect me much more and generally they admire me in terms of social life. So... No... I have no problem when somebody hears that I play football. On the contrary, they usually get excited and say "Wow".

-Have you been pressured enough so as to quit the sport?

Nothing and nobody will stop me from playing football! Neither an injury, nor family not even my age! Only for job reasons I should stop playing football. For example, if I went to a place and could not find a woman's football team to join, then I could temporarily pause it, but not stop it.

-What would be the reason to stop the sport temporarily or permanently?

I can't find the reason to stop playing football temporarily or permanently. As I mentioned before, only for job reasons for which I could not find a football team, I could stop the football sport. Now, that I am thinking, perhaps a serious disease, such as AIDS, might hold me back at some point but even that scene, seems very distant to me.

-how has your involvement in football, prevented you from forming a relationship or pursuing any professional opportunity?

No. None of the above two. I feel that I have turned my hobby to a job career. Football has never caused me any problems either in relationships or professionally. On the contrary, everyone gets excited when they hear that I play football.

4. Συνέντευξη της αθλήτριας Γ.Τ.

- Ποια είναι η ηλικία σας;

Είκοσι πέντε ετών

- Ποιο είναι το μορφωτικό επίπεδο των γονιών σας;

Και οι δύο γυμνάσιο

-Ασχολήθηκαν οι γονείς σας με τον αθλητισμό;

Ναι και οι δύο. Ο μπαμπάς έπαιζε ποδόσφαιρο η μαμά έκανε στίβο.

-Έχετε αδέρφια;

Ναι, μία αδερφή. Μάλιστα, παίζει και αυτή ποδόσφαιρο.

-Σας έχει επηρεάσει κάποιος άλλος από την οικογένειά σας να ασχοληθείτε με το ποδόσφαιρο;

Ναι, φυσικά ο μπαμπάς μου.

-Τι σας παρακίνησε να ξεκινήσετε το ποδόσφαιρο, η οικογένεια ,οι φίλοι, ένας σύντροφος;

Ο μπαμπάς μου πάντα μου έλεγε ότι είναι καλό να ασχοληθείς με κάποιο άθλημα και επειδή ο ίδιος έπαιζε στην ομάδα του Άρη Θεσσαλονίκης, μου πρότεινε να μπω στην γυναικεία ομάδα του ΑΣΤΕΡΑ Χαλκίδα. Έτσι ξεκίνησα από την ηλικία 10 ετών στις ακαδημίες του συλλόγου στη Χαλκίδα.

-Πώς αντέδρασε το οικογενειακό περιβάλλον σας όταν έμαθε ότι ασχολείστε με το ποδόσφαιρο;

Ευχάριστα. Δεν αντιμετώπισα κανένα πρόβλημα από κανέναν. Πολλές φορές ενθουσιάζονται όταν ακούν πως παίζω ποδόσφαιρο. Ο μπαμπάς μου πυκνά συχνά μου λέει «κάνε πέντε έξι ποδαράκια για να γελάσουμε».

- Παρατηρείτε κάποιες έμφυλες διακρίσεις στην ώρα της προπόνησης του παιχνιδιού;

Όχι.. όχι πλέον. Παλιότερα, ίσως αλλά όχι κάτι υποτιμητικό. Παντού νομίζω πως υπάρχουν προσβολές στην ώρα της προπόνησης. Ποτέ όμως στην ώρα του παιχνιδιού. Βασικά επειδή είμαι συγκεντρωμένη όταν παίζω, δεν μπορώ να καταλάβω κάτι προς αυτήν την κατεύθυνση.

-Παρατηρείτε υποτιμητικές συμπεριφορές από τον προπονητή;

Όχι, ποτέ δεν είχα θέμα με κανέναν προπονητή ή προπονήτρια από τις ακαδημίες μέχρι τώρα. Αλήθεια, ποτέ.

-Παρατηρείτε κάποιες αλλαγές ως προς τη συμπεριφορά της οικογένειας, φίλων, προπονητή από τότε που ξεκινήσατε το άθλημα;

Γενικά, δεν θυμάμαι κάτι αρνητικό. Πιθανώς κάτι να έχω ακούσει από κάποια συμπαίκτη, αλλά όχι κάτι σημαντικό ή κάτι που να με έχει προσβάλλει. Αυτή τη στιγμή, είναι μία χαρά και πιστεύω ότι η κατάσταση μπορεί να βελτιωθεί ακόμα περισσότερο βέβαια.

-Ποιος σας ενθαρρύνει να συνεχίσετε το άθλημα σήμερα ;

Αυτή τη στιγμή το άτομο που με ενθαρρύνει περισσότερο είναι η αδερφή μου. Είμαστε πολύ κοντά και δεμένες και μερικές φορές όταν με βλέπει κουρασμένη ή είμαι « Down» με στηρίζει πολύ.

- Πιστεύετε ότι η συνύπαρξη με την αντρική ομάδα ,την ώρα της προπόνησης, σας βοηθάει να βελτιώσετε τις ατομικές σας επιδόσεις;

Ναι, εννοείται! Ο καθένας μας μπορεί να καταφέρει πολλά από μόνος του αλλά όταν παίζω με αγόρια.

Δουλεύω περισσότερο ιδίως τη φυσική μου κατάσταση , δύναμη και αντοχή. Τεχνικά μπορώ να πω ότι είμαι πιο καλή από τα αγόρια της ηλικίας μου. Όταν τους το λέω αυτό , γελάνε.

Δύσκολα το παραδέχονται. Κλασικά αγόρια..

- Τι αντιδράσεις λαμβάνετε από τον κοινωνικό και επαγγελματικό κύκλο σας, όταν

μαθαίνουν πως ασχολείστε με το άθλημα του ποδοσφαίρου;

Οι συνομήλικοί μου ξαφνιάζονται που μία γυναίκα ξέρει ποδόσφαιρο. Τους φαίνεται πρωτόγνωρο, ξεχωριστό, ας πούμε...Εντάξει, μετά το συνηθίζουν. Ιδίως όταν το λέω σε ένα αγόρι, τις περισσότερες φορές μου λέει « Αλήθεια; ... Μπορείς να κάνεις αυτό ; Μπορείς να κάνεις εκείνο; »

-Έχετε πιεστεί τόσο ώστε να εγκαταλείψετε το άθλημα ;

Ποτέ! Αντιθέτως, έχω την οικογένεια μου πάντα διπλά μου. Χωρίς αυτούς δεν θα τα κατάφερνα! - Ποιος θα ήταν ο λόγος να διακόψετε το άθλημα προσωρινά η παντοτινά;

Ε.. νομίζω πως μόνο η ηλικία θα μου βάλει φρένο. Όσο αντέχω να παίζω, θα παίζω. Ίσως και η πιθανότητα να κάνω οικογένεια κάποια στιγμή στο μέλλον, δεν ξέρω... είναι κάτι μακρινό..

Αυτό που σκέφτομαι βασικά, είναι το τώρα και να περνάω καλά με τα κορίτσια.

-Σας έχει αποτρέψει η ενασχόληση σου με το ποδόσφαιρο στη δημιουργία σχέσης ή σε κάποια επαγγελματική ευκαιρία;

Πότε πλέον. Όλοι το συνηθίζουν, δεν τους φαίνεται κάτι περίεργο. Πιο παλιά, είχα ακούσει στη δουλειά γυναίκα και μπάλα δεν πάνε μαζί αλλά ήταν μοναδική περίπτωση. Εκείνη τη στιγμή λέω «πόσο στενόμυαλος».. Πάντως, αν έπαιζα βόλει ,πιστεύω δεν θα ήταν το ίδιο. Μάλλον επειδή το ποδόσφαιρο θεωρείτε πιο αντρικό, τι να πω.

5. Συνέντευξη της αθλήτριας Ε.Π.

- Ποια είναι η ηλικία σας;

Τριάντα τεσσάρων χρονών

- Ποιο είναι το μορφωτικό επίπεδο των γονιών σας;

Απόφοιτοι Λυκείου και οι δύο

-Ασχολήθηκαν οι γονείς σας με τον αθλητισμό; ο μπαμπάς

έκανε πολλά αθλήματα, όπως τένις, βόλεϊ, ποδόσφαιρο.

-Έχετε αδέρφια;

Ναι , δύο αδερφές.

-Σας έχει επηρεάσει κάποιος άλλος από την οικογένειά σας να ασχοληθείτε με το ποδόσφαιρο;

Ο μπαμπάς θεωρούσε σωστό να κάνω ένα βήμα, «επέλεξε, οποίο σου αρέσει!» μου έλεγε, επειδή είμαι ζωντανή ήθελε να βρω κάτι να εκτονώνομαι.

-Τι σας παρακίνησε να ξεκινήσετε το ποδόσφαιρο, η οικογένεια ,οι φίλοι, ένας σύντροφος;

Τα παιδιά της γειτονιάς μου! Βασικά, ήμουν πολύ μικρή τότε και παίζαμε γειτονιά

ποδόσφαιρο, έτσι μου βάλαν την ιδέα να πάω σε ομάδα. Από τότε το ερωτεύτηκα! Όταν

μπαίνω στο γήπεδο, τα αφήνω όλα πίσω!

-Πώς αντέδρασε το οικογενειακό περιβάλλον σας όταν έμαθε ότι ασχολείστε με το ποδόσφαιρο;

Να πω την αλήθεια, όταν αποφάσισα να ασχοληθώ με το ποδόσφαιρο, υπήρξαν μικρό-εντάσεις στην οικογένεια.... πιο πολύ με τη μαμά... Βασικά, δεν ήθελε να παίζω ποδόσφαιρο... δεν της κόλλαγε.

- Παρατηρείτε κάποιες έμφυλες διακρίσεις στην ώρα της προπόνησης του παιχνιδιού

Όχι, τώρα σίγουρα όχι. Ιδίως τα τελευταία χρόνια, δεν έχω ακούσει τίποτα. Μάλλον σιγά-σιγά το αποδέχονται. Ίσως πιο παλιά, υπήρχαν κάποιοι που κορόιδευαν.. φώναζαν κάποια σεξιστικά σχόλια από την κερκίδα... αλλά τα προσπέρναγα, δεν έδινα σημασία.

-Παρατηρείτε υποτιμητικές συμπεριφορές από τον προπονητή;

Όχι, ποτέ δεν είχα πρόβλημα με κάποιον προπονητή.

-Παρατηρείτε κάποιες αλλαγές ως προς τη συμπεριφορά της οικογένειας, φίλων, προπονητή από τότε που ξεκινήσατε το άθλημα;

Νομίζω ότι, ιδίως τα τελευταία πέντε χρόνια, δεν υπάρχουν πολλά ταμπού. Αυτό το βλέπουμε και σε ομάδες που γεμίζουν από κοριτσάκια. Δημιουργούνται και άλλα σωματεία όσο περνάει ο καιρός. Νομίζω ότι παλαιότερα υπήρξε αυτή η νοοτροπία προς το ποδόσφαιρο, ότι και καλά είναι μόνο για αγόρια. Πλέον στις ακαδημίες μας κάτω από 12 ετών δημιουργούμε μικτές ομάδες. Επειδή είμαι προπονήτρια σε ακαδημίες βλέπω και εγώ ότι οι γονείς έχουν αλλάξει. Παλιά, φοβόντουσαν... βλέπεις και η τηλεόραση προβάλλει αγώνες. Πλέον, ο κόσμος το βλέπει με άλλο μάτι το ποδόσφαιρο και έτσι έρχεται πιο εύκολα σε μας.

-Ποιος σας ενθαρρύνει να συνεχίσετε το άθλημα σήμερα ;

Ο ίδιος μου ο εαυτός! Μου αρέσει το άθλημα! Το θεωρώ πολύ δημιουργικό. Με γεμίζει αυτοπεποίθηση, μου αρέσει γιατί εκτονώνομαι. Είναι η ζωή μου!

- Πιστεύετε ότι η συνύπαρξη με την αντρική ομάδα ,την ώρα της προπόνησης, σας βοηθάει να βελτιώσετε τις ατομικές σας επιδόσεις;

Να σου πω την αλήθεια, δεν δίνω σημασία. Όταν μπω στο γήπεδο, τα ξεχνάω

όλα. Κάνω focus εδώ, δεν με ενδιαφέρει τίποτα άλλο. Ε, από το να είναι άδειο το άλλο μισό του γηπέδου, σίγουρα βοηθάει... μπορεί υποσυνείδητα...τι να πω...

- Τι αντιδράσεις λαμβάνετε από τον κοινωνικό και επαγγελματικό κύκλο σας, όταν μαθαίνουν πως ασχολείστε με το άθλημα του ποδοσφαίρου;

Επειδή στην Ελλάδα, το γυναικείο ποδόσφαιρο δεν

είναι ακόμα δεδομένο επαγγελματικά, ενθουσιάζονται. Γενικά, δεν υπήρχε πρόβλημα. Όλοι με σέβονταν. Είχα πολύ καλή συνεργασία με όλους...και με τους άντρες... Ίσως κάποιοι μπαμπάδες, που προπονούνται τα παιδιά τους στις ακαδημίες μας, να με βλέπουν ως γυναίκα προπονήτρια.

-Έχετε πειστεί τόσο ώστε να εγκαταλείψετε το άθλημα ;

Αν θυμάμαι καλά, ναι... από τη μητέρα μου... ήμουν πολύ μικρή και μετά από ένα τραυματισμό μου είπε να μην ασχοληθώ άλλο με το ποδόσφαιρο. Μετά, όμως έβλεπα ότι είχα πάθος και με στήριζε ψυχολογικά. Στην αρχή ήταν αρνητική, ξεκάθαρα.

- Ποιος θα ήταν ο λόγος να διακόψετε το άθλημα προσωρινά η παντοτινά;

Κάποια στιγμή, εκεί γύρω στα είκοσι εννέα μου, που έπαιζα στην Α' Εθνική, συνειδητοποίησα ότι το σώμα δεν τραβάει, δεν ήθελα να κοροϊδεύω τον εαυτό μου. Σταμάτησα προσωρινά το ποδόσφαιρο, έβγαλα δίπλωμα προπονητή UEFA A. Ήταν λίγο δύσκολα στην αρχή. Μετά ήρθα στη Γ' Εθνική και συνειδητοποίησα ότι είναι πιο πολύ στα μέτρα μου. Από το χώρο του ποδοσφαίρου, δεν σταμάτησα και ούτε θα σταματήσω ποτέ. Θα ήθελα να συνεχίσω ως προπονήτρια. Όταν δεν θα μπορώ άλλο, λόγω ηλικίας ή τραυματισμού σαν αθλήτρια , τότε ίσως σταματήσω.

-Σας έχει αποτρέψει η ενασχόληση σου με το ποδόσφαιρο στη δημιουργία σχέσης ή σε κάποια επαγγελματική ευκαιρία;

Όχι, τίποτα από τα δύο. Άλλωστε, δεν μπορώ να καταλάβω πως, εξαιτίας στερεοτύπων μιας κοινωνίας, οι γυναίκες να χάσουν κάποια επαγγελματική ευκαιρία λόγω ενός αθλήματος, που σημαίνει τόσο πολλά για αυτές...

6. Συνέντευξη της αθλήτριας Α.Σ.

-Ποια είναι η ηλικία σας;

Δέκα οκτώ.

- Ποιο είναι το μορφωτικό επίπεδο των γονιών σας;

Έχουν τελειώσει πανεπιστήμιο και οι δύο.

-Ασχολήθηκαν οι γονείς σας με τον αθλητισμό;

Ναι, από την πλευρά του πατέρα μου. Ο πατέρας μου ασχολούταν με το ποδόσφαιρο, ήταν ποδοσφαιριστής του ΑΟ Χαλκίδας και με έπαιρνε συνέχεια στις προπονήσεις και στα παιχνίδια.

-Έχετε αδέρφια;

Όχι, μοναχοκόρη.

-Σας έχει επηρεάσει κάποιος άλλος από την οικογένειά σας να ασχοληθείτε με το ποδόσφαιρο;

Όπως σου είπα, το οικογενειακό μου περιβάλλον ασχολούταν με την μπάλα. Ξαδέρφια, θείοι, μπαμπάς. Είμαι τυχερή, που μεγάλωσα μέσα σε τέτοια οικογένεια.

-Τι σας παρακίνησε να ξεκινήσετε το ποδόσφαιρο, η οικογένεια, οι φίλοι, ένας σύντροφος;

Εκτός από τον μπαμπά μου, και ο γυμναστής του σχολείου μου ήταν πολύ ενθαρρυντικός. Πολλοί φίλοι μου και συμμαθητές έπαιζαν στις ακαδημίες.

-Πώς αντέδρασε το οικογενειακό περιβάλλον σας όταν έμαθε ότι ασχολείστε με το ποδόσφαιρο;

Όπως σου είπα, είχα την απόλυτη στήριξη από την οικογένεια μου. Είμαι τυχερή σε αυτό. Πάντως, κάποια κορίτσια που με έβλεπαν, όταν πήγαινα ποδόσφαιρο και ήθελα να έρθουν, θυμάμαι ότι δεν τις αφήνουν οι γονείς τους.

- Παρατηρείτε κάποιες έμφυλες διακρίσεις στην ώρα της προπόνησης του παιχνιδιού;

Όχι, ποτέ στις ακαδημίες. Πάντα τα τμήματα ήταν μεικτά. Όχι, όχι δεν έχω παρατηρήσει διακρίσεις.

-Παρατηρείτε υποτιμητικές συμπεριφορές από τον προπονητή;

Ποτέ. Όπως συμπεριφέρονταν στα αγόρια , το ίδιο και σε μας.

-Παρατηρείτε κάποιες αλλαγές ως προς τη συμπεριφορά της οικογένειας, φίλων, προπονητή από τότε που ξεκινήσατε το άθλημα;

Εγώ όσα χρόνια παίζω ποδόσφαιρο, στο μόνο κομμάτι που βλέπω βελτίωση, είναι το αγωνιστικό. Επίσης, όλο και περισσότερα μικρά κορίτσια έρχονται στις ακαδημίες.

-Ποιος σας ενθαρρύνει να συνεχίσετε το άθλημα σήμερα ;

Στήριξη και ενθάρρυνση έχω από την οικογένεια, από φίλους, από συμμαθητές, από τον coach και φυσικά από τον εαυτό μου!

- Πιστεύετε ότι η συνύπαρξη με την αντρική ομάδα ,την ώρα της προπόνησης, σας βοηθάει να βελτιώσετε τις ατομικές σας επιδόσεις;

Ναι, φυσικά ιδίως όταν παίζουμε πιο αγωνιστικά. Στο δίτερμα όταν ανεβάζουμε ένταση και παίζω δεξί εξτρέμ και η ανδρική ομάδα έχει τελειώσει, εγώ κάνω διατάσεις... τότε είναι που σκυλιάζουν περισσότερο.

-Τι αντιδράσεις λαμβάνετε από τον κοινωνικό και επαγγελματικό κύκλο σας, όταν μαθαίνουν πως ασχολείστε με το άθλημα του ποδοσφαίρου;

Επαγγελματικά, δεν μπορώ να σου πω. Πάω λύκειο. Κοινωνικά, όχι κανένα θέμα. Μ τα αγόρια έχει πιο πολλή πλάκα, λέμε για αγώνες για παίκτες και τέτοια.

-Έχετε πιεστεί τόσο ώστε να εγκαταλείψετε το άθλημα ;

Ούτε καν. Ποτέ. Κανένας δεν τολμάει κανείς να μου πει να σταματήσω.

- Ποιος θα ήταν ο λόγος να διακόψετε το άθλημα προσωρινά ή παντοτινά;

Τι να σου πω, είμαι μικρή ακόμα. Είχα πάθει ρήξη μηνίσκου, έκανα χειρουργείο αλλά όλα καλά, συνέχισα. Ίσως οι σπουδές. Αν περάσω κάπου μακριά, σε κάνα χωριό ή επαρχία, και δεν έχει γυναικεία ομάδα, ίσως τότε.

-Σας έχει αποτρέψει η ενασχόληση σου με το ποδόσφαιρο στη δημιουργία σχέσης ή σε κάποια επαγγελματική ευκαιρία;

Επαγγελματικά σου είπα, είμαι μικρή. Στη δημιουργία σχέσης...ποτέ δεν είχα πρόβλημα, ιδίως τα αγόρια, ενθουσιάζονται όταν μαθαίνουν ότι ασχολούμαι με το ποδόσφαιρο.

-Ποια είναι η ηλικία σας;

Δεκαοκτώ

- Ποιο είναι το μορφωτικό επίπεδο των γονιών σας;

Η μαμά τελείωσε Μετσόβιο, ο μπαμπάς γυμναστής, αλλά ασχολείται με το εμπόριο.

-Ασχολήθηκαν οι γονείς σας με τον αθλητισμό;

Η μαμά καθόλου, μόνο δουλειά. Ο μπαμπάς έπαιζε πόλο στον ΝΟΧ. Όταν η ομάδα ήταν στις δόξες της, ήταν φουνταριστός.

-Έχετε αδέρφια;

Άλλον έναν, μικρότερο.

-Σας έχει επηρεάσει κάποιος άλλος από την οικογένειά σας να ασχοληθείτε με το ποδόσφαιρο;

Όχι τόσο πολύ, ούτε ο πατέρας μου που ήταν αθλητής είχε ενδοιασμούς. Γενικότερα, με τον πρωταθλητισμό πιο πολύ η παρέα και η γειτονιά με επηρέασαν.

-Τι σας παρακίνησε να ξεκινήσετε το ποδόσφαιρο, η οικογένεια ,οι φίλοι, ένας σύντροφος;

Οι φίλοι και τα παιδιά της γειτονιάς. Πάντα μου άρεσαν γενικά τα αθλήματα, όμως επειδή έχουμε Νονα έβλεπα γυναικείο ποδόσφαιρο, μερικές φορές τα σαββατοκύριακα, και λέω γιατί να μην το δοκιμάσω. Μου άρεσαν οι στολές, να σου πω την αλήθεια.

-Πώς αντέδρασε το οικογενειακό περιβάλλον σας όταν έμαθε ότι ασχολείστε με το ποδόσφαιρο;

Είχαν ενδοιασμούς. Η μητέρα μου ήταν αρνητική. «Θα είσαι απωθητική», μου έλεγε. Τι να πω, μάλλον επειδή μεγάλωσε σε χωριό. Από την άλλη, ο μπαμπάς αρχικά ήθελε να ασχοληθώ με την κολύμβηση αλλά έβλεπε πόσο μου άρεσε το ποδόσφαιρο και μου είπε να το δοκιμάσω.

- Παρατηρείτε κάποιες έμφυλες διακρίσεις στην ώρα της προπόνησης του παιχνιδιού;

Μπορεί, σε κάνα παιχνίδι, αλλά δεν δίνω σημασία. Βασικά, δεν με απασχολεί τίποτα όταν παίζω μπάλα. Στην προπόνηση πάντα επικρατεί ηρεμία

- Παρατηρείτε υποτιμητικές συμπεριφορές από τον προπονητή;

Από τον coach, πότε! Είναι gentleman! Μπορώ να πω πιο μικρή, που είχα γυναίκα προπονήτρια. Θυμάμαι ότι ήταν κάποιες φορές προσβλητική. Μάλιστα, μία φορά επειδή δεν είμασταν ανταγωνιστικές μας είπε ότι παίζαμε σαν κότες.

- Παρατηρείτε κάποιες αλλαγές ως προς τη συμπεριφορά της οικογένειας, φίλων, προπονητή από τότε που ξεκινήσατε το άθλημα;

Γενικά, όλο το κλίμα ,εδώ στα γήπεδα, είναι πολύ καλό. Ίσως πιο μεγάλες κοπέλες να βλέπουν κάποιες αλλαγές. Εγώ βλέπω ότι μαζεύονται κορίτσια στις ακαδημίες, ιδίως φέτος είναι αρκετά.

- Ποιος σας ενθαρρύνει να συνεχίσετε το άθλημα σήμερα ;

Φυσικά, οι συμπαίκτριές μου. Είμαστε σαν αδέρφια. Περνάμε πολύ ωραία, είμαστε συνέχεια μαζί κάνουμε και παρέα εκτός γηπέδου. Ακόμη και μεγαλύτερες έρχονται μαζί μας και μας συμβουλεύουν, μας λένε τις εμπειρίες τους, μας βοηθάνε αν έχουμε σε κάποιο κάτι πρόβλημα.

- Πιστεύετε ότι η συνύπαρξη με την αντρική ομάδα, την ώρα της προπόνησης, σας βοηθάει να βελτιώσετε τις ατομικές σας επιδόσεις;

Σε γενικές γραμμές, βοηθάει. Δεν δίνω τόσο σημασία. Μόνο και μόνο που σε βλέπουν από την αντρική ομάδα, θες να κάνεις το κάτι παραπάνω.

- Τι αντιδράσεις λαμβάνετε από τον κοινωνικό και επαγγελματικό κύκλο σας, όταν μαθαίνουν πως ασχολείστε με το άθλημα του ποδοσφαίρου;

Ναι, ναι μας βοηθάει. Δεν έχω κανένα θέμα. Σίγουρα τους φαίνεται περίεργο, οι άντρες δηλαδή. Κάποιοι φίλοι του μπαμπά ενθουσιάζονται. Τώρα, μία - δύο φίλες της μαμάς το βλέπουνε κάπως, λένε «γιατί δεν πήγες κολύμβηση ή βόλει;»

- Έχετε πιεστεί τόσο ώστε να εγκαταλείψετε το άθλημα;

Πιο μικρή, ναι. Στο γυμνάσιο, πρώτη γυμνασίου, από τη μαμά. «Άντε, φτάνει τώρα!» έλεγε, «κάτσε να διαβάσεις, είναι δύσκολο το γυμνάσιο» και τέτοια. Ο μπαμπάς όχι, δεν είχε κάποιο πρόβλημα. Ίσα - ίσα χαιρόταν όταν με έβλεπε να γυρνάω ενθουσιασμένη από την προπόνηση ή από κάποιο παιχνίδι, ιδίως όταν είχαμε νικήσει κιόλας.

- Ποιος θα ήταν ο λόγος να διακόψετε το άθλημα προσωρινά η παντοτινά;

Πιθανώς, η δουλειά. Αν είχα μία δουλειά που μου έτρωγε πολύ χρόνο. Βλέπω και τη μητέρα μου που δουλεύει σε εργοστάσιο και τελειώνει στις έξι με επτά το απόγευμα και μετά είναι κομμάτια. Μόνο τότε, αλλιώς όχι. Οικογένεια και τέτοια δεν μπορώ να τα σκεφτώ τώρα, είμαι πολύ μικρή. -Σας έχει αποτρέψει η ενασχόληση σου με το ποδόσφαιρο στη δημιουργία σχέσης ή σε κάποια επαγγελματική ευκαιρία;

Εκτός από κάτι κοπέλες που με βλέπανε περίεργα, επειδή παίζω ποδόσφαιρο, όχι δεν είχα κανένα άλλο πρόβλημα. Κάνω παρέα με τα κορίτσια που παίζουμε μαζί, οπότε δεν έχω θέμα παρέας. Με τα αγόρια πάλι, κανένα πρόβλημα! Η αλήθεια είναι ότι ειδικά τα αγόρια ξαφνιάζονται, με ρωτάνε «τι θέση παίζεις; είσαι αριστεροπόδαρη ή δεξιοπόδαρη; Μέσι ή Ρονάλντο;» κάτι τέτοια...έχει πολύ πλάκα.

8. Συνέντευξη της αθλήτριας Α.Μ.

-Ποια είναι η ηλικία σας;

Είμαι είκοσι πέντε ετών

- Ποιο είναι το μορφωτικό επίπεδο των γονιών σας;

Και οι δύο γονείς μου έχουν τελειώσει το Γυμνάσιο.

- Ασχολήθηκαν οι γονείς σας με τον αθλητισμό;

Ερασιτεχνικά ασχολούνταν και οι δύο. Ο πατέρας μου με το ποδόσφαιρο και η μητέρα μου με το

τένις.

-Έχετε αδέρφια;

Έχω μία αδερφή η οποία είναι 10 χρόνια μεγαλύτερη.

-Σας έχει επηρεάσει κάποιος άλλος από την οικογένειά σας να ασχοληθείτε με το ποδόσφαιρο;

Με επηρέασε πολύ θετικά ο παππούς μου, γιατί το περισσότερο χρόνο περνούσα μαζί του. Με πήγαινε κάθε μέρα στο πάρκο με μία μπάλα ποδοσφαίρου και με έβαζε να σουτάρω και να παίζουμε μαζί ποδόσφαιρο. Οπότε, έμμεσα με παρακίνησε ο παππούς. Άμεσα, η μητέρα μου γιατί έβλεπε την αγάπη μου για το ποδόσφαιρο και που ήθελα τόσο πολύ να παίζω κάθε απόγευμα. Στα έξι μου, μου είπε «θες να σε πάω σε μία Ακαδημία αγοριών;» τότε, δεν υπήρχανε για κορίτσια, και έτσι ξεκίνησα.

-Τι σας παρακίνησε να ξεκινήσετε το ποδόσφαιρο, η οικογένεια ,οι φίλοι, ένας σύντροφος;

Γενικά, το οικογενειακό μου περιβάλλον.

-Πώς αντέδρασε το οικογενειακό περιβάλλον σας όταν έμαθε ότι ασχολείστε με το ποδόσφαιρο;

Δεν είχα ποτέ αρνητική αντίδραση. Ίσα - ίσα ήθελαν πάρα πολύ να ασχοληθώ με το ποδόσφαιρο.

- Παρατηρείτε κάποιες έμφυλες διακρίσεις στην ώρα της προπόνησης του παιχνιδιού;

Διακρίσεις; την ώρα του παιχνιδιού της προπόνησης; Όχι...

-Παρατηρείτε υποτιμητικές συμπεριφορές από τον προπονητή ;

Υποτιμητικές συμπεριφορές με αυτό τον προπονητή, όχι...δεν έχουμε. Στο παρελθόν όμως, με τον προηγούμενο προπονητή είχαμε κάποια γεγονότα όχι...ευχάριστα. Δεν θέλω να τα θυμηθώ, αρκετά προσβλητικές συμπεριφορές.

-Παρατηρείτε κάποιες αλλαγές ως προς τη συμπεριφορά της οικογένειας, φίλων, προπονητή από τότε που ξεκινήσατε το άθλημα;

Σίγουρα υπάρχουν αλλαγές όλων αυτών, γιατί ο αθλητισμός και ο πρωταθλητισμός κρύβει μέσα του μία μοναχικότητα. Οπότε, δεν είναι πολλοί αυτοί που αντιλαμβάνονται πόσο δύσκολο είναι.

-Ποιος σας ενθαρρύνει να συνεχίσετε το άθλημα σήμερα ;

Οι γονείς και οι παππούδες μου με ενθαρρύνουν συνέχεια είναι συνέχεια δίπλα μου.

- Πιστεύετε ότι η συνύπαρξη με την αντρική ομάδα, την ώρα της προπόνησης, σας βοηθάει να βελτιώσετε τις ατομικές σας επιδόσεις;

Η συνύπαρξη με την ανδρική ομάδα, κατά περιπτώσεις βοηθάει σε ατομικές επιδόσεις. Όμως υπάρχουν κάποιες φορές που επιδρά αρνητικά. Δηλαδή, λόγω μυοσκελετικής δύναμης, εντάζει οι άντρες είναι πιο δυνατοί, οι συμπεριφορές τους- μερικές φορές-είναι διαφορετικές από μας,

όχι απαραίτητα προσβλητικές. Εμείς είμαστε λίγο πιο πολιτισμένες στη συμπεριφορά μας, είναι λίγο λεπτό το θέμα.

-Τι αντιδράσεις λαμβάνετε από τον κοινωνικό και επαγγελματικό κύκλο σας, όταν μαθαίνουν πως ασχολείστε με το άθλημα του ποδοσφαίρου;

Ακόμα και σήμερα δεν θεωρώ ότι η κοινωνία μας έχει ευαισθητοποιηθεί για το γυναικείο ποδόσφαιρο. Αλλά, it's ok. Νομίζω πως θα το αντιληφθούν και θα καταλάβουν ότι ο χώρος του ποδοσφαίρου υπάρχει για όλους, ανεξαρτήτως φύλου, ηλικίας θρησκείας και όλα αυτά. Όλοι μπορούν να τα κάνουν όλα. Είναι θέμα χρόνου πιστεύω να το αντιληφθούν.

-Έχετε πειστεί τόσο ώστε να εγκαταλείψετε το άθλημα ;

Δεν έχω πειστεί να εγκαταλείψω το άθλημα. Ήταν και θα είναι προτεραιότητά μου.

- Ποιος θα ήταν ο λόγος να διακόψετε το άθλημα προσωρινά η παντοτινά;

Ο λόγος για να διακόψω το άθλημα, είναι ξεκάθαρα οι οικονομικές απολαβές. Δεν βλέπω μέλλον στην Ελλάδα. Είναι που υπάρχει και διαφορά στις οικονομικές απολαβές των αντρών σε σχέση με τις γυναίκες. Είναι σαφώς πιο μεγάλες. Οπότε, μόνο αυτός είναι ο λόγος για να το κάνω στην άκρη και να σκεφτώ άλλους τρόπους για άμεση οικονομική και επαγγελματική αποκατάσταση. Μόνο έτσι, για να μπορέσω να βρω κάτι το οποίο θα με βοηθήσει να υλοποιήσω τα όνειρά μου.

-Σας έχει αποτρέψει η ενασχόληση σου με το ποδόσφαιρο στη δημιουργία σχέσης ή σε κάποια επαγγελματική ευκαιρία;

Δεν με έχει αποτρέψει στη δημιουργία σχέσης, η ενασχόλησή μου με το ποδόσφαιρο. Ούτε με έχει αποτρέψει από κάποια επαγγελματική ευκαιρία. Θεωρώ ότι αν όλα γίνονται με μια ισορροπία, αυτός που σε αγαπάει θα το καταλάβει. Όσο μοναχικός και δύσκολος να είναι ο δρόμος του αθλητισμού, πάντα θα είναι δίπλα σου, αρκεί να το θέλει. Ευχαριστώ πολύ.